

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง ผลกระทบทางสังคมอันอาจเกิดจากโครงการก่อสร้างระบบขนส่งด้วยสายพาน เชียงใหม่ – แม่ฮ่องสอน กรณีศึกษาบ้านแม่ปิง ตำบลแม่ฮี้ อำเภอป่าเย็บ จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาผลกระทบทางสังคมทั้งทางบวกและทางลบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในช่วงก่อนมีโครงการ ระหว่างการก่อสร้างและเมื่อเปิดดำเนินการ โครงการก่อสร้างระบบขนส่งด้วยสายพาน 2) เพื่อให้ข้อเสนอแนะทางในการบรรเทาผลกระทบทางลบจากโครงการก่อสร้างระบบขนส่งด้วยสายพาน โดยประเด็นที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย

4.1. ศึกษาบริบทของพื้นที่ ได้แก่

- ประวัติการตั้งถิ่นฐานของหมู่บ้าน
- ลักษณะทางกายภาพ
- ลักษณะทางสังคม วัฒนธรรมประเพณีและความเชื่อ
- ลักษณะทางเศรษฐกิจ
- การรวมกลุ่มทางสังคม
- ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้าน

4.2. ศึกษาบริบทโครงการก่อสร้างระบบขนส่งด้วยสายพาน เชียงใหม่ - แม่ฮ่องสอนในพื้นที่บ้านแม่ปิง

4.3. ศึกษาผลกระทบทางสังคมที่คาดว่าจะเกิดจากโครงการก่อสร้างระบบขนส่งด้วยสายพาน ประกอบด้วย

4.3.1 วิธีการดำรงชีวิตและระบบความเชื่อ ได้แก่ วิธีการดำรงชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ

4.3.2 ความสัมพันธ์ทางสังคมของคนในหมู่บ้าน ได้แก่ ความสัมพันธ์ในครอบครัว ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ การรวมกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้าน

4.3.3 ระบบเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพ รายได้ และการถือครองที่ดิน

4.3.4 การใช้ประโยชน์จากทรัพยากร ได้แก่ การใช้น้ำและการใช้ที่ดิน

4.4 ข้อเสนอแนะทางในการบรรเทาผลกระทบทางลบ

4.1. บริบทของพื้นที่

4.1.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

บ้านแม่ปิงตั้งอยู่บริเวณเชิงเขาทุ่งเก็งด้านตะวันตกของอุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2305 เป็นหมู่บ้านปกากะญอที่เก่าแก่ดั้งเดิมของเมืองปาย แต่เดิมตั้งถิ่นฐานอยู่ฟากฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปาย บริเวณที่ปัจจุบันเป็นบ้านเมืองแพร์ ตำบลเวียงใต้ พะก่ากั้นนะ เจ้าฟ้าเมืองปายในช่วงเวลานั้นได้สั่งการให้ชาวปกากะญอที่ตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณนั้นโยกย้ายไปตั้งถิ่นฐานใหม่ในบริเวณฟากตะวันออกของลำน้ำปาย เนื่องจากมีคนเมืองและไทใหญ่อพยพโยกย้ายเข้ามาทำงานและตั้งถิ่นฐานเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ จึงได้ยกที่ดินแปลงใหญ่ในหุบเขาซึ่งมีแม่น้ำปายและแม่น้ำปิงน้อยไหลผ่านเหมาะแก่การทำเกษตรกรรมให้ชาวปกากะญอเป็นการทดแทน

ด้วยเหตุนี้ชาวปกากะญอจึงอพยพโยกย้ายมาอยู่ฟากตะวันออกของแม่น้ำปายและเรียกขานหมู่บ้านแห่งนี้ว่า “บ้านแม่เลียง” มีนายแกละหมื่นลาเป็นหัวหน้าหมู่บ้าน ต่อมาจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้นก่อกองหมู่บ้านถูกน้ำท่วมบ่อยครั้ง จึงได้ขยับขยายพื้นที่ของหมู่บ้านออกไปบริเวณเชิงดอยทุ่งเก็งและเรียกหมู่บ้านแห่งนี้เสียใหม่ว่า “บ้านทุ่งเก็ง” และต่อมากระทรวงมหาดไทยได้มีประกาศจัดตั้งหมู่บ้านขึ้นอย่างเป็นทางการ เมื่อปี พ.ศ. 2454 ได้ตั้งชื่อใหม่เป็นหมู่บ้านบ้านแม่ปิง หมู่ที่ 4 ตำบลแม่ฮี้ ตามชื่อลำน้ำที่ไหลผ่านหมู่บ้าน (อุคร วงษ์ทับทิม, 2545)

ในด้านการปกครองบ้านแม่ปิงมีผู้ใหญ่บ้านมาแล้ว 9 คน ได้แก่

1. นายพากา
2. นายห่อทุ (นายคำ เขียววิน)
3. นายแซะปแกร
4. นายเจ๊ะเก๊ะ
5. นายเจ้าะเกร
6. นายเคนู
7. นายมล่าแฮ
8. นายต้อแฮ จอวอ
9. นายวัฒน์ะ จันติพรพนา

บ้านแม่ปิงอยู่ติดกับถนนสาย 1095 เชียงใหม่ – ปาย – แม่ฮ่องสอน ลักษณะเป็นพื้นที่ราบเชิงเขาซึ่งเป็นพื้นที่ทำการเกษตรของหมู่บ้าน ถัดเข้าไปตามถนนเข้าหมู่บ้านจะเป็นบริเวณที่ตั้งของบ้านเรือนซึ่งจะตั้งอยู่บนพื้นที่เนินเขา การตั้งบ้านเรือนจะมีถนนเชื่อมติดต่อกันภายใน โดยตั้งบ้านเรือนเป็นแถวสองฟากฝั่งตามถนนเส้นทางเดินจะเชื่อมต่อกันทุกเส้นทางสามารถเดินทางไปมา

หาสู่กันได้ ลักษณะบ้านเรือนจะปลูกบ้านตามสมัยใหม่มีทั้งบ้านชั้นเดียวที่เป็นบ้านปูน บ้านไม้ที่ยกพื้น บ้านครึ่งปูนครึ่งไม้ 2 ชั้น และยังมีบ้านอีกประมาณ 10 หลังที่ยังคงสภาพของบ้านดั้งเดิมของปกากะญอไว้ นั่นคือบ้านไม้ที่มุงด้วยใบตองตึงหรือหญ้าคาและฝาทำด้วยไม้ไผ่ยกพื้นขึ้นเล็กน้อยจากพื้นดิน

ปัจจุบันบ้านแม่ปิงมีทั้งหมด 135 ครัวเรือน จำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านจำนวน 592 คน แบ่งเป็น ชายจำนวน 304 คน หญิงจำนวน 288 คน (ศูนย์สาธิตสูงบ้านแม่ปิง : กันยายน 2550) ซึ่งบ้านมีปิงมีบ้านบริวารอีก 2 หย่อมบ้าน คือบ้านห้วยห้วยและบ้านแม่ยะน้อย

รูปภาพที่ 1 สภาพบ้านของชาวบ้านแบบดั้งเดิม

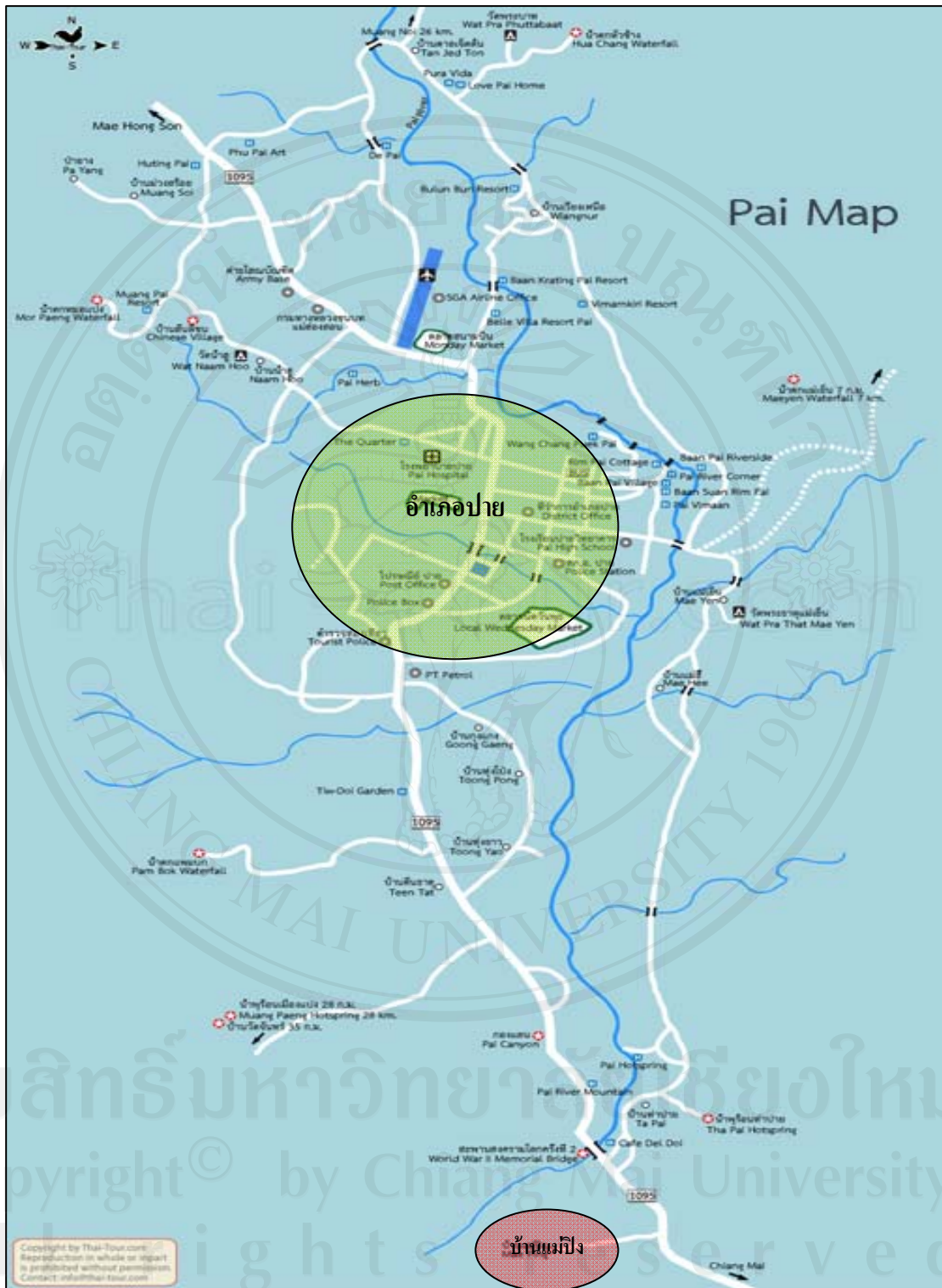
รูปภาพที่ 2 สภาพบ้านของชาวบ้านแบบใหม่

4.1.2 ลักษณะทางกายภาพ

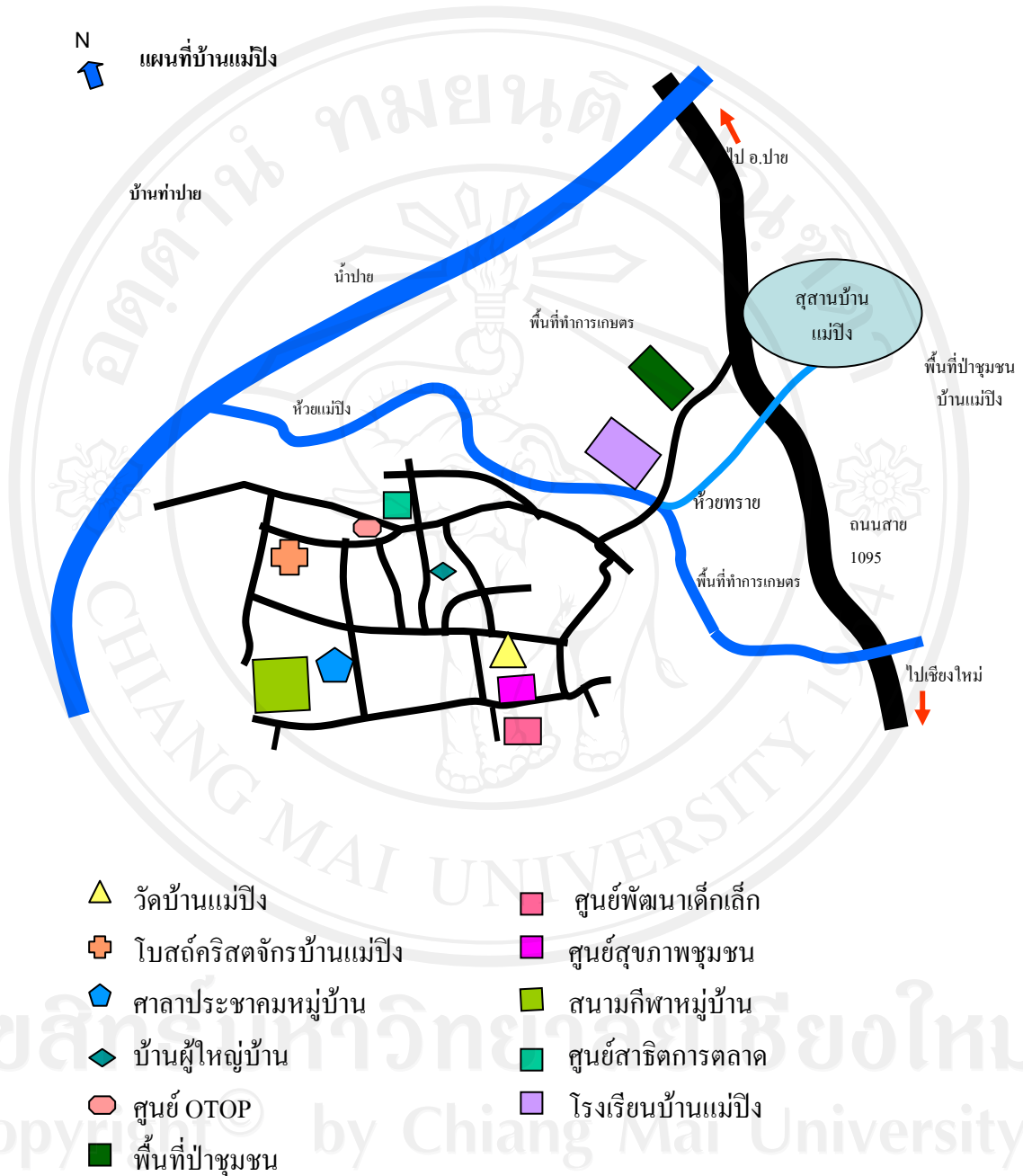
ที่ตั้งและอาณาเขต

บ้านแม่ปิงตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ตำบลแม่ฮี้ อำเภอป่าตอง จังหวัดแม่ฮ่องสอน อยู่ห่างจากตัวอำเภอป่าตอง 12 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด 34,111 ไร่ ลักษณะพื้นที่ของหมู่บ้านเป็นที่ราบเชิงเขาซึ่งอยู่ติดกับห้วยแม่ปิงและห้วยทรายที่ไหลไปรวมกับแม่น้ำป่าตองบริเวณท้ายหมู่บ้าน จากถนนสาย 1095 เชียงใหม่ – ป่าตอง – แม่ฮ่องสอน จะมีแยกเข้ามายังหมู่บ้านตามถนนคอนกรีตโดยจะผ่านทุ่งนาที่มีลักษณะเป็นขั้นบันไดและผ่านโรงเรียนบ้านแม่ปิงก่อนจะเข้าสู่ตัวหมู่บ้านที่ตั้งอยู่บนเนินเขา โดยมีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดกับ	บ้านท่าปาย ตำบลแม่ฮี้ อำเภอป่าตอง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
ทิศใต้	ติดกับ	บ้านเหมืองแร่ ตำบลเมืองแปงและตำบลโป่งสา รวมทั้งเขตป่าสงวนแห่งชาติห้วยน้ำดัง
ทิศตะวันออก	ติดกับ	เขตอุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง
ทิศตะวันตก	ติดกับ	บ้านสบแพม ตำบลทุ่งยาว อำเภอป่าตอง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

รูปภาพที่ 3 แผนที่อำเภอปาย

รูปภาพที่ 4 แผนที่โดยสังเขปของหมู่บ้านแม่ปิง

สาธารณูปโภคของหมู่บ้าน

ระบบไฟฟ้า

ในอดีตที่ผ่านมามีบ้านแม่ปิงไม่มีไฟฟ้าใช้ ชาวบ้านต้องใช้ตะเกียงน้ำมันก๊าดจุดเพื่อให้เกิดแสงสว่างในครัวเรือนและการไปมาหาสู่พูดคุยกันในหมู่เครือญาติและเพื่อนบ้าน ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2528 ทางกรมไฟฟ้าส่วนภูมิภาคได้เข้ามาติดตั้งระบบไฟฟ้าในหมู่บ้านทำให้ในปัจจุบันชาวบ้านแม่ปิงมีไฟฟ้าใช้กันทุกหลังคาเรือน โดยใช้เพื่อให้เกิดแสงสว่างในครัวเรือนรวมถึงให้แสงสว่างตามทางเดินในหมู่บ้านเพื่อสะดวกในการไปมาหาสู่กัน อำเภอใช้ไฟฟ้าจากสถานีไฟฟ้าแม่ริม ซึ่งคาดการณ์ว่าความต้องการการใช้ไฟฟ้าจะเพิ่มขึ้น 5% หรือ 22.78 เมกกะวัตต์ (อ้างในสถาบันวิจัยสถานะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549) ซึ่งในอนาคตปริมาณการใช้ไฟฟ้าในหมู่บ้านอาจเพิ่มสูงขึ้นเพราะความต้องการในสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในบ้านเริ่มเข้ามามีบทบาทกับทุกหลังคาเรือน เช่น ทีวี ตู้เย็น เครื่องเสียง เครื่องซักผ้า ฯลฯ

น้ำอุปโภคบริโภค

เดิมชาวบ้านใช้น้ำอุปโภค บริโภคจากบ่อน้ำตื้นที่ขุดไว้ ซึ่งมี 2 แห่งในหมู่บ้านและบ่อน้ำโยก ซึ่งมี 3 แห่งในหมู่บ้าน โดยทั้ง 5 บ่อจะมีน้ำใช้ตลอดปีซึ่งชาวบ้านต้องเดินไปหาบเอาน้ำมาใช้ในครัวเรือน ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2526 ทางพัฒนาชุมชนได้เข้ามาสนับสนุนให้ติดตั้งน้ำประปาภูเขาเพื่อไว้ใช้ในหมู่บ้านจึงทำให้ชาวบ้านในปัจจุบันมีน้ำประปาภูเขาใช้ในครัวเรือน โดยน้ำที่ใช้ในการทำน้ำประปานั้นได้ต่อระบบน้ำประปาภูเขาในห้วยแม่ปิงที่อยู่บริเวณต้นน้ำมาทำประปาภูเขาซึ่งสามารถที่จะใช้ในการอุปโภคและบริโภคได้ในครัวเรือน อาทิเช่น การดื่มกิน การซักล้าง การอาบน้ำ เป็นต้น โดยคิดค่าน้ำประปาหลังคาละ 20 บาทต่อเดือน ส่วนน้ำที่ใช้ในการเกษตรของหมู่บ้านนั้นชาวบ้านได้ใช้ประโยชน์จากห้วยแม่ปิงและห้วยทรายที่ไหลผ่านหมู่บ้านรวมถึงในหมู่บ้านยังมีระบบชลประทานจากห้วยแม่ปิงเพื่อส่งน้ำเข้าไปยังพื้นที่ทำการเกษตร โดยปริมาณน้ำมีเพียงพอในการอุปโภคและบริโภค

ระบบชลประทานของหมู่บ้าน

บ้านแม่ปิงมีการจัดการน้ำด้วยระบบชลประทานของหมู่บ้าน โดยการก่อสร้างฝายกั้นห้วยแม่ปิงขึ้น 2 ฝายได้แก่ ฝายน้ำล้นของ รพช. อยู่ตรงบริเวณด่านแม่ปิงซึ่งอยู่บริเวณด้านบนส่งน้ำไปยังพื้นที่การเกษตรทางด้านทิศตะวันออกของหมู่บ้านและฝายอาสาประชาซึ่งสร้างอยู่บริเวณด้านล่างของฝายน้ำล้นของ รพช. ส่งน้ำไปยังพื้นที่การเกษตรทางด้านทิศตะวันตกของหมู่บ้าน โดย

มีวัตถุประสงค์ในการสร้างฝายเพื่อที่จะนำน้ำจากห้วยแม่ปิงซึ่งอยู่ในเขตป่าชุมชนส่งเข้าที่ไปยังพื้นที่การเกษตรของหมู่บ้านให้ครอบคลุมพื้นที่การเกษตรของชาวบ้านที่มีลักษณะเป็นพื้นที่ลักษณะขั้นบันไดที่พื้นที่เกษตรที่อยู่สูงกว่าระดับน้ำในห้วยแม่ปิงและห้วยทรายทำให้ชาวบ้านมีน้ำใช้อย่างเพียงพอในการทำการเกษตร

รูปภาพที่ 5 ระบบชลประทานในหมู่บ้าน

การคมนาคม

บ้านแม่ปิงอยู่ติดกับถนนหมายเลข 1095 สายเชียงใหม่ – ปาย – แม่ฮ่องสอน ของกรมทางหลวงลักษณะเป็นถนนลาดยางมะตอยมีสองเลนผิวถนนอยู่ในสภาพที่ดีไม่ขรุขระ การจราจรไม่ติดขัด เป็นเส้นทางสัญจรหลักจากเชียงใหม่ ปาย แม่ฮ่องสอน ทั้งยังเป็นเส้นทางหลักที่ชาวบ้านในหมู่บ้านใช้สัญจรไปมายังหมู่บ้านใกล้เคียง ไปยังอำเภอปาย แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่และต่างจังหวัด จะใช้ถนนสายนี้ในการติดต่อกับคนภายนอกหมู่บ้านทั้งการติดต่อกับส่วนราชการ การไปทำธุระต่างจังหวัด การไปซื้อของในเมืองปายหรือแม่กระทั้งการไปโรงเรียนในตัวอำเภอปาย เป็นต้น สภาพถนนสายหลักเป็นถนนลาดยางขนาด 2 ช่องจราจรสามารถใช้งานได้ทุกฤดูกาล แต่ในฤดูฝนอาจจะมีปัญหาการสัญจรในบางช่วงเส้นทางเนื่องจากการสไลด์ของดิน ส่วนการสัญจรภายในหมู่บ้านจะมีถนนคอนกรีตที่เป็นถนนสายหลักในหมู่บ้านที่เชื่อมติดต่อกันทุกเส้นทางที่ให้ชาวบ้าน

สามารถเดินทางไปมาหาสู่กันได้ภายในหมู่บ้าน ส่วนถนนตามตรอกซอกซอยซึ่งเป็นทางเดินเล็ก ๆ นั้นยังคงมีลักษณะเป็นทางเดินแคบ ๆ สภาพเป็นดินลูกลังเวลาหน้าฝนจะเฉอะแฉะ

รูปภาพที่ 6 สภาพถนนหมายเลข 1095 และถนนภายในหมู่บ้าน

การโทรคมนาคม

ในอดีตบ้านแม่ปิงไม่มีโทรศัพท์ใช้ในการติดต่อสื่อสารทั้งภายในหมู่บ้านและภายนอกหมู่บ้านเมื่อปี 2549 องค์การโทรศัพท์ได้เข้าติดตั้งระบบโทรศัพท์ทั้งโทรศัพท์สาธารณะและโทรศัพท์ในบ้านในหมู่บ้านทำให้บ้านแม่ปิงเริ่มมีโทรศัพท์สาธารณะใช้ซึ่งมีทั้งหมด 2 แห่ง ได้แก่ บริเวณหน้าสถานีอนามัยบ้านแม่ปิงและบริเวณหน้าศูนย์ OTOP ของหมู่บ้าน ซึ่งโทรศัพท์สาธารณะทั้งสองแห่งยังคงสามารถใช้งานได้ดี นอกจากนั้นเมื่อปี 2550 โทรศัพท์มือถือเริ่มเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของชาวบ้านมากขึ้น โดยชาวบ้านเริ่มมีโทรศัพท์มือถือเพื่อติดต่อสื่อสารทั้งการติดต่อธุรกิจกับหน่วยงานราชการ คนในครอบครัวที่ไปทำงานที่ต่างจังหวัดหรือต่างอำเภอ ติดต่อธุรกิจกับคนภายนอก หรือติดต่อสื่อสารกันภายในและภายนอกหมู่บ้าน

วัดในหมู่บ้าน

ในหมู่บ้านแม่ปิงมีวัด 1 แห่ง ชื่อวัดบ้านแม่ปิง สันนิษฐานว่ามีมาตั้งแต่สมัยที่ชาวบ้านอพยพมาอยู่ที่บ้านแม่ปิงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2305 เดิมวัดแม่ปิงตั้งอยู่ที่โรงเรียนบ้านแม่ปิงปัจจุบันแต่พอโรงเรียนเริ่มขยายตัวขึ้นทำให้ชาวบ้านต้องย้ายวัดมาตั้งอยู่ในที่ปัจจุบันซึ่งเป็นจุดที่อยู่สูงที่สุดของหมู่บ้านตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 เป็นที่ดินที่ชาวบ้านช่วยกันบริจาคเพื่อสร้างวัดและชาวบ้านได้ร่วมกันลงแรงสร้างวัดด้วยตัวเอง โดยวัดเป็นศูนย์รวมทางจิตใจและเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของคนในหมู่บ้านแม่ปิงที่นับถือศาสนาพุทธ หรือแม้กระทั่งเป็นสถานที่ที่รักษาคนป่วยให้มีความรู้สึกที่ดีขึ้นเป็นสถานที่ที่พึ่งของคนยากจนในหมู่บ้านหรือแม้กระทั่งเด็ก ๆ ในหมู่บ้าน โดยจะมีกิจกรรมทุก ๆ วันพระและวันสำคัญทางศาสนา ชาวบ้านในหมู่บ้านจะเข้าไปทำบุญตักบาตร ฟังเทศน์ โดยชาวบ้านจะแต่งกายแบบปกากะเฉยไปวัด ปัจจุบันมีเจ้าอาวาสชื่อ พระแก้วอรุณ จารุวรรณ โณ จำพรรษาอยู่เพียงรูปเดียว

รูปภาพที่ 7 วัดบ้านแม่ปิง

โบสถ์คริสตจักรบ้านแม่ปิง

ในปี 1972 ได้มีการสถาปนาคริสตจักรบ้านแม่ปิงขึ้นอย่างเป็นทางการ โดยก่อนหน้านี้ได้มี อะกะพะ ได้เข้ามาประกาศศาสนาในหมู่บ้านแม่ปิงเป็นคนแรก โดยมีนายเตนุ และนางเตอวอ เป็นผู้รับ ในการสถาปนาครั้งนั้นมีสมาชิกทั้งหมด 12 ครั้วเรือน จำนวน 35 คน โดยมีอาจารย์โพละ เป็นศิษยาภิบาลคนแรก โบสถ์คริสตจักรบ้านแม่ปิงมีพันธกิจดังนี้ ส่งเสริมให้คริสตจักรถวายสืบลด มีการอธิษฐาน มีกลุ่มศึกษาพระคัมภีร์หรือกลุ่มสนทนาธรรม มีการประชุมสมาชิกคริสตจักรทุกวันอาทิตย์ มีการสอนระวีร์ (ภาษา วัฒนธรรม และพระคัมภีร์กะเหรี่ยง) ซึ่งพระคัมภีร์จะเป็นภาษากะเหรี่ยง โบสถ์ถือได้ว่าเป็นศูนย์รวมจิตใจและเป็นสถานที่เรียนรู้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นของชาวบ้านที่นับถือศาสนาคริสต์ ทุกวันอาทิตย์ทุกคนจะหยุดกิจกรรมหรือภารกิจต่าง ๆ เพื่อมานมัสการพระเจ้า โดยทุกคนจะแต่งกายด้วยชุดปกากะญอทั้งเด็กเล็กไปจนถึงผู้สูงอายุโดยการนมัสการพระเจ้าจะเริ่มตั้งแต่เจ็ดโมงเช้าไปจนถึงหกโมงเย็น โดยช่วงเช้าตั้งแต่เจ็ดโมงเช้าไปจนถึงเก้าโมงเช้าจะเป็นนมัสการพระเจ้ารวมทั้งหมด ในช่วงสิบโมงถึงเที่ยงจะเป็นการนมัสการพระเจ้าของกลุ่มสตรีส่วนกลุ่มผู้ชายจะมีการประชุมหารือกันภายในศาลาข้างโบสถ์ ในช่วงบ่ายโมงถึงบ่ายสามโมงเย็นจะเป็นการนมัสการพระเจ้าของกลุ่มผู้ชายส่วนกลุ่มผู้หญิงจะมีการประชุมหารือเช่นเดียวกัน ส่วนในช่วงสี่โมงเย็นถึงหกโมงเย็นจะเป็นการนมัสการพระเจ้าของกลุ่มเยาวชนซึ่งจะมีพ่อและแม่เข้าไปร่วมนมัสการด้วยโดยจะมีการแสดงความสามารถของลูกหลานเยาวชนในหมู่บ้าน โดยการออกไปร้องเพลงสรรเสริญพระเจ้า การเต้นดนตรี การท่องพระคัมภีร์ เป็นต้น สิ่งที่ชาวบ้านปฏิบัติกันเป็นประจำคือการไปสถานสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านซึ่งจะทำการในวันทุกพุธ เสาร์และอาทิตย์ เพื่อเป็นการไปเยี่ยมเยียนกันและกันบอกเล่าถึงความทุกข์ความสุขที่ผ่านให้เพื่อนบ้านได้รับรู้และช่วยเป็นกำลังใจให้แก่กัน โดยจะทำการเวียนไปเยี่ยมเยียนให้ครบทุกหลังคาเรือน นอกจากนั้นแล้วยังมีกิจกรรมในวันคริสต์มาสซึ่งถือได้ว่าเป็นวันขึ้นใหม่ของชาวคริสต์จะมีการเฉลิมฉลองกันภายในหมู่บ้าน

ชาวบ้านจบการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไปจนถึงระดับปริญญาตรี ในปัจจุบันมีครูทั้งหมด 14 คน นักเรียนจำนวน 170 คน

รูปภาพที่ 10 โรงเรียนบ้านแม่ปิง

นอกจากนั้น ในหมู่บ้านยังมีศูนย์เด็กเล็กอีก 1 แห่ง โดยตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2537 ซึ่งแต่เดิมศูนย์เด็กเล็กจะอยู่ที่วัดบ้านแม่ปิง ต่อมาทางพัฒนาชุมชนของอำเภอได้สนับสนุนงบประมาณในการก่อสร้างศูนย์เด็กเล็กโดยปัจจุบันตั้งอยู่บริเวณหน้าสถานีอนามัย มีอาคาร 1 อาคารพร้อมสนามเด็กเล่นและอุปกรณ์การเล่นของเด็ก ปัจจุบันมีพี่เลี้ยงเด็กจำนวน 2 คน มีเด็กในความดูแลจำนวน 20 คน โดยพี่เลี้ยงเด็กเป็นคนในหมู่บ้าน และรับเด็กตั้งแต่อายุ 2 ขวบไปจนถึง 4 ขวบ

รูปภาพที่ 11 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านแม่ปิง

สถานีอนามัยบ้านแม่ปิง

บ้านแม่ปิงมีสถานีอนามัย 1 แห่ง ก่อสร้างเมื่อปี พ.ศ. 2526 โดยสาธารณสุขอำเภอปาย โดยปัจจุบันได้รวมศูนย์อนามัยและสาธารณสุขไว้ด้วยกัน ปัจจุบันมีเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ฯ ทั้งหมด 3 คน คือมีหัวหน้าศูนย์ พยาบาลและนักวิชาการ หน้าที่ของศูนย์ฯ คือ ให้บริการการรักษาพยาบาล ในเบื้องต้นและเป็นพี่เลี้ยงให้กับกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐานชุมชน (อสม.)

รูปภาพที่ 12 สถานีอนามัยบ้านแม่ปิง

สุสานประจำหมู่บ้าน

บ้านแม่ปิงมีสุสานประจำหมู่บ้าน 2 แห่ง อยู่ในบริเวณพื้นที่อุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดังซึ่งเป็นเขตป่าชุมชนของหมู่บ้านติดกับถนนหมายเลข 1095 ซึ่งอยู่ห่างจากหมู่บ้านประมาณ 600 เมตร สภาพของสุสานจะมีต้นไม้ขึ้นปกคลุมให้ร่มเงา ซึ่งชาวบ้านสันนิษฐานว่าสุสานมีมาพร้อมกับการก่อตั้งหมู่บ้านในปี พ.ศ. 2305 โดยแรกเริ่มนั้นจะมีสุสานของชาวบ้านที่นับถือศาสนาพุทธซึ่งจะใช้วิธีการเผาศพ และถัดจากสุสานของพุทธจะเป็นสุสานของชาวบ้านที่นับถือศาสนาคริสต์ซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณเดียวกัน โดยแต่เดิมจะมีแต่สุสานของพุทธแต่ต่อมาเมื่อมีการเผยแพร่ศาสนาคริสต์ในปี ค.ศ. 1972 เข้ามายังหมู่บ้านและชาวบ้านเริ่มเปลี่ยนไปนับถือศาสนาคริสต์เพิ่มมากขึ้นจึงต้องมีการแบ่งพื้นที่เพื่อประกอบพิธีการฝังศพในทางศาสนาคริสต์

รูปภาพที่ 13 สุสานประจำหมู่บ้าน

4.1.3 ลักษณะทางสังคม วัฒนธรรมประเพณีและความเชื่อ

ประชากรและชาติพันธุ์

บ้านแม่ปิงมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 592 คน แบ่งเป็น ชาย จำนวน 304 คน หญิงจำนวน 288 คน (ข้อมูลจากศูนย์สาธารณสุขบ้านแม่ปิง, กันยายน 2550) บ้านแม่ปิงเป็นหมู่บ้านชาวเขาเผ่าปกากะญอที่เก่าแก่ที่สุดในอำเภอปาย ที่ตั้งรกรากมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2305 หรือประมาณ 246 ปีมาแล้ว

วิถีการดำรงชีวิต

วิถีการดำรงชีวิตแบบปกากะญอของหมู่บ้านแม่ปิงเป็นวิถีชีวิตที่สงบเรียบง่าย ผูกพันกับธรรมชาตินับแต่อดีตจนถึงปัจจุบันชาวบ้านยังคงพยายามรักษาอัตลักษณ์ให้คงไว้ได้แก่การแต่งกายแบบปกากะญอที่ยังคงมีให้เห็นในหมู่บ้าน โดยผู้ชายจะใส่เสื้อผ้าทอสีแดงสลับขาว

ผู้หญิงจะใส่ผ้าซิ่นหรือผ้าถุง ซึ่งแต่ละซิ่นจะมีลวดลายที่แตกต่างกันตามความเชื่อของเผ่าที่เชื่อว่าจะทำให้เกิดความอุดมสมบูรณ์และสงบร่มเย็นส่วนเสื้อจะเป็นผ้าทอสีดำหรือแดง น้ำเงินประดับตกแต่งด้วยลูกเดือยซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของผู้หญิงที่แต่งงานแล้วจะมีภาระหน้าที่ความรับผิดชอบมากขึ้น ส่วนผู้หญิงที่ยังไม่ได้แต่งงานจะใส่ชุดกระโปรงยาวสีขาว โดยปัจจุบันยังคงเห็นการแต่งกายของชนเผ่าในหมู่บ้านสูงอายุหรือในพิธีสำคัญ ๆ ของหมู่บ้าน เช่น การเข้าโบสถ์ ไปทำบุญที่วัด ประเพณีต่าง ๆ เป็นต้น ปัจจุบันหนุ่มสาวในหมู่บ้านโดยส่วนใหญ่ตามปกติจะนิยมแต่งกายตามสมัย ซึ่งถือได้ว่าการปรับเปลี่ยนการแต่งกายไปจากเดิมมาก

ในเรื่องการทอผ้าซึ่งถือได้ว่าเป็นวิถีชีวิตของชาวปกากะญอที่เดิมทุกบ้านจะต้องมีการทอผ้าเพื่อใช้เองในแต่ละครัวเรือนแต่ในปัจจุบันการทอผ้าถูกลดความสำคัญลง ยังคงเหลือเพียง 52 ครัวเรือนที่ยังคงมีการทอผ้า ซึ่งนอกจากจะทอเพื่อใช้เองในวันสำคัญแล้วยังเป็นการทอเพื่อจำหน่ายทั้งในหมู่บ้านและคนภายนอก เช่น เสื้อผ้าสำหรับผู้หญิง ผู้ชาย ย่อม เป็นต้น

สำหรับภาษาพูดชาวบ้านยังคงพูดภาษาปกากะญอในการสื่อสารในหมู่บ้านหรือคนที่เป็นชนเผ่าเดียวกันซึ่งยังคงรักษาและสืบทอดจนถึงคนรุ่นปัจจุบันนอกจากนั้นยังมีการอนุรักษ์ภาษาเขียนของปกากะญอไว้โดยทำการสอนให้กับเยาวชนคนรุ่นหลังทุกวันพุธและพฤหัสบดีเพื่อเป็นการสืบทอดภาษาเขียนที่กำลังจะหายไปโดยทำการสอนที่โบสถ์ ส่วนการสื่อสารกับคนภายนอกจะใช้ภาษากลางหรือภาษาคำเมืองในการติดต่อราชการหรือการทำธุรกิจ

ในเรื่องอาหารการกินของชาวบ้านจะเป็นไปตามฤดูกาลโดยชาวบ้านจะเข้าไปหาอาหารในป่าเพื่อนำมาปรุงเป็นอาหาร เช่น ในช่วงหน้าฝนคือเดือนมิถุนายนถึงเดือนตุลาคมจะมี ผักกูด หน่อไม้ เห็ด อีฮวกนา (ลูกอ้อด) ปลา ฯลฯ ส่วนในช่วงหน้าแล้ง คือฤดูร้อนและฤดูหนาวในเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนพฤษภาคมจะมีผักหวาน หาบปลา หานีฮวกห้วย (ลูกอ้อด) เป็นต้น ส่วนข้าวเบอะ ซึ่งเป็นอาหารประจำของชาวปกากะญอนั้นมักจะทำกันพิธีสำคัญ ๆ หรือช่วงที่ลูกหลานกลับมาเยี่ยมเยียนบ้านหรือมาเยี่ยมพ่อแม่

รูปภาพที่ 14 การแต่งกายของชาวบ้านในพิธีกรรมทางศาสนาพุทธและคริสต์

รูปภาพที่ 15 การแต่งกายของเด็ก ๆ ในหมู่บ้าน

ลิขสิทธิ์
Co
All rights reserved

รูปภาพที่ 16 การทอผ้าของชาวบ้านในหมู่บ้าน

รูปภาพที่ 17 การหาอิสาวกนา (ลูกฮ้อด) เป็นอีกหนึ่งวิถีชีวิตของชาวบ้าน

ระบบความเชื่อ พิธีกรรมและศาสนา

ระบบความเชื่อแต่เดิมชาวบ้านแม่ปิงนับถือผีกันทั้งหมู่บ้าน หลังจากนั้นต่อมาชาวบ้านได้หันมานับถือศาสนาพุทธและคริสต์ ปัจจุบันชาวบ้านแม่ปิงส่วนใหญ่ นับถือศาสนาคริสต์จำนวน 75 หลังคาเรือน และนับถือศาสนาพุทธจำนวน 60 หลังคาเรือน ซึ่งระบบความเชื่อและพิธีกรรมนั้นจะแตกต่างกันไปตามการนับถือศาสนา

ชาวบ้านที่นับถือศาสนาพุทธเมื่อถึงวันพระหรือวันสำคัญทางศาสนาชาวบ้านจะไปทำบุญตักบาตร ฟังเทศน์ ที่วัด จะมีการเตรียมสำหรับกับข้าวเพื่อทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้กับญาติผู้ล่วงลับไปแล้ว นอกจากนี้ยังมีความเชื่อในเรื่องการนับถือผีรวมอยู่ด้วย โดยจะมีการเลี้ยงผีเจ้าเมืองในช่วงเดือนมิถุนายนถึงเดือนตุลาคมของทุกปีเป็นการเลี้ยงผีปู่ย่าตายายหรือผีบรรพบุรุษเพื่อให้อภัยดูแลปกป้องรักษาคนในครอบครัวและพืชทางการเกษตรรวมถึงวัว ควายด้วย และยังมีความเชื่อในเรื่องผีป่าผีดอยหรือ “หลือป่า” จะเป็นพิธีกรรมที่ทำในเขตป่าชุมชนเพื่อบ่งบอกว่าพื้นที่บริเวณนี้เป็นพื้นที่ที่มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ปกปักรักษาคุ้มครองอยู่ และก่อนลงมือทำนา ทำไร่ จะมีการเลี้ยงผีทุกครั้งเพื่อเป็นการบอกกล่าวเจ้าที่เจ้าทางให้ช่วยดูแลพืชผลให้เจริญงอกงามและสัตว์เลี้ยง หรือเมื่อเสร็จจากการทำนาหรือทำไร่ก็จะมีการเลี้ยงขอบคุณเจ้าที่เจ้าทางที่ช่วยปกปักรักษาคุ้มครองให้ผลผลิตเจริญเติบโต

ส่วนชาวบ้านที่นับถือศาสนาคริสต์นั้นจะนับถือพระเจ้าหรือพระเยซูคริสต์ โดยจะมีการนมัสการพระเจ้าทุกวันอาทิตย์ที่โบสถ์

วัฒนธรรมและประเพณีของหมู่บ้าน

ประเพณีและวัฒนธรรมที่สำคัญของบ้านแม่ปิง ได้แก่

- ประเพณีการเลี้ยงผีเจ้าเมือง จัดในช่วงเดือนมิถุนายนถึงเดือนตุลาคมของทุกปี เป็นการทำบุญให้ปู่ย่าตายายหรือบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วให้ช่วยปกปักรักษาคุ้มครองดูแลลูกหลาน สัตว์เลี้ยง และพืชผลทางการเกษตร

- ประเพณีสืบชะตาหมู่บ้าน ตรงกับเดือนเมษายนของทุกปี เป็นการสืบต่ออายุคนในหมู่บ้านให้มีความเป็นอยู่ที่ดีไม่มีโรคภัยไข้เจ็บและขจัดสิ่งร้าย ๆ ออกจากหมู่บ้าน

- ประเพณีก๋วยสลาก ตรงกับเดือนตุลาคมของทุกปี เป็นการทำบุญไปให้กับคนที่จากไป เช่น พ่อ แม่ พี่ น้อง ปู่ย่าตายาย โดยจะมีการทำชะลอมเพื่อใส่อาหารคาวหวานเพื่อให้คนที่จากไปได้รับในชาติภพของตน

- ประเพณีปีใหม่เมือง ตรงกับเดือนเมษายนของทุกปี โดยในหมู่บ้านจะจัดให้มีการรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุในหมู่บ้าน การก่อเจดีย์ทรายและการทำบุญ

- ประเพณีพิธีเข้ากรรม จัดในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี เป็นประเพณีที่เป็นของพระสงฆ์โดยพระสงฆ์จะเข้าไปนอนในป่าช้าอย่างน้อย 3 – 5 คืน ชาวบ้านที่นับถือศาสนาพุทธจะเอาข้าว เอน้ำไปถวาย และก่อนหน้าที่จะมีพิธีนี้ชาวบ้านจะไปช่วยกันพัฒนา ทำความสะอาดป่าช้า

- ประเพณีมัดมือ ทำในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนมิถุนายนของทุกปี เป็นการเลี้ยงผีประจำตระกูลที่ลูกหลานทุกคนมาพร้อมหน้าพร้อมตาและเชิญเพื่อนบ้านมาร่วมวงกินอาหารด้วยกัน ซึ่งอาหารที่จะขาดไม่ได้คือ “ข้าวเบอะ” ที่เป็นอาหารของปกากะญอ

- วันคริสต์มาส ซึ่งตรงกับทุกวันที่ 25 ของเดือนธันวาคมของทุกปี ชาวคริสต์ถือเป็นวันขึ้นปีใหม่จะมีการเฉลิมฉลองกันอย่างสนุกสนาน

ระบบครอบครัวและเครือญาติ

ระบบครอบครัวของบ้านแม่ปิงส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยว คืออยู่ด้วยกันทั้ง พ่อ แม่ ลูก ปู่ย่าตายาย และมีลักษณะของครอบครัวขยายเมื่อลูกแต่งงานจะแยกเรือนออกไปแต่จะปลูกอยู่ในบริเวณรั้วเดียวกัน ไม่ห่างกันระหว่างบ้านพ่อแม่และบ้านตนเองเพื่อจะได้คอยช่วยเหลือกัน ไปมาหาสู่กันได้

ส่วนระบบเครือญาติในหมู่บ้าน มีสายตระกูลใหญ่ๆ ในหมู่บ้านทั้งหมด 4 ตระกูลได้แก่ ตระกูลปี่ดู ตระกูลน้อยมุ ตระกูลจาเก๊ะและตระกูลจามู โดยแต่ละตระกูลจะปลูกบ้านอยู่ใกล้กันของแต่ละกลุ่มเครือญาติ และมักจะมีการแต่งงานข้ามสายตระกูลกันทำให้มีความสัมพันธ์กันทางเครือญาติที่ใหญ่ขึ้นและแน่นแฟ้นขึ้น

ความสัมพันธ์ของคนในหมู่บ้าน

ลักษณะความสัมพันธ์ของชาวบ้านในหมู่บ้านจะเป็นความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัยกันช่วยเหลือกัน ไปมาหาสู่กัน ทำกิจกรรมของหมู่บ้านร่วมกันเหมือนเป็นพี่น้องกัน ถึงแม้ว่าจะมีการนับถือศาสนาที่แตกต่างกัน แต่สิ่งหนึ่งที่คนในหมู่บ้านมีความตระหนักร่วมกันคือ การช่วยเหลือกันในงานต่าง ๆ เช่น การแต่งงาน งานศพ หรือแม้กระทั่งการลงแขกเกี่ยวข้าวหรือการเอามือกันทำนาทำสวน ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่ยังคงไม่มีการแบ่งแยกทางศาสนาออกจากรวมกันยังมีความสัมพันธ์ของชาวบ้านในลักษณะการรวมกันทำกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้านหรือแม้กระทั่งการรวมกันต่อสู้เพื่อปกป้องทรัพยากรของหมู่บ้านไว้ในกรณีการคุกคามของบริษัทเอกชนที่จะเข้ามาทำการคุกคามในบริเวณหมู่บ้าน โดยชาวบ้านร่วมกันต่อสู้จนได้รับชัยชนะ ซึ่งแสดงให้เห็นความสามัคคีของชาวบ้าน

4.1.4 กลุ่มและองค์กรต่าง ๆ ในหมู่บ้าน

คณะกรรมการหมู่บ้าน

ก่อตั้งอย่างเป็นทางการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2454 หรือประมาณ 97 ปี โดยกระทรวงมหาดไทย ได้เข้ามาจัดตั้งหมู่บ้านขึ้นอย่างเป็นทางการพร้อมทั้งมีการแต่งตั้งคณะกรรมการหมู่บ้านขึ้นพร้อมกัน มีการประชุมประจำเดือนทุกเดือนเพื่อนำข่าวสารจากทางราชการมาแจ้งแก่ชาวบ้านในหมู่บ้าน

กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.)

ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2525 เป็นกลุ่มที่ถูกจัดตั้งอย่างเป็นทางการโดยหมอบจากสาธารณสุขเข้ามาแนะนำกลุ่ม อสม. มีหน้าที่หลัก ๆ คือ ชั่งน้ำหนักเด็กแรกเกิด กำจัดลูกน้ำยุงลาย และช่วยประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารจากทางอนามัยเป็นสื่อกลางระหว่างศูนย์สุขภาพชุมชนกับชาวบ้านในหมู่บ้าน ปัจจุบันมีสมาชิกกลุ่มทั้งหมด 6 คน มีตำแหน่งดังนี้ ประธาน รองประธาน เลขานุการ ทรัพย์ญิกและคณะกรรมการ

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

เริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2527 โดยมีพัฒนาการอำเภอเข้าสนับสนุนให้คำแนะนำ สาเหตุที่ก่อตั้งเพราะแต่เดิมในเมืองปายไม่มีธนาคาร ในการก่อตั้งกลุ่มออมทรัพย์มีวัตถุประสงค์เพื่อการผลิตเพื่อส่งเสริมการออมในหมู่บ้าน สร้างกองทุนหมุนเวียนแบ่งปันผลประโยชน์ให้สมาชิก สงเคราะห์สมาชิกในยามฉุกเฉิน โดยมีสมาชิกเริ่มแรก 51 คนปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 322 คน กำหนดให้สมาชิกถือหุ้นอย่างน้อยคนละ 1 หุ้น ในราคาหุ้นละ 10 บาทถือได้ไม่เกิน 10 หุ้น มีกิจกรรมคือ ชู้งาน ศูนย์สาธิตการตลาด มีระบบการบริหารจัดการกลุ่มโดยแบ่งฝ่ายการทำงานทั้งหมด 4 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายอำนวยการ ได้แก่ ประธาน รองประธาน เลขานุการ ทรัพย์ญิก ฝ่ายเงินกู้ ฝ่ายปฏิคม และฝ่ายตรวจสอบ

ศูนย์สาธิตการตลาด

เป็นกลุ่มที่อยู่ภายใต้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ก่อตั้งเมื่อปี 2529 สาเหตุที่ตั้งเพราะชาวบ้านในหมู่บ้านมีการจับจ่ายซื้อของใช้กันเป็นประจำแต่ไม่ได้รับผลประโยชน์ตอบแทน ดังนั้นทางกลุ่มฯ จึงคิดจัดตั้งศูนย์ฯ นี้ขึ้นมาเพื่อให้ชาวบ้านได้มีผลตอบแทนจากการซื้อของ โดยจัดตั้งในลักษณะของสหกรณ์ เริ่มแรกได้นำเงินของกลุ่มออมทรัพย์ฯ มาลงทุนและสมาชิกก็เป็นสมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์ฯ โดยได้รับคำแนะนำจากพัฒนาชุมชนเริ่มแรกใช้พื้นที่บ้านผู้ใหญ่บ้านในการ

จัดตั้งศูนย์ ต่อมาทางพัฒนาชุมชนได้ของงบประมาณมาสร้างศูนย์ฯ ในปี 2535 โดยได้รับการบริจาคที่ดินจากนายกระจ่าง ปีดู่ ในการก่อสร้างศูนย์ ต่อมาทางองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ฮี้ได้สนับสนุนงบประมาณในการก่อสร้างเพิ่มเติม โดยใช้แรงงานของชาวบ้านในการร่วมกันก่อสร้าง ซึ่งสมาชิกจะมีการปันผลให้ทุกปี

รูปภาพที่ 18 ศูนย์สาธิตการตลาดบ้านแม่ปิง

กองทุนหมู่บ้าน

ก่อตั้งเมื่อปี 2547 โดยพัฒนาชุมชนเข้าให้คำแนะนำและการสนับสนุน โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านเพื่อ เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยวิธีการถือหุ้น การฝากเงินสัจจะ เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิกและเพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดีมีคุณธรรม 4 ประการ ได้แก่ มีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัว ไม่มัวเมาในอบายมุขและรู้จักสามัคคี มีคณะกรรมการทั้งหมด 9 คน ได้แก่ ประธาน รองประธาน เลขานุการ ทรัพย์ และคณะกรรมการ มีการสะสมหุ้นปีละครั้ง หุ้นละ 10 บาทถือได้ไม่เกิน 10 หุ้น ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 217 คน มีการแบ่งผลประโยชน์ที่เกิดจากดอกผลของกองทุนดังนี้ ร้อยละ 25 เป็นการพัฒนาหมู่บ้าน ร้อยละ 25 ปันผลให้กับสมาชิก ร้อยละ 15 เป็นทุนสวัสดิการในหมู่บ้าน ร้อยละ 15 เป็นค่าเอกสารและค่าตอบแทนคณะกรรมการ ร้อยละ 20 เป็นทุนสะสมเพื่อปล่อยกู้ให้กับลูกสมาชิก

กองทุน กข.คจ.บ้านแม่ปิง

ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2542 ได้รับการสนับสนุนจากพัฒนาชุมชน ซึ่งเป็นกองทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิกในหมู่บ้านได้กู้เพื่อไปลงทุน

กลุ่มทอผ้าบ้านแมปิง

ก่อตั้งมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523 โดยพัฒนาชุมชนเข้ามาสนับสนุนทั้งในเรื่องคำแนะนำและงบประมาณในการลงทุนโดยชาวบ้านได้ร่วมกันถือหุ้น ๆ ละ 10 บาทถือได้ไม่เกิน 10 หุ้น ซึ่งสมาชิกสามารถกู้เงินไปลงทุนก่อนได้โดยมีดอกเบี้ยเป็นรายเดือน สมาชิกทั้งหมดมี 52 คน มีการแบ่งฝ่ายการทำงานดังนี้ ประธาน รองประธาน เลขา เหรัญญิก ปฏิคม ฝ่ายการตลาด ฝ่ายการผลิต โดยช่วงที่ชาวบ้านจะทอผ้าจะเริ่มช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤษภาคมซึ่งเป็นช่วงหน้าแล้งที่ว่างจากการทำนา ทำไร่ ในช่วงหน้าฝนชาวบ้านจะไม่นิยมทอผ้าเพราะฝ้ายที่ใช้ทอมีความชื้นทำให้ยากแก่การทอ ผ้าที่ทอมาแล้วชาวบ้านจะนำมาดัดแปลงเป็น เสื้อทั้งผู้หญิงผู้ชาย ผ้าพันคอ ที่รองจาน ยาม ผ้าคลุมโต๊ะ ผ้าคลุมเตียง เป็นต้น แล้วจะนำผลิตภัณฑ์เหล่านี้ไปขายที่ศูนย์แสดงสินค้าของหมู่บ้านหรือ OTOP และจะมีพ่อค้าแม่ค้าในเมืองปายเข้ามารับซื้อเพื่อจะไปขายต่อให้กับนักท่องเที่ยว

รูปภาพที่ 19 ศูนย์แสดงสินค้าของหมู่บ้าน (OTOP)

4.1.5 ลักษณะทางเศรษฐกิจ

อาชีพและรายได้

ด้วยลักษณะภูมิประเทศที่เป็นที่ราบเชิงเขาประกอบกับมีแหล่งน้ำสองสายอันอุดมสมบูรณ์ที่ไหลผ่านหมู่บ้านซึ่งเหมาะแก่การทำเกษตร ดังนั้นอาชีพที่สำคัญที่สุดและถือว่าเป็นอาชีพหลักของหมู่บ้าน คือการทำเกษตร ได้แก่ ทำนา ทำไร่ และการเลี้ยงสัตว์ ซึ่งเป็นอาชีพที่ตกทอดมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษที่วิถีชีวิตของชาวปกากะญอมีความสัมพันธ์กับทรัพยากรและผูกพันอยู่กับการทำเกษตรเพื่อเลี้ยงตัวเองและครอบครัว

การทำนาจะเป็นการทำนาขั้นบันไดตามลักษณะของภูมิประเทศที่เป็นที่ราบเชิงเขาที่มีลำห้วยไหลผ่านถึง 3 สาย โดยส่วนใหญ่ชาวบ้านจะทำนาปีละหนึ่งครั้ง ในช่วงเดือนมิถุนายนถึงเดือนตุลาคม โดยทำในช่วงฤดูฝนอาศัยน้ำฝนและน้ำจากระบบชลประทานของหมู่บ้านเพื่อให้ต้นข้าวเจริญเติบโต พันธุ์ข้าวที่ชาวบ้านปลูกได้แก่ ข้าวพันธุ์พื้นเมือง ปัจจุบันเริ่มมีการปลูกข้าวพันธุ์ กข 21 และข้าวสันป่าตอง โดยการปลูกข้าวนั้นชาวบ้านจะไม่ใช้ปุ๋ยเคมีซึ่งปุ๋ยจะได้จากมูลของวัวและควายที่เข้าไปหาอาหารในทุ่งนาในช่วงหน้าแล้ง ข้าวที่ได้แต่ละปีชาวบ้านจะไม่ขายจะเก็บไว้กินเองในครอบครัว

การทำไร่ ได้แก่ การปลูกถั่วเหลือง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และการปลูกกระเทียม หลังจากฤดูการทำนาเสร็จสิ้นนั้นหมายถึงหน้าฝนหมดลง ชาวบ้านจะทำการปลูกกระเทียมต่อทันที โดยอาศัยน้ำในน้ำแม่ปิงมาใช้ประโยชน์เพื่อให้ต้นพืชเจริญเติบโต นอกจากนี้ในช่วงหน้าฝนชาวบ้านจะทำนาแล้วชาวบ้านบางส่วนยังทำการปลูกถั่วเหลือง ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพื่อเสริมรายได้ให้กับครอบครัวอีกด้วย

การเลี้ยงสัตว์ ได้แก่การเลี้ยงวัวและควาย ซึ่งเป็นอาชีพดั้งเดิมของชาวบ้านที่สืบทอดกันมาจนถึงรุ่นปัจจุบัน โดยในช่วงหน้าฝนตั้งแต่เดือนมิถุนายนถึงเดือนตุลาคม ซึ่งเป็นฤดูทำนาชาวบ้านจะนำวัวและควายเข้าไปเลี้ยงในป่าเพื่อให้พวกมันหาอาหารกินจากต้นพืชหรือหญ้าที่ขึ้นในช่วงฤดูฝนและอาศัยอยู่ในป่าจะได้ไม่ไปรบกวนการทำนาและสร้างความเสียหายให้ชาวบ้านเจ้าของวัวและควายจะเข้าไปดูแลสัปดาห์ละครั้ง ส่วนในหน้าแล้งตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนพฤษภาคม วัวและควายจะลงมากินต้นข้าวที่หลงเหลือจากการเก็บเกี่ยวหรือวัชพืชนานาและชาวบ้านจะปล่อยไว้ตามทุ่งนาไม่ให้เข้าป่า เพราะหลังจากเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จที่นาจะถูกทิ้งไว้ เพื่อให้ดินได้พัก ประกอบการมูลของวัวและควายยังเป็นปุ๋ยธรรมชาติชั้นดีที่จะช่วยบำรุงดินเพื่อการทำนาในปีต่อไป

นอกจากอาชีพเกษตรกรรมแล้ว ชาวบ้านซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่ในหมู่บ้านประกอบอาชีพอื่น ๆ ซึ่งได้แก่ รับจ้างทั่วไป ได้แก่ รับจ้างทำนา ทำไร่ เป็นพนักงานในเกสต์เฮ้าส์ รับราชการ เป็นพนักงานอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ฮี้ เป็นต้น

รายได้ส่วนใหญ่ของชาวบ้านในหมู่บ้านมาจากการทำการเกษตร ได้แก่ การทำไร่ และ เลี้ยงสัตว์ ซึ่งมีรายได้ที่ไม่มากนักเพราะผลผลิตที่ได้มีราคาที่ไม่สูง นอกนั้นมาจากการรับจ้างทั่วไป ทั้งในหมู่บ้านและนอกหมู่บ้าน เช่นรับจ้างทำนา ทำสวน เป็นต้น และมีลูกหลานที่เป็นพนักงานของ รัฐที่ทำงานในอำเภอปายและในองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ฮี้ รายได้ต่อหลังคาเรือนไม่เกิน 10,000 - 30,000 บาทต่อปี (ข้อมูลจากศูนย์สำรวจความสุข ปี 2550)

รูปภาพที่ 20 อาชีพการทำนาของชาวบ้าน

รูปภาพที่ 21 อาชีพการทำไร่ของชาวบ้าน

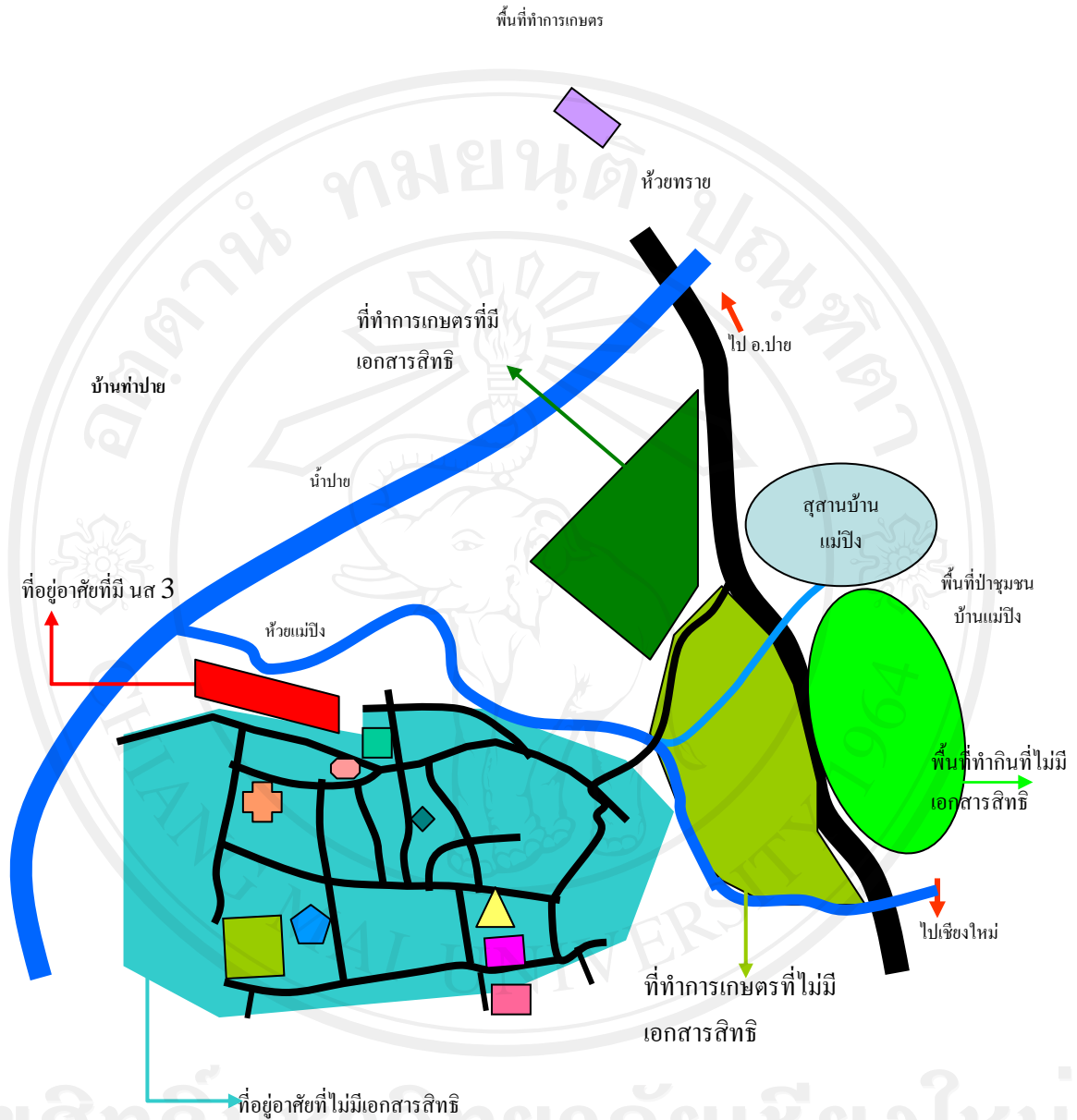

รูปภาพที่ 22 อาชีพการเลี้ยงสัตว์ของชาวบ้าน

การถือครองที่ดิน

การถือครองที่ดินของชาวบ้านบ้านแม่ปิงโดยส่วนใหญ่แล้วจะไม่มีเอกสารสิทธิ์ทั้งในด้านที่อยู่อาศัยและพื้นที่การเกษตรเพราะอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดังและเขตป่าสงวนแห่งชาติ ในด้านที่อยู่อาศัย จำนวน 20 หลังคาเรือนมีเอกสารสิทธิ์เป็น นส.3 และอีก จำนวน 115 หลังคาเรือนไม่มีเอกสารสิทธิ์ซึ่งอยู่ในที่ป่าสงวน แต่เดิมป่าไม้เคยออก สทก.หรือใบสิทธิที่ทำกินให้ ปี พ.ศ.2527 แต่ต่อมาถูกยกเลิกในปี 2530

ส่วนพื้นที่การเกษตรหรือที่นา มีเอกสารสิทธิ์จำนวน 30 ครอบครั้ว ไม่มีเอกสารสิทธิ์จำนวน 66 ครอบครั้ว และจำนวน 126 ครอบครั้ว ไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดินทำกินซึ่งเป็นพื้นที่ป่าชุมชนประเภทป่าใช้สอยที่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง

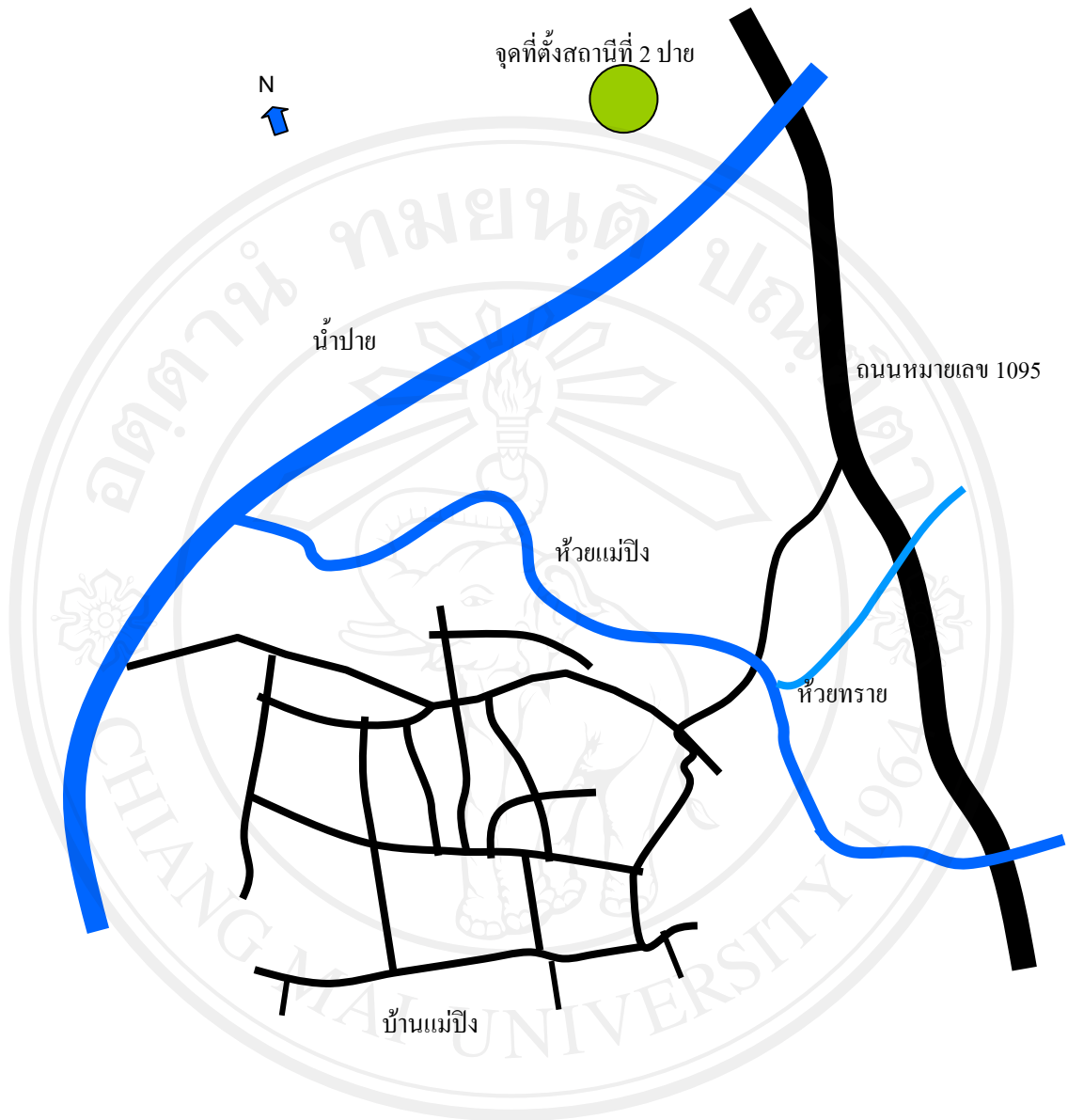

ลิขสิทธิ์ © มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved
รูปภาพที่ 24 แสดงสภาพการถือครองที่ดินของหมู่บ้าน

4.1.6 ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของหมู่บ้าน

ทรัพยากรน้ำและแหล่งน้ำ

บ้านแม่ปิงเป็นหมู่บ้านที่มีความอุดมสมบูรณ์โดยมีลำน้ำผ่านหมู่บ้านถึง 3 สาย ได้แก่ ห้วยแม่ปิงซึ่งถือเป็นลำน้ำที่สำคัญที่สุดของหมู่บ้านที่หล่อเลี้ยงชาวบ้านในหมู่บ้านมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีต้นกำเนิดอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของตัวอำเภอปาย พื้นที่ดังกล่าวอยู่ในเทือกเขาถนนธงชัยตะวันตกซึ่งเป็นอุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดังโดยห้วยแม่ปิงนั้นอยู่เขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ของหมู่บ้านซึ่งเป็นพื้นที่ต้นน้ำที่มีน้ำตกแม่ปิงก่อนจะไหลผ่านหมู่บ้าน นอกจากนี้ห้วยแม่ปิงแล้วยังมีลำห้วยทรายซึ่งเป็นลำน้ำสาขาของห้วยแม่ปิงได้ไหลมาบรรจบกับน้ำจากห้วยแม่ปิง บริเวณทางเข้าหมู่บ้านเพื่อเป็นสายใหญ่ก่อนจะไหลไปรวมกับแม่น้ำปายบริเวณท้ายหมู่บ้าน ห้วยแม่ปิงชาวบ้านยังสามารถใช้ในการอุปโภคและบริโภคได้ทั้งภายในครัวเรือนและภาคการเกษตร ยังไม่มีการปนเปื้อนจากของเสียอันตราย ซึ่งห้วยแม่ปิงชาวบ้านสามารถนำไปใช้ในการผลิตประปาภูเขาเพื่อใช้อุปโภคและบริโภคในหมู่บ้านทั้งในครัวเรือนและในการเกษตรกรรม แต่ในช่วงหน้าแล้งน้ำในห้วยแม่ปิงและลำห้วยทรายจะแห้งเป็นทางน้ำเล็ก ๆ เห็นเนินทรายและหินชนิดต่าง ๆ ในลำห้วยทั้งสองโดยเฉพาะน้ำจากห้วยทรายที่จะแห้งมากกว่าห้วยแม่ปิง แต่น้ำก็ยังคงไหลเป็นลำธารสายเล็ก ๆ ให้คนในหมู่บ้านได้ใช้ประโยชน์ เด็ก ๆ ในหมู่บ้านยังคงลงไปเล่นน้ำในลำห้วยทั้งสอง ทั้งยังเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำ เช่น ปลา กุ้ง หอย อีซวก (ลูกอี๊ด) รวมถึงพืชที่ขึ้นอยู่ริมน้ำ เช่น ผักกูด เป็นต้น ซึ่งเป็นอาหารของชาวบ้านในการดำรงชีวิต นอกจากนี้ชาวบ้านจะใช้ประโยชน์จากห้วยแม่ปิงและห้วยทรายแล้ว สัตว์เลี้ยงของชาวบ้านซึ่งได้แก่ วัวและควายยังอาศัยน้ำในลำห้วยทั้งสองในการดำรงชีวิตของพวกมันทั้งดื่มและลงเล่นน้ำ นับได้ว่าวิถีชีวิตของชาวบ้านและสัตว์เลี้ยงยังคงผูกพัน อาศัย พึ่งพากันและกันและมีความสัมพันธ์กันกับลำห้วยทั้งสองที่เป็นทั้งสายน้ำและสายชีวิตของชาวบ้านแม่ปิง ส่วนน้ำปายมีต้นกำเนิดมาจากบริเวณเทือกเขาแดนลาวกับเทือกเขาถนนธงชัยตะวันตกโดยไหลผ่านตัวเมืองปายผ่านเกสท์เฮาส์ที่ปลูกสร้างอยู่บริเวณริมน้ำปายและพื้นที่การเกษตรที่ใช้สารเคมีของชาวบ้านในอำเภอปาย ในช่วงหน้าฝนจะมีน้ำมากส่วนในหน้าแล้งน้ำปายจะแห้งและมีลักษณะสกปรกจากขยะ เศษกิ่งไม้ต่าง ๆ เพราะของเสียที่อยู่สองฟากฝั่งน้ำปายล้วนถูกปล่อยลงสู่ลำน้ำปายซึ่งไม่สามารถนำน้ำมาบริโภคได้ โดยสองฝั่งน้ำปายมีธรรมชาติที่สวยงามและยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของอำเภอปาย ซึ่งน้ำปายจะไหลไปรวมกับแม่น้ำสาละวินในเขตสหภาพเมียนมาร์หรือประเทศพม่า

ลิขสิทธิ์ © 25 แสดงเส้นทางน้ำปาย ห้วยแม่ปิงและห้วยทราย
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

รูปภาพที่ 26 สภาพของห้วยทราย

รูปภาพที่ 27 สภาพของห้วยแม่ปิง

รูปภาพที่ 28 สภาพของน้ำปาย

ทรัพยากรป่าไม้

ป่าไม้ถือได้ว่ามีความสำคัญกับหมู่บ้านแม่ปิงในการดำรงชีวิต พื้นที่ป่าไม้ของหมู่บ้านจะอยู่ทางด้านทิศตะวันออกของหมู่บ้านมีพื้นที่ทั้งหมด 32,200 ไร่ ซึ่งยังคงความสมบูรณ์ของระบบนิเวศและมีความหลากหลายทางชีวภาพ สภาพของป่าบริเวณนี้เป็นป่าดิบเขาผสมป่าเบญจพรรณซึ่งเป็นป่าฝนเขตร้อนและป่าสน โดยพื้นที่ป่านี้มีความสำคัญกับคนในหมู่บ้าน เป็นทั้งแหล่งอาหารของคนและสัตว์ (วัว ควาย) โดยชาวบ้านจะเข้าไปหาหน่อไม้ เห็ด ผักต่างๆ เพื่อการดำรงชีวิต สัตว์ต่าง ๆ เวลาหน้าฝนจะเข้าไปหากินและอยู่อาศัยในป่า ทั้งยังเป็นแหล่งสมุนไพรในยามที่เจ็บไข้ได้ป่วยชาวบ้านจะเข้าไปหาสมุนไพรมาทำการรักษา นอกจากนั้นแล้วยังเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านระบบนิเวศให้กับเยาวชนในหมู่บ้าน ได้รู้จักคุณค่าของทรัพยากรป่าไม้อีกด้วย พื้นที่ป่ายังเป็นแหล่งต้นน้ำของหมู่บ้าน คือน้ำแม่ปิงและห้วยทราย เมื่อปี พ.ศ. 2547 ชาวบ้านได้มีระบบการจัดการพื้นที่ป่าของหมู่บ้านขึ้น ซึ่งชาวบ้านเรียกว่า “ป่าหน้าหมู่บ้านหรือป่าชุมชน” มีการแบ่งพื้นที่ป่าเป็นพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์และพื้นที่ป่าใช้สอย โดยพื้นที่ป่าอนุรักษ์นั้นเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่

หมู่บ้านใช้ประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งเป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์และมีความหลากหลายทางชีวภาพสูง มีสัตว์ป่าอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก อาทิเช่น เก้ง กวาง เป็นต้น ต้นไม้บริเวณนี้ส่วนใหญ่จะเป็นไม้ผลัดใบ พื้นที่ที่มีความลาดชันสูง โดยในหมู่บ้านได้แบ่งการจัดการพื้นที่ป่าอนุรักษ์ดังนี้

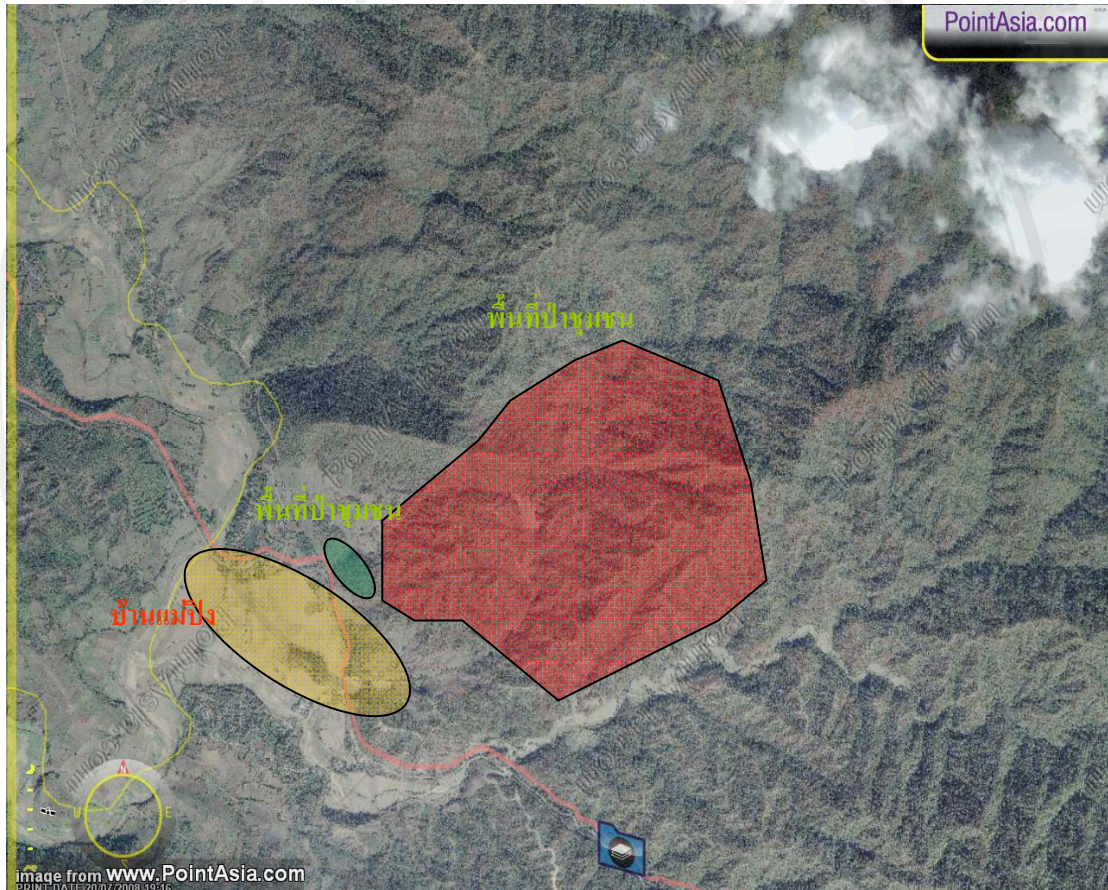
- พื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ พื้นที่ตั้งแต่ด้านป่าไม้แม่ปิงจนถึงบวคหัวช้าง ห้ามล่าสัตว์ทุกชนิด ห้ามตัดต้นไม้ทุกชนิด ห้ามนำกล้วยไม้และของป่าอื่น ๆ ยกเว้นผักตามฤดูกาลและเห็ดป่า ออกจากป่าซึ่งพื้นที่บริเวณดังกล่าวนี้เป็นป่าศักดิ์สิทธิ์โดยชาวบ้านยังประกอบพิธีกรรมความเชื่อ “หลือป่า” คือการเลี้ยงผีป่าผีดอย

- พื้นที่ป่าบวช เป็นพื้นที่ที่ชาวบ้านจัดทำพิธีบวชโดยใช้พิธีแบบพุทธเป็นหลัก ในพื้นที่นี้ห้ามมีการตัดไม้ทุกชนิด ห้ามเก็บของป่าและล่าสัตว์ยกเว้นผักตามฤดูกาล เป็นพื้นที่ที่สร้างการเรียนรู้ การศึกษาวิจัยสร้างจิตวิญญาณรักษ์ป่าให้สืบทอดสู่ลูกหลาน และจะมีการขยายพื้นที่ดังกล่าวจนเต็มผืนป่าต้นน้ำทั้งหมด

- พื้นที่ป่าต้นน้ำ ซึ่งเป็นพื้นที่ป่าต้นน้ำแม่ปิงเป็นพื้นที่ที่ห้ามกระทำกิจกรรม เช่น เปิดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงธุรกิจวันแต่เพื่อเข้าไปศึกษาธรรมชาติและเพื่อการเลี้ยงสัตว์ โดยพื้นที่ป่าต้นน้ำยังมีน้ำตกแม่ปิงน้อยที่ชาวบ้านอนุรักษ์ไว้ซึ่งพบว่ายังคงมีสัตว์ที่มีถิ่นกำเนิดแถบเทือกเขาหิมาลัย ที่เรียกว่า “จ๊กกิมน้ำ” หรือ “กระท่าง” หรือที่รู้จักกันทั่วไปในชื่อ ซาลามานเดอร์ (Crocodile Salamander) หรือในชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Trylototiton verucosus* นอกจากนี้บริเวณรอยต่อระบบนิเวศ (Ecotone) บริเวณป่าสนสามใบบนยอดเขาเหนือน้ำตกแม่ปิงน้อยพบพืชตระกูลปาล์มที่เรียกว่า “ปรองสามพันปี” ขึ้นปะปนอยู่เป็นจำนวนมาก (อุคร วงษ์ทับทิม, 2545)

ในส่วนของพื้นที่ป่าใช้สอย คือพื้นที่ที่ชาวบ้านสามารถเข้าไปใช้ประโยชน์จากป่าในการเก็บหาของป่า เช่น หน่อไม้ เห็ด ผักต่าง ๆ เพื่อดำรงชีวิตและเป็นรายได้ในครอบครัว นอกจากนั้นยังสามารถตัดต้นไม้เพื่อใช้สอยในหมู่บ้านได้ เช่น ไม้ไผ่เพื่อนำไปจักตอกใช้ในช่วงของการเก็บเกี่ยวข้าว เป็นต้น รวมทั้งยังเป็นพื้นที่เพื่อปลูกพืชไร่ พืชสวนของชาวบ้านในหมู่บ้านอีกด้วย เพื่อไม่ให้มีการขยายแผ้วถางเพื่อการทำไร่หรือถักลอบตัดต้นไม้ขาย จึงมีระบบการจัดการป่าใช้สอยร่วมกับประชาคมลุ่มน้ำปิงในพื้นที่บริเวณป่าแม่ยะตั้งแต่ห้วยแม่ยะน้อยจนถึงถนนหมายเลข 1095 พื้นที่ป่าห้วยแก้ว ห้วยโป่ง ซึ่งเป็นห้วยสาขาของน้ำแม่ปิงและพื้นที่ป่าห้วยแม่ปิงถึงห้วยปลาโมง ซึ่งเป็นห้วยสาขาของแม่ปิงเช่นกัน มีกฎกติกาการใช้ประโยชน์ร่วมกันดังนี้ ต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการเท่านั้นในการใช้ประโยชน์จากป่า ถ้ามีการฝ่าฝืนต้องได้รับโทษทั้งทางสังคมและทางกฎหมายและต้องชดใช้ค่าเสียหายแก่หมู่บ้าน ผลประโยชน์ที่ได้จากป่าต้องนำเข้ากองทุนของหมู่บ้านร้อยละ 10 ของรายได้ และจะต้องมีการปลูกเสริมและทดแทนไม้ที่ถูกตัดไป

นอกจากพื้นที่ดังกล่าวแล้วชาวบ้านในหมู่บ้านยังได้ร่วมกันอนุรักษ์ผืนป่าจำนวน 9 ไร่ ซึ่งอยู่ใกล้บริเวณโรงเรียนบ้านแม่ปิงให้เป็นพื้นที่ป่าชุมชนซึ่งมีพืชพรรณไม้กว่า 20 ชนิด โดยเฉพาะไม้สักพร้อมกับมอบหมายให้โรงเรียนบ้านแม่ปิงจัดศูนย์เกษตรในพื้นที่ป่าชุมชนเพื่อรองรับโครงการอาหารกลางวัน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 รูปภาพที่ 29 แสดงพื้นที่ป่าชุมชน
 (www.pointasia.com)
 Copyright© by Chiang Mai University
 All rights reserved

รูปภาพที่ 30 ป่าชุมชนของหมู่บ้าน

การใช้ประโยชน์จากที่ดิน

ที่ดินถือได้ว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญของหมู่บ้านซึ่งเป็นสังคมเกษตรกรรมที่มีแม่น้ำไหลผ่านหมู่บ้านถึง 3 สายซึ่งบ่งบอกว่าเป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การทำเกษตรที่สอดคล้องกับวิถีการผลิตของหมู่บ้าน การใช้ประโยชน์จากที่ดินของบ้านแม่ปิงเป็นไปในลักษณะเพื่อที่อยู่อาศัยและเพื่อการเกษตร การใช้ประโยชน์จากที่ดินเพื่อที่อยู่อาศัยของหมู่บ้านมีจำนวน 268 ไร่ และ การใช้ประโยชน์จากที่ดินเพื่อการเกษตรทั้งการทำนาทำไร่ทำสวนและเลี้ยงสัตว์ จำนวน 1,582 ไร่ การเกษตรถือเป็นอาชีพดั้งเดิมตั้งแต่บรรพบุรุษจนถึงรุ่นปัจจุบัน โดยหนึ่งครอบครัวจะมีพื้นที่ทำการเกษตร ไม่เกิน 10 กว่าไร่และที่อยู่อาศัยไม่เกิน 3 ไร่รวมกันทั้งสองพื้นที่ไม่เกิน 20 ไร่ต่อครอบครัว โดยในช่วงฤดูฝนที่ดินถูกใช้ประโยชน์เพื่อการทำนา ปลูกถั่วเหลืองและข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในหน้าแล้งที่ดินถูกใช้ประโยชน์เพื่อการทำไร่ ทำสวน เช่น การปลูกกระเทียม เป็นต้น ในการทำเกษตรโดยเฉพาะการทำนาจะทำในลักษณะนาขั้นบันไดซึ่งเป็นไปตามลักษณะภูมิประเทศที่เป็นที่ราบเชิงเขา ที่ดินบางพื้นที่ถูกปล่อยทิ้งไว้จนกว่าจะถึงหน้าฝนเพื่อให้ดินได้พักซึ่งการทำนาของชาวบ้านแม่ปิงจะไม่ใช้ปุ๋ยแต่จะเป็นการปลูกตามธรรมชาติ ส่วนพื้นที่เลี้ยงสัตว์ซึ่งได้แก่ วัวและ

ควาย ในช่วงฤดูฝนชาวบ้านจะปล่อยให้ไปหากินและอาศัยอยู่ในป่าเจ้าของจะเข้าไปดูสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ส่วนในหน้าแล้งชาวบ้านจะปล่อยให้หากินตามทุ่งนาโดยชาวบ้านจะได้ปุ๋ยธรรมชาติจากมูลสัตว์เพื่อบำรุงดินในช่วงฤดูการทำนาครั้งหน้าอีกด้วย

รูปภาพที่ 31 การใช้ประโยชน์จากที่ดินของหมู่บ้านแม่ปิง

4.2 โครงการก่อสร้างระบบขนส่งด้วยสายพาน (Rope Way) เชียงใหม่ - แม่ฮ่องสอน

ความเป็นมาของโครงการ

เนื่องจากในปัจจุบันการคมนาคมขนส่งได้มีส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศ รูปแบบการคมนาคมขนส่งในปัจจุบันยังมีข้อจำกัดพอสมควร พื้นที่ทางไกลที่ด้อยพึ่งระบบการขนส่งคมนาคมเดิม ยังมีการเดินทางที่ค่อนข้างยากลำบากและใช้ระยะเวลาในการเดินทางที่นาน และเสี่ยงต่อความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน หากได้มีการพัฒนาการขนส่งในรูปแบบใหม่ขึ้นมาที่มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ จะแก้ปัญหาและน่าจะก่อให้เกิดผลดีในด้านต่างๆ ดังนี้

ระยะเวลาเดินทาง การประหยัดเวลาและเพิ่มความสะดวกรวดสบาย การลดระยะเวลาในการเดินทางและเพิ่มความสะดวกในการเดินทางเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพด้านการขนส่ง ทั้งยังเพิ่มความแม่นยำแน่นอนในการขนส่ง ลดการสูญเสียทั้งในด้านต้นทุนการขนส่งและค่าเสียโอกาสเวลาที่ประหยัดได้เพื่อนำไปใช้ในการผลิตและได้ผลผลิตมากยิ่งขึ้น หรืออาจนำไปใช้ในประโยชน์ด้านอื่นมากขึ้น สำหรับประเทศกำลังพัฒนาเวลาที่ประหยัดได้จากการขนส่งสินค้าอาจจะมีค่าสำคัญมากกว่าเพราะการขนส่งสินค้าที่รวดเร็วทำให้ลดการสูญเสียต้นทุนระหว่างการขนส่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าเกษตร ซึ่งเป็นสินค้าส่วนใหญ่ และมักเสียหายหากใช้เวลาขนส่งนานเกินไป และที่สำคัญยังทำให้ปัจจัยทุนหลายอย่างสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่มากขึ้น

ต้นทุนค่าใช้จ่าย โครงการคมนาคมทั้งประเภทที่สร้างขึ้นใหม่หรือการปรับปรุงของเดิม ประโยชน์โดยตรงที่มีความสำคัญที่สุดคือสามารถวัดเป็นตัวเงินได้ง่าย ประหยัดค่าใช้จ่ายคือประโยชน์ในรูปของการลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางหรือการขนส่งสินค้า ซึ่งผู้ที่จะได้รับประโยชน์โดยตรงคือผู้ใช้บริการของโครงการ การที่ค่าขนส่งลดต่ำลงนั้นส่งผลให้ผู้บริโภคได้รับประโยชน์จากการขนส่งคมนาคมใหม่โดยตรง และหากต้นทุนค่าใช้จ่ายในการคมนาคมที่ถูกกลั่นนั้นจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่สังคมและประเทศชาติ มิใช่แต่เฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น

กระตุ้นการพัฒนาเศรษฐกิจ การคมนาคมที่สะดวกย่อมส่งผลต่อการค้าขาย การขนส่งที่รวดเร็วขึ้น ส่งผลให้การค้ากับประเทศเพื่อนบ้านติดต่อกันได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งยังสามารถเอื้อประโยชน์ในด้านการท่องเที่ยว ชุมชนจำนวนมากยังมีทรัพยากรธรรมชาติที่ยังอุดมสมบูรณ์และมีความหลากหลายทางชีวภาพ อีกทั้งการสร้างระบบคมนาคมใหม่ที่สามารถลดระยะเวลา และประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง จะก่อให้เกิดการดึงดูดนักท่องเที่ยว และการลงทุนติดต่อกับชายที่สะดวกต่อเนื่องรวดเร็วยิ่งขึ้น

โดยปกติการเดินทางจากจังหวัดเชียงใหม่ไปยังจังหวัดแม่ฮ่องสอนนั้น ที่นิยมจะเดินทางได้ 2 รูปแบบด้วยกัน คือ โดยสารทางเครื่องบินหรือทางรถยนต์ แต่การเดินทางใน 2 รูปแบบนี้ ก็ยังมีข้อจำกัดบางประการที่ทำให้การเดินทางยังเป็นอุปสรรค คือ

1) การเดินทางโดยสารทางเครื่องบินนั้น ยังมีค่าใช้จ่ายที่สูง และในช่วงเวลาสภาพอากาศที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการเดินทางอาจทำให้ต้องใช้ระยะเวลาในการเดินทางที่นานกว่าเดิม และไม่ว่าอย่างไรก็ตาม เมื่อผนวกกับเวลาที่ต้องใช้เพื่อสำรองที่นั่ง และการมีจำนวนเที่ยวบินไม่มากนักทำให้การเดินทางยังต้องใช้เวลาานพอสมควร

2) การเดินทางโดยรถยนต์นั้นก็ยังมีปัญหาอุปสรรคกับสภาพภูมิประเทศที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูงชัน การเดินทางโดยรถยนต์นั้นสามารถไปได้ใน 2 เส้นทาง คือ ทางหลวงหมายเลข 1095 ใช้เวลาในการเดินทางประมาณ 5 ชั่วโมง มีระยะทางประมาณ 245 กิโลเมตร และทางหลวงหมายเลข 108 ซึ่งมีลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขาสลับกับพื้นที่ราบ มีระยะทางประมาณ 345 กิโลเมตร ฉะนั้นการเดินทางใน 2 รูปแบบนี้ยังมีความเสี่ยงจากการเกิดอุบัติเหตุ และความล่าช้าในการคมนาคมขนส่ง รวมทั้งยังสิ้นเปลืองน้ำมันและมลภาวะจากเสียง การเร่งเครื่องยนต์และเขม่าควันจำนวนมากขณะเร่งขึ้นเขาสูงชันจำนวนมากตลอดเส้นทาง

วัตถุประสงค์ของโครงการ

การดำเนินกิจการขนส่งผู้โดยสารและสินค้าระบบกระเช้า โดยมีเส้นทางจากจังหวัดเชียงใหม่ไปยังจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งมีระยะทางประมาณ 127 กิโลเมตร และใช้เวลาในการเดินทางประมาณ 1 ชั่วโมง 45 นาที โดยการก่อสร้างโครงการก่อสร้างขนส่งด้วยสายพานเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับบุคคลในท้องที่ในการเดินทาง ตลอดจนเคลื่อนย้ายขนส่งสินค้า อีกทั้งยังสามารถเอื้อประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ตลอดจนเป็นการลดระยะเวลา ค่าใช้จ่ายผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การเกิดอุบัติเหตุจากการคมนาคมประเภทอื่นๆ ได้เป็นอย่างดี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อลดระยะเวลาในการเดินทางและการขนส่งสินค้า ทำให้เกิดการคมนาคมขนส่งในรูปแบบใหม่ที่มีทั้งความสะดวกสบายและมีประสิทธิภาพประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย
2. เพื่อให้เกิดการกระตุ้นการพัฒนาเศรษฐกิจ ส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวซึ่งเป็นรายได้หลักของประเทศ และรองรับการขยายตัวในด้านการค้าระหว่างประเทศเพื่อนบ้านที่จะมีการขยายตัวในอนาคต

3. เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในท้องที่ในการเดินทางคมนาคมขนส่งและเพิ่มมูลค่าการค้า ซึ่งจะก่อให้เกิดผลทางเศรษฐกิจและสังคม

ระยะเวลาในการดำเนินการก่อสร้างโครงการ

การดำเนินการก่อสร้างสถานี เสาร์รับสายเคเบิล สาธารณูปโภคต่าง ๆ จะใช้เวลาประมาณ 3 ปี มีขั้นตอนการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1. งานปรับปรุงที่ดิน
2. งานฐานราก, คานคอดิน
3. งานอาคารสถานที่
4. งานโครงสร้างเสาหลัก
5. งานเครื่องจักร
6. งานเคเบิล
7. งานกระเช้า
8. งานด้านระบบไฟฟ้า
9. งานด้านความปลอดภัย

ขอบเขตการดำเนินงาน

โครงการก่อสร้างกระเช้าลอยฟ้า กำหนดเส้นทางเริ่มต้นจากที่สถานีที่ 1 ที่บ้านดงป่าล้าน อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ประมาณหลักกิโลเมตร 34 ของถนนสายเชียงใหม่ – ผาง ตรงไปยังสถานีอำเภอป่าเป็นสถานีที่ 2 สถานีอำเภอปางมะผ้าเป็นสถานีที่ 3 สถานีคอก้างบอกไฟ อำเภอปางมะผ้าเป็นสถานีที่ 4 และสถานีที่ 5 ซึ่งเป็นสถานีปลายทางที่บ้านปางหมู อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งตั้งแต่สถานีต้นทางจนถึงสถานีปลายทางจะประกอบด้วยเสารับสายเคเบิลตั้งอยู่ตามภูมิประเทศที่เป็นป่าไม้และภูเขาสูงชัน โดยมีลักษณะของโครงการเป็นโครงการขนส่งขนาดใหญ่ที่มีความรวดเร็วและประหยัด นอกจากนี้ยังสามารถขนย้ายผู้โดยสารและสินค้าข้ามลักษณะภูมิประเทศที่ยากต่อการเดินทางได้โดยระบบการคมนาคมเดิม เป็นการอำนวยความสะดวกให้กับบุคคลในท้องที่ในการเดินทาง ตลอดจนเคลื่อนย้ายขนส่งสินค้า อีกทั้งยังสามารถเอื้อประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ตลอดจนการลดระยะเวลาค่าใช้จ่าย ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากเขม่าควัน การเกิดอุบัติเหตุจากการคมนาคมประเภทอื่นได้

การลำเลียงวัสดุอุปกรณ์

การลำเลียงวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ โครงการฯ จะลำเลียงโดยรถบรรทุกจะใช้สำหรับจุดก่อสร้างที่อยู่ในบริเวณถนนเข้าถึง ส่วนจุดก่อสร้างที่ไม่สามารถใช้การลำเลียงผ่านถนนได้อาจมีความจำเป็นที่จะต้องใช้อากาศยานปีกหมุนในการลำเลียง ซึ่งวัสดุอุปกรณ์ส่วนใหญ่เป็นวัสดุที่ใช้ประกอบสำเร็จ ดังนั้นจึงทำให้มีเศษวัสดุเหลือตกค้างในพื้นที่ก่อสร้างเป็นจำนวนน้อย ซึ่งผู้รับเหมาจะมีหน้าที่ในการเก็บกวาดทำความสะอาดให้น้ำอยู่ในสภาพเรียบร้อย

การให้บริการ

โครงการฯ วางแผนในการจัดรถรับ – ส่ง (ค่าบริการจากการใช้บริการรถรับ – ส่ง ไม่คิดรวมกับค่าบริการกระเช้าลอยฟ้า) จากจุดสำคัญต่างๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ไปยังสถานีต้นทางที่อำเภอแม่มาลัย จังหวัดเชียงใหม่ โดยทางสถานีต้นทางได้จัดลานจอดรถโดยสาร รถยนต์ และรถโดยสารขนาดใหญ่ เป็นจำนวนมากพอที่จะรองรับผู้มาใช้บริการได้

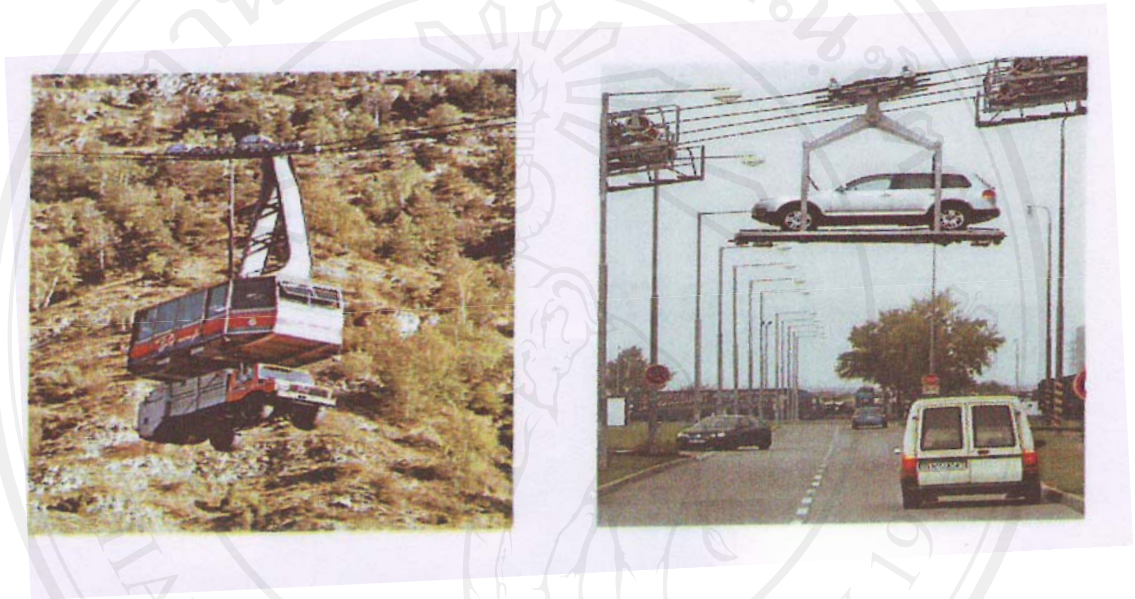
โดยทางโครงการฯ มีความสามารถรองรับการขนส่งผู้โดยสารได้ประมาณวันละ 30,000 คน และยังมีกระเช้าสำหรับขนส่งสินค้าได้ ซึ่งทางโครงการได้จัดเตรียมแผนในการขนย้ายคนและสินค้าจากแหล่งต่างๆ จากเชียงใหม่ถึงแม่ฮ่องสอน และแม่ฮ่องสอนถึงเชียงใหม่ โดยแบ่งลักษณะผู้โดยสารได้ดังนี้

- (1) นักท่องเที่ยว ไป-กลับ ภายในวันเดียว
- (2) นักท่องเที่ยว ไปค้างคืนหรือพักผ่อนในช่วงเวลามากกว่า 1 วัน
- (3) บุคคลในท้องถิ่น
- (4) บุคคลที่เดินทางเพื่อทำงาน ทำธุรกิจ หรือติดต่อส่วนราชการ
- (5) ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการ หรือพนักงานองค์กรต่างๆ เช่น เจ้าหน้าที่ธนาคาร รัฐวิสาหกิจ
- (6) การส่งไป – กลับ ที่เกี่ยวกับทางการแพทย์ เช่น การย้ายผู้ป่วยเข้า – ออกจังหวัด
- (7) การขนส่ง วัสดุปัจจัยต่างๆ ทั้งเข้า – ออกทุกชนิด

ช่วงเวลาการเปิดให้บริการ อยู่ในระหว่าง 8.00 - 17.00 น. ทางโครงการฯ ได้คิดอัตราค่าโดยสารจากสถานีต้นทางอำเภอแม่มาลัยถึงสถานีปลายทาง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอนในราคา 700 บาท ไม่จำกัดเพศและวัยส่วนการขึ้นลงระหว่างทาง (ในสถานีอื่น ๆ คือ อำเภอปายและอำเภอปางมะผ้า) ยังอยู่ในระหว่างพิจารณา

สำหรับประชาชนทั่วไปที่มีบัตรประชาชนอยู่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน และอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่จะคิดค่าโดยสารในราคา 600 บาท เป็นกรณีพิเศษและสำหรับรายการส่งเสริมการ

ขายอื่นๆ เช่นคูปองพิเศษนั้น อยู่ในระหว่างพิจารณาต่อไป ในส่วนของพระภิกษุ สามเณร เด็กเล็ก ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ จะมีการพิจารณาในอัตราค่าโดยสารอื่นๆ ในขั้นตอนต่อไป ในส่วนของการขนส่งสินค้าต่างๆ ทางโครงการมีความสามารถในการรองรับสินค้าได้ในปริมาณเทียบเท่ารถสิบล้อ 1 คัน ต่อ 1 เที่ยวของการโดยสาร ซึ่งอัตราค่าบริการยังอยู่ในระหว่างการพิจารณาเช่นเดียวกัน โดยจะคำนึงถึงความเป็นไปได้ของจำนวนผู้ใช้บริการ

รูปภาพที่ 32 ลักษณะการขนส่งสินค้าที่เลือกใช้สำหรับ โครงการฯ
ที่มา : บริษัทพาย เคเบิล ทรานสปอร์ต จำกัด, พฤศจิกายน 2550

ระบบสาธารณูปโภคในโครงการฯ

1. การประมาณปริมาณน้ำใช้สถานที่ 2 ปาย

- ประมาณผู้โดยสาร 12% ของสถานีต้นทาง = 3,600 คน/วัน
- ปริมาณน้ำใช้ = 10 ลิตร/คน-วัน

(อ้างอิงแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของกลุ่มงานโครงการบริการชุมชนและที่พักอาศัย ซึ่งกำหนดให้กิจกรรมห้องประชุม ซึ่งคล้ายคลึงกับโครงการฯ มีปริมาณน้ำใช้ 10 ลิตร/ที่นั่ง/วัน)

- ปริมาณน้ำใช้ที่เกิดขึ้นทั้งหมด = $3,600 \times 10$
= 36 ลบ.ม./วัน-สถานี
- สัดส่วนการใช้น้ำ
+ รดน้ำต้นไม้/ถนน/การชะล้างสถานีที่ 80% 28.8 ลบ.ม./วัน

+ หอ้งน้ำ/สุขา 7%	2.52	ลบ.ม./วัน
+ อื่นๆ 13%	4.68	ลบ.ม./วัน

2. ระบบการผลิตน้ำใช้

ระบบผลิตน้ำประปาสำหรับสถานีขึ้นลงผู้โดยสาร เป็นระบบผลิตน้ำประปาผิวดิน โดยแหล่งน้ำที่นำมาผลิตน้ำประปานั้นจะใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติใกล้เคียงสถานีขึ้นลง ได้แก่ สถานีที่ 2 สถานีป้ายใช้น้ำจากแม่น้ำป้าย โดยจะทำการติดตั้งเครื่องสูบน้ำไว้ใกล้กับแหล่งน้ำในโรงสูบน้ำแรงต่ำ เพื่อสูบน้ำดิบไปผลิตเป็นน้ำประปาโดยจะมีการเติมสารเคมีเพื่อช่วยในการตกตะกอน ได้แก่ สารส้ม ปูนขาว ในอัตราส่วน ที่พอเหมาะพอดีกับคุณภาพน้ำดิบในแต่ละฤดูกาล เมื่อใส่สารเคมีแล้วน้ำดิบจะไหลเข้ามายังถังตกตะกอน โดยผ่านระบบการกวน เพื่อให้สารเคมีได้สัมผัสและทำปฏิกิริยากับตะกอน หรือความขุ่นที่อยู่ในน้ำจับเป็นก้อนเล็กๆ แล้วค่อยๆมีขนาดโตขึ้นตกลงสู่ก้นถังเหลือแต่น้ำใสไหลไปยังถังกรองน้ำ ซึ่งโครงการฯ ได้เลือกใช้ถังกรองแบบความดัน (Pressure Filter) หรือถังกรองเร็ว (Rapid Sand Filter) ทำหน้าที่กรองดักอนุภาคสารแขวนลอยที่หลงเหลือมากับน้ำที่ออกมาจากถังตกตะกอน โดยการผ่านน้ำเข้าไปยังชั้นกรองซึ่งมีรูพรุน วัสดุกรองที่ใช้โดยทั่วไปได้แก่ ทรายหรือแอนทราไซต์ ลักษณะของถังกรองที่ใช้ทำจากถังเหล็กเป็นรูปทรงกระบอกแนวตั้งหรือแนวนอน ภายในจะมีพื้นที่แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ หนึ่งส่วนบนเป็นส่วนที่รับน้ำเข้ากรองและส่วนล่างซึ่งแยกออกจากกันโดยมีแผ่นเหล็ก (Perforated Plate) โดยติดตั้งหัวกรองน้ำ (Nozzles) ไว้ที่พื้นดังกล่าวบริเวณด้านบนเป็นชั้นทรายกรองหรือแอนทราไซต์และส่วนที่สองคือส่วนด้านล่างเป็นชั้นรองรับน้ำที่ออกจากชั้นทรายหรือแอนทราไซต์ซึ่งคือน้ำที่ต้องผ่านไปยังกระบวนการฆ่าเชื้อตอนสุดท้าย (Post-Disinfection) เพื่อให้ น้ำสะอาดปราศจากเชื้อโรคต่อไป โดยถังกรองจะต้องมีการล้างน้ำทรายกรองอยู่เสมอ ซึ่งน้ำที่กรองแล้วเพื่อให้แน่ใจว่าไม่มีเชื้อโรคหลงเหลืออยู่ จึงต้องมีการใส่สารคลอรีนฆ่าเชื้อโรคสารคลอรีนควบคุมง่าย สามารถฆ่าเชื้อโรคได้เกือบทุกชนิดและช่วยกำจัดกลิ่น สี โดยการใส่คลอรีนในน้ำให้ไหลไปตามเส้นท่อเพื่อฆ่าเชื้อโรคที่อาจปะปนเข้ามาภายหลัง

3. ระบบบำบัดน้ำเสีย

น้ำเสียที่เกิดขึ้นโดยส่วนใหญ่มาจากห้องน้ำ ห้องส้วม โครงการฯ เลือกใช้ระบบเดิมอากาศแบบมีตัวกลางยัดเกาะ (Contact Aeration) ซึ่งปริมาณน้ำเสียที่จะเกิดขึ้นนั้นคาดการณ์ว่าจะมี 36 ลบ.ม./วัน - สถานี

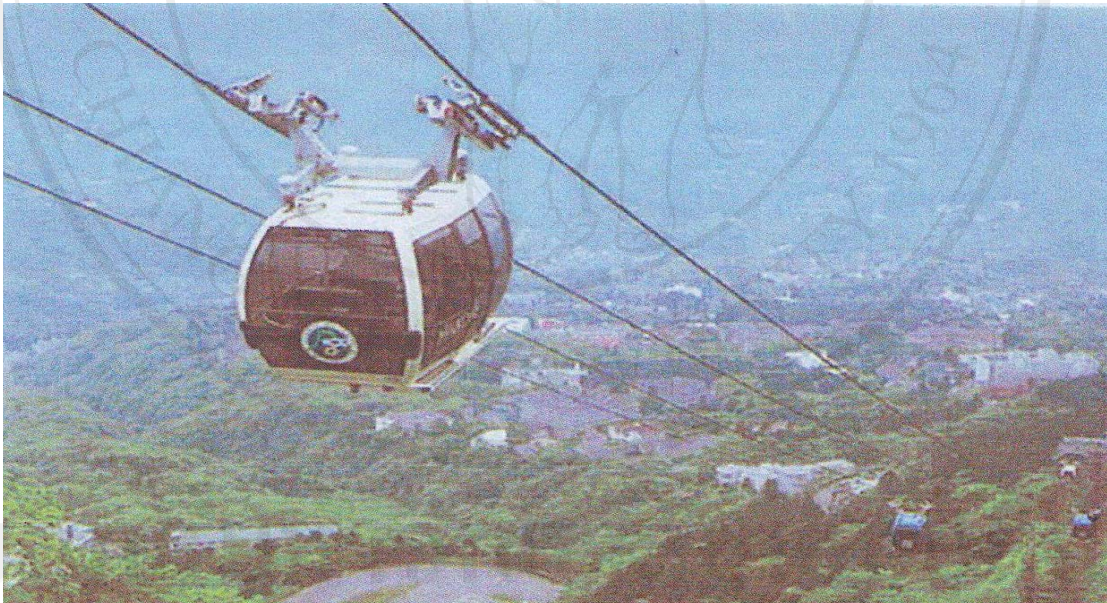
4. ระบบไฟฟ้าหลัก

ระบบพลังงานที่ใช้สำหรับโครงการฯ คือ ไฟฟ้า โดยจะใช้ไฟฟ้าจากการไฟฟ้าฝ่ายผลิต ทำให้ปริมาณการใช้ไฟฟ้าของโครงการฯ ไม่ส่งผลกระทบต่อประชาชนบริเวณใกล้เคียงโครงการฯ

ทุกสถานีจะมีสถานีไฟฟ้าย่อย (Sub Station) ประจำสถานีขึ้นลงผู้โดยสารทุกสถานีเพื่อกระจายกระแสไฟฟ้าตลอดสาย และติดตั้งระบบป้องกันฟ้าผ่าทุกจุดของเสารับเคเบิล โดยมีระบบไฟฟ้าสำรองในแต่ละสถานี สำหรับใช้ในกรณีฉุกเฉินที่กระแสไฟฟ้าดับ

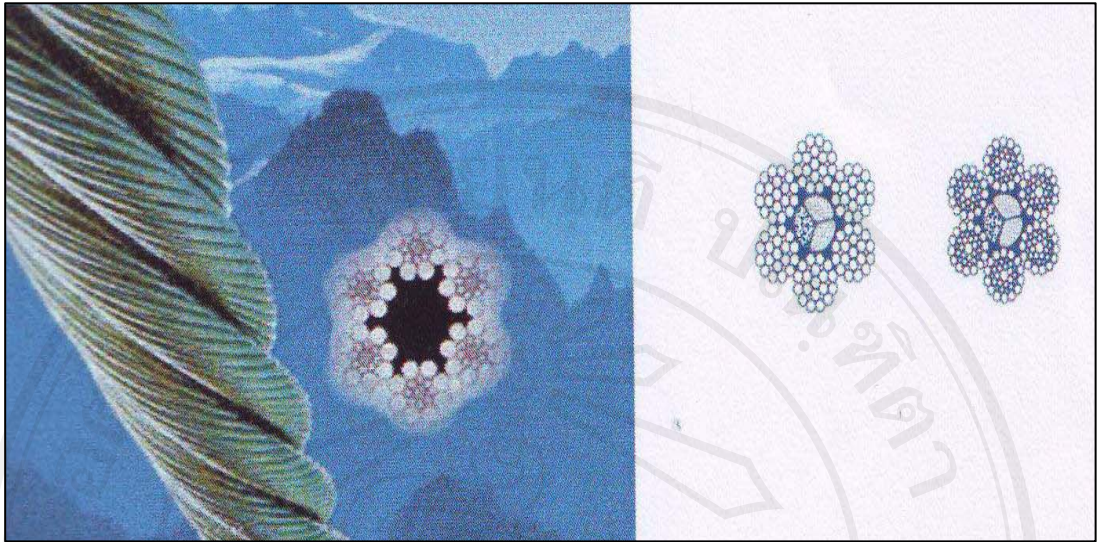
ลักษณะของงานของโครงการก่อสร้างระบบขนส่งด้วยสายพาน เชียงใหม่ – แม่ฮ่องสอน

ลักษณะของการก่อสร้างโครงการฯ จะเป็นการขนส่งด้วยเคเบิลคู่ โดยมีลักษณะเป็นห้องโดยสาร (Cabin) และระวางสินค้า (Material Ropeway) ซึ่งโครงการฯ เลือกใช้ระบบ Funitel เป็นยานพาหนะที่ใช้ระบบการขับเคลื่อนด้วยเคเบิลคู่ประสิทธิภาพในการทรงตัวสูง เคลื่อนที่ได้ด้วยความเร็วสูง และสามารถวิ่งผ่านพายุที่มีความเร็วสูงประมาณ 100 - 120 กิโลเมตร ต่อชั่วโมง สามารถบรรจุผู้โดยสารได้ 12 - 100 คน โดยจะออกแบบให้รองรับผู้โดยสารได้ประมาณ 25 คน ต่อ 1 ห้องโดยสารและมีห้องน้ำสาธารณะอยู่ภายในตัวห้องโดยสารด้วย

รูปภาพที่ 33 ลักษณะห้องโดยสารแบบ Funitel ที่เลือกใช้สำหรับโครงการฯ
ที่มา : บริษัทปาย เคเบิล ทรานสปอร์ต จำกัด, พฤศจิกายน 2550

ส่วนเคเบิล (Steel wire rope) เป็นลักษณะโลหะเส้นเล็กๆ หลายๆ เส้นเอาควั่นรวมกัน เป็นลักษณะของเชือกเพื่อรองรับน้ำหนักและนำพาห้องโดยสาร จากจุดเริ่มต้นไปยังปลายทางผาดผ่านเสารับน้ำหนัก (Support Tower)

รูปภาพที่ 34 ลักษณะสายเคเบิลที่เลือกใช้สำหรับโครงการฯ
ที่มา : บริษัทปาย เคเบิล ทรานสปอร์ต จำกัด, พฤศจิกายน 2550

สถานี (Station) สำหรับรับส่งผู้โดยสารขึ้นและลง (Loading and Unloading Station) ลักษณะของสถานีมีโครงสร้างหลักเป็นคอนกรีตเสริมเหล็กเพื่อใช้รองรับอุปกรณ์ต้นกำลัง ประกอบด้วย 2 ส่วนหลัก คือระบบควบคุมส่วนเครื่องจักรและระบบขับเคลื่อนที่ใช้พลังงานไฟฟ้าเป็นต้นกำลัง ไปยังมอเตอร์เพื่อขับเคลื่อนระบบไฮดรอลิกและส่งถ่ายกำลังไปยังระบบขับเคลื่อนต่อไป

ในส่วนของสถานีอำเภอปายซึ่งสถานีระหว่างทางจุดที่ 2 จะมีความใกล้เคียงกับสถานีต้นทางอำเภอแม่มาลัยแต่มีขนาดเล็กกว่า โดยมีพื้นที่ภายนอกสถานี ประกอบด้วย ลานจอดรถโดยสารขนาดใหญ่ ลานจอดรถส่วนบุคคลขนาดใหญ่ คิวรถรับจ้างสาธารณะ (รถตู้ รถสองแถว แท็กซี่ มอเตอร์ไซค์) สวนสาธารณะ อาคารสำนักงาน ลานพักผ่อน ลานกิจกรรม และลานออกกำลังกาย เพื่อสุขภาพซึ่งเปิดให้บริการแก่ประชาชนทั่วไป ตลาดสดซึ่งจำลองจากสถานีเดิม (โดยให้สิทธิพิเศษสำหรับผู้ประกอบการในตลาดสดเดิมบ้านแม่มาลัยมีสิทธิการเช่าฟรีในระยะเวลา 1 ปีแรกที่เปิดกิจการ) ส่วนพื้นที่ภายในสถานี ประกอบด้วย ฝ่ายประชาสัมพันธ์เพื่อให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวต่างชาติ และประชาชนโดยทั่วไป ห้องขายตั๋ว ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก ร้านสะดวกซื้อ ห้องน้ำ สถานีตำรวจย่อย สถานพยาบาล ชานชาลาเทียบกระเช้าเพื่อการลำเลียงผู้โดยสารและสิ่งของ

รูปภาพที่ 35 ลักษณะสถานีรับส่งผู้โดยสารที่เลือกใช้สำหรับโครงการฯ
ที่มา : บริษัทปาย เคเบิล ทรานสปอร์ต จำกัด, พฤศจิกายน 2550

เสารับน้ำหนัก (Support Tower) เป็นเสาเพื่อรองรับน้ำหนักสายเคเบิลที่พาดผ่านและเป็นตัวแยกสายเคเบิลให้อยู่ในระดับสูงขึ้นเหนือพื้นดิน ส่วนใหญ่ทำจากโลหะโดยลักษณะของเสารับน้ำหนักของโครงการฯ แบ่งได้มี 3 แบบ คือ เสากลมหรือเสาเดี่ยวจะใช้ก่อสร้างบนพื้นที่ราบที่สามารถใช้รถยกขนาดใหญ่เข้าไปสนับสนุนการก่อสร้างได้ ส่วนเสาเหล็กถักมี 2 ลักษณะคือ สำหรับก่อสร้างบนพื้นที่ที่เป็นที่เนินและสำหรับก่อสร้างบนพื้นที่ในเขตที่มีภูเขาสูงชันที่ยากต่อการลำเลียงวัสดุก่อสร้างเข้าไปในพื้นที่ การก่อสร้างเสาและสถานีสำหรับวางสายเคเบิลตลอดทั้งโครงการฯ จำนวน 132 ต้น โดยกำหนดให้มีการติดตั้งเสาครั้งละ 25 ต้น ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศให้อำนวยให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการก่อสร้างติดตั้งเสาเคเบิล โดยใช้แรงงานและผู้ชำนาญการประมาณ 25 คน ในการติดตั้งเสาเคเบิลจำนวน 1 ต้น ในกรณีเสาเคเบิลที่อยู่ใกล้ถนนหรือเส้นทางคมนาคมลำเลียงวัสดุอุปกรณ์ได้สะดวก ใช้ระยะเวลาติดตั้งโดยประมาณ 30 วัน ต่อเสาเคเบิลจำนวน 1 ต้น โดยเสาที่รับเคเบิลแต่ละเสาจะมีระยะห่างระหว่างประมาณ 700 – 1,500 เมตร ใช้พื้นที่เสาไม่เกินประมาณ 3,600 ตารางเมตรต่อเสา โดยมีเส้นทางผ่านพื้นที่หลัก ๆ คือพื้นที่เอกชน พื้นที่ของป่าไม้ กรมอุทยาน ชลประทาน กรมทางหลวงและพื้นที่ของส่วนราชการจังหวัดและหมู่บ้านต่าง ๆ ตามเส้นทาง

การพาดสายเคเบิลระหว่างเสา พื้นที่ราบใช้วิธีการลำเลียงโดยใช้แรงงานดึงเชือกนำสายเคเบิล เพื่อลากผ่านพื้นที่ต่าง ๆ โดยไม่ไปรบกวนชาวบ้านและพื้นที่เกษตร พื้นที่สูงชันใช้วิธีการลำเลียงโดยอากาศยานปีกหมุนดึงลากเชือกนำไปพาดบนเสาแล้วจึงนำเคเบิลที่จะใช้งานจริงพาดตามเชือกนำ

ตำแหน่งการก่อสร้างโครงการในพื้นที่บ้านแม่ปิง

บ้านแม่ปิงเป็นพื้นที่ที่ทางโครงการฯ จะก่อสร้างสถานีที่ 2 ปายซึ่งเป็นสถานีระหว่างทางที่จะมีผู้โดยสารขึ้นลงในพื้นที่ใกล้เคียงกับหมู่บ้าน โดยมีตำแหน่งที่ตั้งดังนี้

สถานีที่ 2 ปาย ตำแหน่ง MP61 หรือ PP01 เป็นสถานีย่อยระหว่างทางซึ่งจะมีผู้โดยสารขึ้นลงในพื้นที่ซึ่งสถานีที่ 2 จะใช้พื้นที่ก่อสร้างประมาณ 5 ไร่ ตัวสถานีมีลักษณะเป็นอาคารคอนกรีตใช้ระบบการขับเคลื่อนที่ใช้พลังงานไฟฟ้าเป็นต้นกำลังไปยังมอเตอร์เพื่อขับเคลื่อนระบบไฮดรอลิกและส่งถ่ายกำลังไปยังระบบขับเคลื่อนต่อไป โดยสถานีที่ 2 ปายจะประกอบด้วยพื้นที่ภายนอกสถานีจะมีลานจอดรถโดยสาร ลานจอดรถส่วนบุคคล คิวรถรับจ้างสาธารณะ (รถตู้ รถสองแถวแท็กซี่ มอเตอร์ไซค์) สวนสาธารณะ อาคารสันทนาการ ลานพักผ่อน ลานกิจกรรม และลานออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ และพื้นที่ภายในสถานีจะมีฝ่ายประชาสัมพันธ์ ห้องขายตั๋ว ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก ร้านสะดวกซื้อ ห้องน้ำ สถานีตำรวจย่อย สถานีพยาบาล ชานชาลาเทียบกระเช้าเพื่อการลำเลียงผู้โดยสารและสิ่งของซึ่งสถานีที่ 2 นี้จะเล็กกว่าสถานีต้นทางและสถานีปลายทาง โดยยานพาหนะที่ใช้ในโครงการฯ นี้เรียกว่า Funitel เป็นยานพาหนะที่ใช้ระบบการขับเคลื่อนด้วยเคเบิลคู่ประสิทธิภาพในการทรงตัวสูง เคลื่อนที่ได้ด้วยความเร็วสูงและสามารถวิ่งผ่านพายุที่มีความเร็วสูงประมาณ 100 - 120 กิโลเมตรต่อชั่วโมง สามารถบรรจุผู้โดยสารได้ประมาณ 25 คนต่อ 1 ห้องโดยสารและมีห้องน้ำสาธารณะอยู่ภายในตัวห้องโดยสาร ภายในสถานีจะมีสถานีไฟฟ้าย่อยประจำสถานีเพื่อกระจายกระแสไฟฟ้า มีระบบไฟฟ้าสำรอง น้ำที่ใช้ในสถานีจะเป็นระบบน้ำประปาซึ่งใช้แหล่งน้ำผลิตประปาจากแม่น้ำปายซึ่งจะใช้น้ำประมาณ 36 ลบ.ม./วัน โดยตัวสถานีมีระยะห่างจากแหล่งน้ำประมาณ 538 เมตร มีระบบบำบัดน้ำเสียก่อนที่จะปล่อยลงสู่แหล่งน้ำ

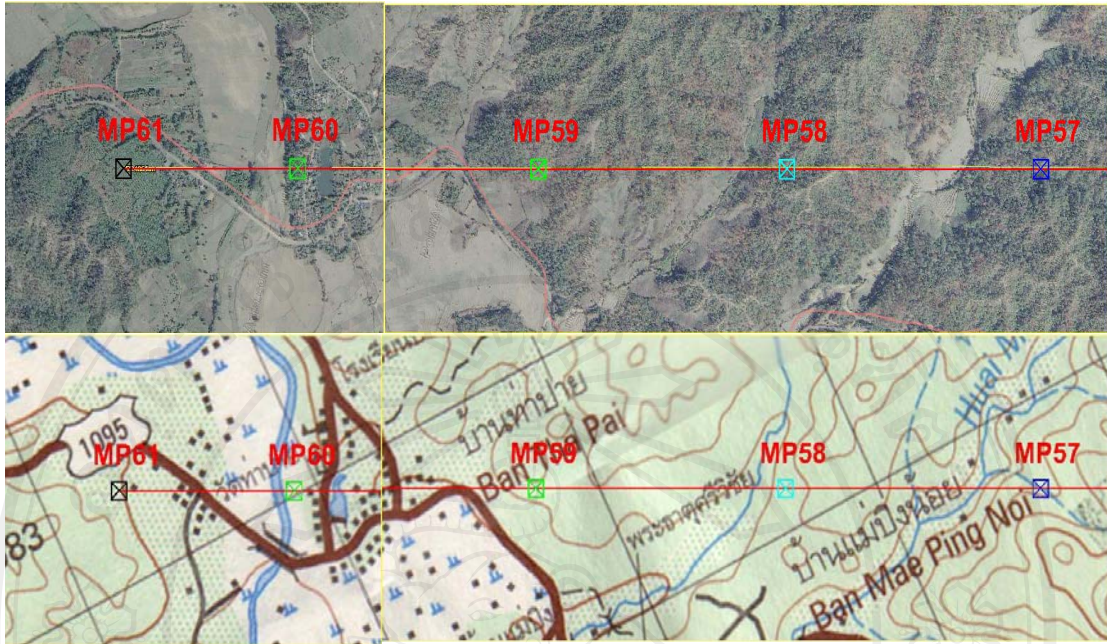
ส่วนเสารับน้ำหนักเป็นเสาเพื่อรองรับน้ำหนักสายเคเบิลที่พาดผ่าน และเป็นตัวแยกสายเคเบิลให้อยู่ในระดับสูงขึ้นเหนือพื้นดิน ส่วนใหญ่ทำจากโลหะ โดยลักษณะของเสารับน้ำหนักของโครงการฯ ที่ผ่านหมู่บ้านแม่ปิงมี 2 ลักษณะ คือ

เสาเดี่ยวหรือเสากลม ในตำแหน่ง MP60 จะใช้ก่อสร้างบนพื้นที่ราบที่สามารถใช้รถยกขนาดใหญ่เข้าไปสนับสนุนการก่อสร้างได้ โดยเสาเดี่ยวจะมีระยะห่างจากแหล่งน้ำประมาณ 141

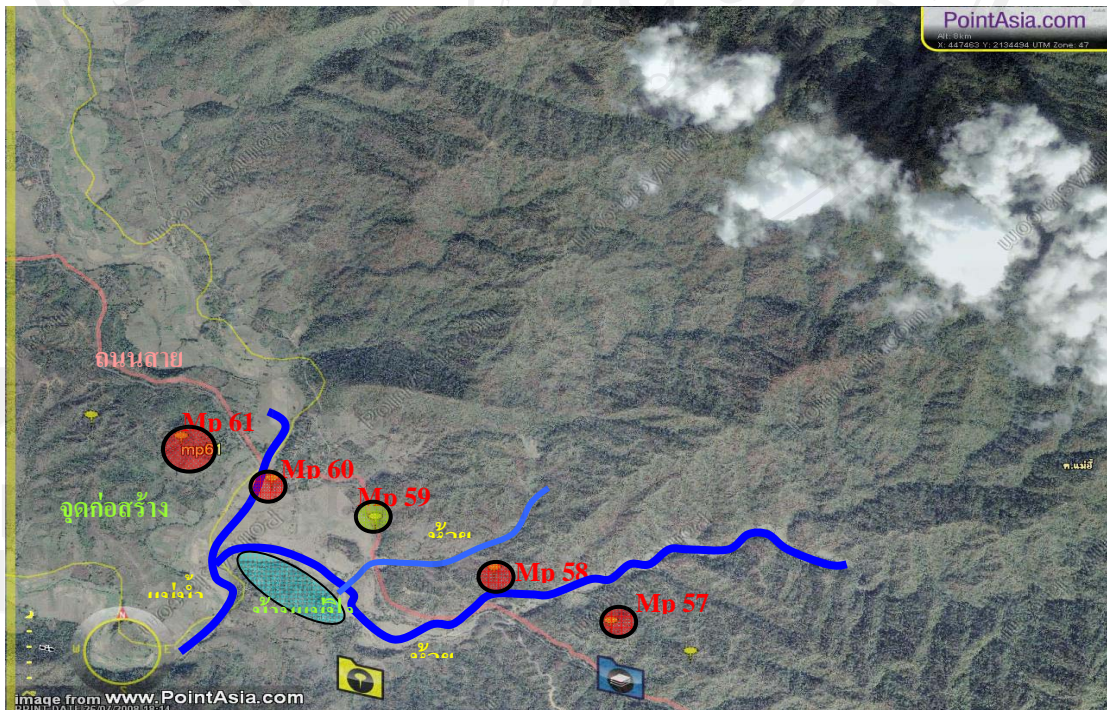
เมตร ใช้พื้นที่ก่อสร้างประมาณ 2 ไร่ โดยหนึ่งไร่แรกจะเป็นพื้นที่ที่ตั้งเสาส่วนไร่ที่สองจะกันไว้ไม่ให้คน สัตว์เข้าไปยังพื้นที่ทั้งยังเป็นการป้องกันไฟฟ้าที่จะเกิดขึ้นซึ่งจะเป็นอันตรายต่อการขนส่ง ซึ่งเสาเดี่ยวนั้นตำแหน่งของเสาจะอยู่ในเขตพื้นที่ทำกินของชาวบ้านในหมู่บ้านซึ่งเป็นพื้นที่เขตอุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง เสาโครงเหล็ก 1 ในตำแหน่ง MP58 ใช้สำหรับก่อสร้างบนพื้นที่ที่เป็นที่เนิน จุดตั้งเสาโครงเหล็ก 1 มีระยะห่างจากแหล่งน้ำประมาณ 178 เมตร ใช้พื้นที่ก่อสร้างประมาณ 2 ไร่ โดยหนึ่งไร่แรกจะเป็นพื้นที่ที่ตั้งเสาส่วนไร่ที่สองจะกันไว้ไม่ให้คน สัตว์เข้าไปยังพื้นที่ทั้งยังเป็นการป้องกันไฟฟ้าที่จะเกิดขึ้นซึ่งจะเป็นอันตรายต่อการขนส่ง เสาโครงเหล็ก 1 ตำแหน่งของเสาจะอยู่ในเขตพื้นที่ที่เป็นป่าชุมชนของหมู่บ้านซึ่งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง

และสถานี Pulley ในตำแหน่ง MP57 พื้นที่ตั้งเสามีระยะห่างจากแหล่งน้ำประมาณ 262 เมตร ใช้พื้นที่ก่อสร้างประมาณ 2 ไร่ ตำแหน่งของเสาอยู่ในเขตพื้นที่ที่เป็นป่าชุมชนของหมู่บ้านที่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง

การก่อสร้างเสาทุกต้นจะต้องทำการตัดต้นไม้บริเวณพื้นที่ก่อสร้างและต้องมีการปรับพื้นที่เพื่อให้เหมาะต่อการตั้งเสา โดยเสาหนึ่งต้นจะใช้เวลาในการก่อสร้างประมาณ 1 เดือน ใช้กำลังคนประมาณ 25 คนต่อต้น การขนส่งลำเลียงวัสดุอุปกรณ์มี 2 ทาง คือ ถ้าหากพื้นที่ก่อสร้างรถยนต์ไม่สามารถเข้าไปได้จะลำเลียงโดยเฮลิคอปเตอร์ แต่ถ้าพื้นที่รถยนต์สามารถเข้าไปได้ก็จะใช้รถยนต์ในการบรรทุกสิ่งของเข้าไปในพื้นที่ก่อสร้างซึ่งพื้นที่บ้านแม่ปิงจุใช้ทั้ง 2 ทางในการลำเลียงวัสดุอุปกรณ์

รูปภาพที่ 37 แสดงตำแหน่งจุดตั้งเสา
ที่มา : บริษัทปาย เคเบิล ทรานสปอร์ต จำกัด, พฤศจิกายน 2550

รูปภาพที่ 38 แสดงภาพจำลองตำแหน่งของสถานีที่ 2 และบริเวณก่อสร้างเสาสายในพื้นที่บ้านแม่ปิง
(ที่มา : www.pointAsia.com)

4.3. ผลกระทบทางสังคมจากโครงการก่อสร้างระบบขนส่งด้วยสายพานเชียงใหม่ – แม่ฮ่องสอน

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลชาวบ้านในบ้านแม่ปิงจากการสนทนากลุ่ม การสังเกต การสัมภาษณ์ และการเก็บแบบสอบถามถึงผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากโครงการก่อสร้างขนส่งด้วยระบบสายพานในช่วงการก่อสร้างและเมื่อเปิดดำเนินการโครงการฯ จำนวน 100 คน เพื่อใช้ประกอบในการศึกษาผลกระทบทางสังคมอันอาจเกิดจากโครงการก่อสร้างขนส่งด้วยระบบสายพาน เชียงใหม่ – แม่ฮ่องสอน ซึ่งประกอบด้วย ผลกระทบด้านวิถีการดำรงชีวิต และระบบความเชื่อ ความสัมพันธ์ทางสังคมของคนในหมู่บ้าน ระบบเศรษฐกิจ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากร ผลการศึกษาได้แบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ

เป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยเพศ อายุ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน การศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และสภาพการถือครองที่ดิน

ผลการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายและเพศหญิงจำนวนใกล้เคียงกัน คือ เป็นเพศหญิงร้อยละ 53.0 และเป็นเพศชายร้อยละ 47.0 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี ร้อยละ 28.0 รองลงมาคืออายุระหว่าง 51 – 61 ปี ร้อยละ 20.0 มีอายุระหว่าง 21 – 30 ปี ร้อยละ 19.0 มีอายุต่ำกว่า 20 ปี ร้อยละ 13.0 อายุระหว่าง 41 -51 ปี ร้อยละ 11.0 และมีอายุ 61 ปีขึ้นไป ร้อยละ 9.0 ส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน 31 – 40 ปี และมากกว่า 41 ปีขึ้นไป ร้อยละ 29.0 รองลงมาอยู่ในหมู่บ้านอาศัยต่ำกว่า 10 ปี ร้อยละ 16.0 อยู่อาศัยในหมู่บ้าน 21-30 ปี ร้อยละ 14.0 และอยู่อาศัยในหมู่บ้าน 11 – 20 ปี ร้อยละ 12.0 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษาปีที่ 1- 6 ร้อยละ 26.0 รองลงมาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4 - ม.6) ร้อยละ 23.0 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 –ม.3) ร้อยละ 18.0 ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 15.0 ไม่ได้เรียนหนังสือ ร้อยละ 7.0 และระดับ ปวส. ร้อยละ 1.0 (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละเพศ อายุ ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านและการศึกษาของผู้ตอบ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	47	47.0
หญิง	53	53.0
รวม	100	100.0
อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	13	13.0
21 - 30 ปี	19	19.0
31 - 40 ปี	28	28.0
41 - 51 ปี	11	11.0
51 - 61 ปี	20	20.0
61 ปีขึ้นไป	9	9.0
รวม	100	100.0
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน		
ต่ำกว่า 10 ปี	16	16.0
11 ปี - 20 ปี	12	12.0
21 ปี - 30 ปี	14	14.0
31 ปี - 40 ปี	29	29.0
41 ปีขึ้นไป	29	29.0
รวม	100	100.0
การศึกษา		
ไม่ได้เรียน	7	7.0
ประถมศึกษา (ป.1- ป.6)	36	36.0
มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 - ม.3)	18	18.0
มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4 - ม.6)	23	23.0
ปวส.	1	1.0
ปริญญาตรี	15	15.0
รวม	100	100.0

ในด้านอาชีพของชาวบ้านในหมู่บ้านนั้นส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร คือทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 78.0 รองลงมาเป็นนักเรียนนักศึกษา ร้อยละ 11.0 อาชีพรับจ้าง รับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 8.0 และอาชีพค้าขาย ร้อยละ 6.0 รายได้ต่อเดือนส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 73.0 รองลงมามีรายได้ระหว่าง 5,001 บาท – 10,000 บาท ร้อยละ 14.0 มีรายได้ระหว่าง 10,001 บาท – 15,000 บาท ร้อยละ 5.0 และมีรายได้ระหว่าง 15,001 – 20,000 บาท ขึ้นไป ร้อยละ 4.0 สภาพการถือครองที่ดินส่วนใหญ่มีที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย ร้อยละ 62.0 รองลงมามีที่ดินเพื่อทำการเกษตร ซึ่ง ได้แก่ การทำนา ทำไร่ ร้อยละ 35.0 มีที่ดินเพื่อเลี้ยงสัตว์ ซึ่ง ได้แก่ วัวและควาย ร้อยละ 3.0 ที่เหลือร้อยละ 33.0 ไม่ตอบเพราะว่าจะเป็นนักเรียน นักศึกษาหรือลูกซึ่งยังคงอาศัยอยู่กับพ่อแม่ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละอาชีพ รายได้ต่อเดือนและสภาพการถือครองที่ดินของผู้ตอบ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
เกษตรกร	78	78.0
รับจ้าง	8	8.0
ค้าขาย	6	6.0
รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ	8	8.0
นักเรียน/นักศึกษา	11	11.0
รวม	100	100.0
รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	73	73.0
5,001 บาท – 10,000 บาท	14	14.0
10,001 บาท – 15,000 บาท	5	5.0
15,001 บาท – 20,000 บาท	4	4.0
20,001 บาทขึ้นไป	4	4.0
รวม	100	100.0
สภาพการถือครองที่ดิน		
ที่ดินการเกษตร	35	35.0
ที่ดินเลี้ยงสัตว์	3	3.0
ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย	62	62.0
ไม่ตอบ	33	33.0
รวม	100	100.0

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นหากมีโครงการก่อสร้างระบบขนส่งด้วยสายพาน เชียงใหม่ – แม่ฮ่องสอน

เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นเรื่องผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นหากมีโครงการก่อสร้างระบบขนส่งด้วยสายพาน เชียงใหม่ – แม่ฮ่องสอน ในช่วงก่อนมีโครงการ ช่วงก่อสร้างโครงการฯ และเมื่อมีการเปิดดำเนินการทั้งทางบกและทางลพ ประกอบด้วย ผลกระทบด้านวิถีการดำรงชีวิต และระบบความเชื่อ ความสัมพันธ์ทางสังคมของคนในหมู่บ้าน ระบบเศรษฐกิจและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร โดยเป็นการเก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม การสังเกต การสัมภาษณ์ และการใช้แบบสอบถามเพื่อวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในแต่ละด้านดังนี้

4.3.1 ผลกระทบทางสังคมด้านวิถีการดำรงชีวิตและระบบความเชื่อ

วิถีการดำรงชีวิตแบบปกากะญอของหมู่บ้านแม่ปิงนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบันชาวบ้านพยายามรักษาเอกลักษณ์ให้คงไว้ ได้แก่ การแต่งกายแบบปกากะญอที่ยังคงมีให้เห็นในหมู่บ้าน ปัจจุบันการแต่งกายของชนเผ่าปกากะญอมักจะเห็นในหมู่ผู้สูงอายุหรือในพิธีการสำคัญ ๆ ของหมู่บ้าน เช่น การเข้าโบสถ์ ไปทำบุญที่วัด ประเพณีต่าง ๆ เป็นต้น ปัจจุบันหนุ่มสาวในหมู่บ้านโดยส่วนใหญ่จะนิยมแต่งกายตามสมัยนิยมซึ่งถือได้ว่าเป็นวิถีชีวิตของชาวปกากะญอที่เดิมทุกบ้านจะต้องมีการทอผ้าเพื่อใช้เองในแต่ละครัวเรือนแต่ในปัจจุบันการทอผ้าถูกลดความสำคัญลง ยังคงเหลือเพียงไม่กี่ครัวเรือนที่ยังคงมีการทอผ้า สำหรับภาษาพูดชาวบ้านยังคงพูดภาษาปกากะญอในการสื่อสารในหมู่บ้านหรือคนที่เป็นคนเผ่าเดียวกันซึ่งยังคงรักษาและสืบทอดจนถึงคนรุ่นปัจจุบันนอกจากนั้นยังมีการอนุรักษ์ภาษาเขียนของปกากะญอไว้ ส่วนการสื่อสารกับคนภายนอกชนเผ่าจะใช้ภาษากลางหรือภาษาคำเมืองในการติดต่อราชการหรือการทำธุรกิจ ในเรื่องอาหารการกินของชาวบ้านจะเป็นไปตามฤดูกาลโดยชาวบ้านจะเข้าไปหาอาหารในป่า เช่น ผักป่า หน่อไม้ เห็ด งาม หนู แมลงต่าง ๆ เป็นต้น

ระบบความเชื่อในหมู่บ้าน บ้านแม่ปิงมีการนับถือศาสนา 2 ศาสนาในหมู่บ้านโดยแบ่งเป็นศาสนาพุทธและศาสนาคริสต์ ซึ่งยังคงมีความเชื่อในเรื่องของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่คอยปกป้องรักษาหมู่บ้าน อาทิเช่น การบอกกล่าวเจ้าที่เจ้าทางก่อนที่จะทำนา ทำไร่ เพื่อให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์คุ้มครองพืชผลการเกษตรให้เจริญงอกงาม การบวชป่าเป็นพิธีกรรมที่ไม่ให้คนเข้าไปทำลายทรัพยากรของหมู่บ้านที่ชาวบ้านช่วยกันอนุรักษ์ไว้และยังเป็นการให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์คุ้มครองรักษาทรัพยากรของหมู่บ้านเอาไว้ด้วย นอกจากนั้นชาวบ้านจะปฏิบัติตามความเชื่อทางศาสนา เช่น ชาวบ้านที่นับถือศาสนาพุทธก็จะเข้าวัดทำบุญในวันสำคัญ ๆ ทางศาสนา การเลี้ยงผีเจ้าเมือง เป็นต้น ส่วนชาวบ้านที่

นับถือศาสนาคริสต์ก็จะมีการนมัสการพระเจ้าทุกๆ วันอาทิตย์ซึ่งเป็นวันที่ทุกคนพร้อมใจกันหยุดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อที่จะมาเข้าโบสถ์

ผลกระทบช่วงก่อสร้างโครงการ

เมื่อมีโครงการก่อสร้างระบบขนส่งด้วยสายพานเชียงใหม่ – แม่ฮ่องสอนในช่วงของการก่อสร้างโครงการในด้านวิถีการดำรงชีวิตกับชาวบ้านในหมู่บ้านแม่ปิง ผลการศึกษาพบว่าวิถีการดำรงชีวิตในเรื่องการแต่งกาย จะไม่มีผลกระทบกับหมู่บ้าน ร้อยละ 46.0 เพราะปัจจุบันนี้ชาวบ้านส่วนใหญ่ได้แต่งกายแบบสมัยนิยมโดยเฉพาะวัยรุ่นหรือวัยรุ่นสาวในหมู่บ้านไปจนถึงวัยกลางคน ส่วนผู้เฒ่าผู้แก่หรือผู้อาวุโสในหมู่บ้านยังคงแต่งกายแบบปกากะออน นอกจากนั้นชาวบ้านยังคงมีการอนุรักษ์ให้คนรุ่นลูกรุ่นหลานได้มีการแต่งกายแบบปกากะออนในการเข้าโบสถ์วันอาทิตย์ การเข้าวัดในวันพระและในพิธีสำคัญต่าง ๆ ของหมู่บ้าน แต่มีชาวบ้านบางส่วนกังวลว่าจะเกิดผลกระทบทางลบในระดับน้อย ร้อยละ 23.0 และผลกระทบทางลบในระดับมาก ร้อยละ 16.0 (ตารางที่ 3) เพราะในช่วงก่อสร้างจะมีคนแปลกถิ่นแปลกหน้าเข้ามาและความเจริญเริ่มตามมาทำให้เด็กและเยาวชนไม่กล้าใส่ชุดปกากะออน และด้วยเหตุผลที่สังคมในเมืองปายเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงจากผลของการท่องเที่ยวทำให้บ้านแม่ปิงได้รับผลของการเปลี่ยนแปลงนั้นไปด้วยถึงแม้ว่าจะเปลี่ยนช้ากว่าหมู่บ้านอื่น ๆ ก็ตาม

ส่วนวิถีการดำรงชีวิตในเรื่องภาษาปกากะออนซึ่งเป็นภาษาพูดที่ใช้สื่อสารกันภายในหมู่บ้าน พบว่าจะไม่มีผลกระทบกับหมู่บ้าน ร้อยละ 57.0 เพราะภาษาปกากะออนเป็นภาษาที่ชาวบ้านใช้สื่อสารกันในชีวิตประจำวันทั้งในระดับครอบครัวและในหมู่บ้านตั้งแต่เด็กเล็กไปจนถึงผู้สูงอายุ นอกจากนั้นทางโบสถ์ยังจัดให้มีการสอนภาษาปกากะออนที่เป็นภาษาเขียนให้เยาวชนในหมู่บ้านทุกวันพุธและวันพฤหัสบดีอีกด้วยซึ่งชาวบ้านเชื่อมั่นว่าจะรักษาในเรื่องภาษาเอาไว้ได้ แต่ยังมีชาวบ้านบางกลุ่มที่กังวลว่าในช่วงการก่อสร้างโครงการฯ จะเกิดผลกระทบทางลบในระดับน้อย ร้อยละ 25.0 และมีผลกระทบทางลบในระดับมาก ร้อยละ 11.0 (ตารางที่ 3) เพราะถึงแม้ว่าจะมีการพูดภาษาปกากะออนกันในชีวิตประจำวันแต่ถ้ามีคนภายนอกเข้ามาทุกคนจะสื่อสารกันด้วยภาษากลางหรือภาษาคำเมือง ยิ่งถ้าต้องไปทำงานข้างนอกหรือออกไปรับจ้างโครงการฯ ในช่วงก่อสร้างจะต้องพูดภาษากลางเพื่อสื่อสารทั้งกับคนงานและนายจ้างซึ่งจะทำให้เยาวชนไม่ให้ความสำคัญกับภาษาท้องถิ่น

วิถีการดำรงชีวิตในเรื่องอาหารการกิน พบว่าจะไม่มีผลกระทบกับหมู่บ้าน ร้อยละ 53.0 เพราะปัจจุบันนี้ในเรื่องอาหารการกินส่วนใหญ่ชาวบ้านทำอาหารแบบคนเมือง อาหารดั้งเดิมแบบปกากะออนแทบจะไม่มีให้เห็นแต่จะเห็นในพิธีสำคัญ ๆ หรือวันสำคัญ ๆ ของหมู่บ้านเท่านั้น

ซึ่งอาหารที่ได้มาก็มาจากการเข้าป่าหาหน่อไม้ เห็ด ผักต่าง ๆ หรือแม้กระทั่งผักที่ชาวบ้านปลูกเอง นำมาปรุงเป็นอาหารซึ่งถือได้ว่ามีการเปลี่ยนแปลงอยู่ก่อนแล้วที่โครงการจะเข้ามา แต่ยังมีชาวบ้านบางกลุ่มที่กังวลว่าในช่วงการก่อสร้างโครงการฯ จะเกิดผลกระทบทางลบด้านอาหารในระดับน้อย ร้อยละ 17.0 และมีผลกระทบทางลบในระดับมากที่สุด ร้อยละ 14.0 (ตารางที่ 3) เนื่องด้วยเพราะว่าเมื่อมีการก่อสร้างฯ โดยเฉพาะบ้านแม่ปิงเป็นพื้นที่ก่อสร้างเสาของ โครงการ จำนวน 3 ต้นซึ่งอยู่ในเขตป่าชุมชนที่เป็นแหล่งอาหารและวัตถุดิบในการปรุงอาหารของชาวบ้านจะได้รับผลกระทบจากการก่อสร้าง พื้นที่เสาที่ใช้ถึงต้นละ 2 ไร่ ซึ่งหมายถึงการสูญเสียพื้นที่ป่าที่เป็นแหล่งอาหารและยาสมุนไพรไป ซึ่งกระทบกับวิถีชีวิตที่คนพึ่งพาป่าและในช่วงของการก่อสร้างชาวบ้านอาจไม่สามารถที่จะเข้าไปหาของป่าได้เนื่องจากมีเครื่องมือเครื่องจักรขนาดใหญ่ คนงานก่อสร้างจำนวนมากในการก่อสร้างเสาซึ่งเสาต้นหนึ่งใช้คนประมาณ 30 คน ประกอบกับเสียงการทำงานจากเครื่องจักรที่ดังทำให้ชาวบ้านไม่กล้าเข้าไปหาอาหารจากป่า

วิถีการดำรงชีวิตในเรื่องการทอผ้า พบว่าจะไม่มีผลกระทบกับหมู่บ้าน ร้อยละ 47.0 เนื่องจากปัจจุบันการทอผ้าของหมู่บ้านเหลือเพียง 52 ครั้วเรือนที่ยังคงมีการทอผ้า ซึ่งการทอผ้าชาวบ้านจะทอในช่วงหน้าแล้งตั้งแต่เดือนมีนาคม – พฤษภาคม โดยมีการปรับเปลี่ยนไปจากการทอผ้าเพื่อใช้เองในครัวเรือนในอดีตมาเป็นการทอเพื่อจำหน่ายให้กับคนในหมู่บ้านเมื่อมีงานพิธีสำคัญๆ และจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวที่สนใจ ซึ่งการทอผ้านอกจากจะนำมาแปรเป็นเสื้อผ้าแล้วยังมีการทำข้อมเพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน การทำกระเป๋า และรูปแบบอื่น ๆ อีกมากกว่าผลิตภัณฑ์ผ้าทอ นอกจากนั้นในหมู่บ้านได้มีการรวมกลุ่มทอผ้าของกลุ่มแม่บ้านเพื่ออนุรักษ์ไว้ไม่ให้สูญหาย แต่ยังมีชาวบ้านบางกลุ่มที่กังวลว่าในช่วงการก่อสร้างโครงการฯ จะเกิดผลกระทบทางลบในระดับมาก ร้อยละ 15.0 และผลกระทบทางลบในระดับน้อย ร้อยละ 14.0 (ตารางที่ 3) เนื่องด้วยเพราะถ้ามีการจ้างแรงงานจากคนในหมู่บ้าน โดยเฉพาะช่วงหน้าแล้งซึ่งเป็นช่วงที่ว่างจากการทำนาและเป็นช่วงของการทอผ้าจะทำให้คนวัยหนุ่มวัยสาวหรือแม้กระทั่งวัยกลางคนทั้งหญิงชายเข้าไปเป็นแรงงานของโครงการฯ ส่งผลให้การทอผ้าในหมู่บ้านลดลง

วิถีการดำรงชีวิตในเรื่องประเพณีและวัฒนธรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้าน พบว่าจะไม่มีผลกระทบกับหมู่บ้าน ร้อยละ 48.0 เพราะประเพณีต่าง ๆ ถูกสืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และยังคงปฏิบัติกันเป็นประจำทุกปี อาทิเช่น ประเพณีสืบชะตาหมู่บ้าน ตรงกับเดือนเมษายนของทุกปี ประเพณีถวายสลาก ตรงกับเดือนตุลาคมของทุกปี ประเพณีปีไหมเมือง ตรงกับเดือนเมษายนของทุกปี ประเพณีพิธีเข้ากรรม จัดในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี ประเพณีการเลี้ยงผีเจ้าเมือง จัดในช่วงเดือนมิถุนายนถึงเดือนตุลาคมของทุกปี แต่มีชาวบ้านบางส่วนที่เห็นว่าในช่วงการก่อสร้างโครงการฯ จะเกิดผลกระทบทางลบในระดับน้อย ร้อยละ 31.0 และมีผลกระทบ

ทางลบในระดับมาก ร้อยละ 13.0 (ตารางที่ 3) เนื่องด้วยประเพณีและวัฒนธรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้าน อาจไปตรงกับการทำงานของโครงการฯ ที่ชาวบ้านเข้าไปเป็นแรงงานรับจ้างก่อสร้างโครงการฯ จะไม่ได้หยุดงานตรงกับวันประกอบพิธีต่าง ๆ ทำให้ประเพณีและวัฒนธรรม ไม่ได้รับการสนใจหรือใส่ใจให้ความสำคัญเหมือนในอดีต ยังคงเหลือเพียงผู้สูงอายุและเด็ก ๆ ในหมู่บ้านที่ยังคงปฏิบัติ สืบทอด วัฒนธรรมและวัยแรงงานจะไม่สนใจในประเพณีต่าง ๆ ยังคงมุ่งหน้าเข้าสู่การเป็นแรงงานของ โครงการในช่วงก่อสร้างเพราะมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น และในช่วงนี้จะต้องมีคนแปลกหน้าเข้ามาที่ หมู่บ้านกลัวว่าจะเกิดมีโจรมิจฉาชีพ มีการขายเหล้าให้กับคนงานและที่สำคัญคือกลัวว่าจะมีการขาย บริการเกิดขึ้นในหมู่บ้าน ซึ่งพี่สุพร บอกว่า

“ถ้ามีคนนอกเข้ามาจะทำให้หมู่บ้านเปลี่ยนแปลงไป ไม่สงบสุขจะเกิดการขโมย เล็กขโมยน้อยเกิดขึ้น จะมีการขายเหล้าในหมู่บ้านและจะมีการขายบริการในหมู่บ้าน”

ระบบความเชื่อของหมู่บ้าน พบว่าจะไม่มีผลกระทบต่อความเชื่อทางศาสนาพุทธและ คริสต์ ร้อยละ 69.0 และ 53.0 แต่ยังมีชาวบ้านบางส่วนเห็นว่าในช่วงการก่อสร้างโครงการฯ จะ ส่งผลกระทบต่อการนับถือผีและความเชื่อทางศาสนาพุทธในระดับน้อย ร้อยละ 20.0 และมี ผลกระทบทางลบระดับมาก ร้อยละ 6.0 และส่งผลกระทบต่อการโบสถ์และความเชื่อทาง ศาสนาคริสต์ในระดับน้อย ร้อยละ 24.0 และผลกระทบทางลบระดับมาก ร้อยละ 11.0 (ตารางที่ 3) เนื่องด้วยโครงการฯ อาจส่งผลกระทบต่อพิธีกรรมทางศาสนา ซึ่งได้แก่ การเข้าวัดในศาสนาพุทธ และการนมัสการพระเจ้าหรือการเข้าโบสถ์ในวันอาทิตย์ของศาสนาคริสต์ โดยชาวบ้านกังวลว่า ในช่วงการก่อสร้างอาจมีการจ้างแรงงานในหมู่บ้านให้ไปทำงานเป็นกรรมกรโดยคนที่ออกไป รับจ้างจะไม่ได้หยุดงานทำให้เกิดการห่างเหินซึ่งจะทำให้ในพิธีกรรมในวันสำคัญ ๆ ดังกล่าวลด ความสำคัญลง พี่ศรีธนบอกว่า

“ถ้าชาวบ้านไปเป็นแรงงานให้กับโครงการฯ เค้าจะไม่สนใจว่าวันนี้เป็นวัน อะไรสำคัญหรือไม่ จะไม่หยุดงานให้หรือวันอาทิตย์อาจจะให้ค่าแรงสูงกว่า วันปกติทำให้คนต้องไปทำงานเพื่อเงิน ซึ่งเงินจะสามารถลบล้างความเชื่อ เหล่านี้ให้หายไปได้”

ในช่วงที่เครื่องจักรทำงานจะส่งเสียงรบกวนการประกอบพิธีกรรมในวันสำคัญทั้งสอง ศาสนาโดยเสียงฮอติคอปเตอร์ที่บินลำเลียงวัสดุอุปกรณ์ในพื้นที่ที่รถเข้าไปไม่ถึง ส่วนพิธีกรรม “หลือปล้ำ” นั้นผู้วิจัยเห็นว่าถ้าพื้นที่ป่าชุมชนซึ่งเป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือ

ถูกนำไปใช้ในการก่อสร้างเสาจะทำให้ความเชื่อเริ่มที่จะหายไปจากคนรุ่นใหม่ที่จะเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์จะคุ้มครองพื้นที่ป่าบริเวณนี้

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละผลกระทบด้านวิถีการดำรงชีวิตและระบบความเชื่อในช่วงก่อสร้างโครงการ

วิถีการดำรงชีวิต	ผลกระทบทางลบ			ไม่มีผลกระทบ	ผลกระทบทางบวก		
	มากที่สุด	มาก	น้อย		มากที่สุด	มาก	น้อย
- การแต่งกาย	6 (6.0)	16 (16.0)	23 (23.0)	46 (46.0)	8 (8.0)	1 (1.0)	-
- ภาษา	1 (1.0)	11 (11.0)	25 (25.0)	57 (57.0)	5 (5.0)	1 (1.0)	-
- อาหาร	14 (14.0)	10 (10.0)	17 (17.0)	53 (53.0)	2 (2.0)	4 (4.0)	-
- การทอผ้า	9 (9.0)	15 (15.0)	14 (14.0)	47 (47.0)	7 (7.0)	8 (8.0)	-
- ประเพณีและวัฒนธรรม	3 (3.0)	13 (13.0)	31 (31.0)	48 (48.0)	5 (5.0)	-	-
- การนับถือผี (ศาสนาพุทธ)	5 (5.0)	6 (6.0)	20 (20.0)	69 (69.0)	-	-	-
- การเข้าโบสถ์ (ศาสนาคริสต์)	11 (11.0)	10 (10.0)	24 (24.0)	53 (53.0)	1 (1.0)	1 (1.0)	-

ผลกระทบเมื่อเปิดดำเนินการ

เมื่อโครงการก่อสร้างระบบขนส่งด้วยสายพานเชียงใหม่ – แม่ฮ่องสอน เปิดให้มีการดำเนินการแล้วจะส่งผลกระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิตและระบบความเชื่อ ผลการศึกษาพบว่าวิถีการดำรงชีวิตในเรื่องของการแต่งกายของปกากะญอ จะไม่มีผลกระทบกับหมู่บ้าน ร้อยละ 48.0 เพราะชาวบ้านมองว่ายุคสมัยมันต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปการแต่งกายก็ต้องมีการเปลี่ยนแปลงซึ่งในวันปรกติธรรมดาชาวบ้านส่วนใหญ่ก็ใส่เสื้อผ้าแบบคนเมืองอยู่แล้วเพราะสะดวกหาซื้อง่าย แต่ในวันสำคัญ ๆ ของหมู่บ้านก็จะสวมใส่เสื้อผ้าปกากะญอซึ่งถือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติกันอยู่ในหมู่บ้าน แต่ยังมีชาวบ้านบางส่วนที่มีความกังวลว่าถ้าหากมีการเปิดดำเนินการแล้วจะส่งผลกระทบ

ทางลบต่อการแต่งกายของปกากะญอในระดับมากที่สุดร้อยละ 14.0 และผลกระทบทางลบในระดับมากถึงน้อยร้อยละ 13.0 (ตารางที่ 4) เหตุผลเพราะเมื่อเปิดดำเนินการ โครงการฯ การคมนาคม มีความสะดวกสบายมากขึ้นรวดเร็วมากขึ้นซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาในเมืองปายเพิ่มมากขึ้นและเข้ามาท่องเที่ยวศึกษาวิถีชีวิตของชาวบ้านในหมู่บ้านซึ่งเป็นปกากะญอเพิ่มมากขึ้น จะส่งผลทำให้เด็กและเยาวชนในหมู่บ้านเกิดการรับและลอกเลียนแบบวัฒนธรรมการแต่งกายจากคนภายนอก เช่น การใส่เสื้อสายเดี่ยว เสื้อรัดรูป กางเกงขาสั้น ซึ่งพ่อหลวงวิณะ บอกว่า

“...กลัวว่าเมื่อมีคนนอกเข้ามาในหมู่บ้านแล้ว ลูกหลานในหมู่บ้านจะเลียนแบบการแต่งตัวจากนักท่องเที่ยวที่ใส่สายเดี่ยว กางเกงขาสั้น...”

ซึ่งไม่เหมาะสมกับวิถีการแต่งกายของปกากะญอและละเลยหรือไม่ให้ความสนใจการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ของตัวเอง ส่วนผลกระทบทางบวก ผู้วิจัยเห็นว่าการอนุรักษ์การแต่งกายของชนเผ่า จะทำให้หน่วยงานในท้องถิ่นเข้ามาสนับสนุน ส่งเสริมเพื่อไม่ให้เกิดการสูญหายเพื่อป็นจุดที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาให้หมู่บ้านเพื่อชมวิถีของปกากะญอ

วิถีการดำรงชีวิตในเรื่องภาษาพูดของปกากะญอ พบว่าจะไม่ส่งผลกระทบต่อชาวบ้านร้อยละ 51.0 เพราะคิดว่าภาษาพูดนั้นชาวบ้านจะพูดคุยกันทุกวัน ไม่มีวันที่จะหายไปได้ แต่ชาวบ้านบางส่วนมีความคิดเห็นว่าถ้าหากมีการเปิดดำเนินการแล้วจะส่งผลกระทบทางลบในระดับมากถึงร้อยละ 17.0 และผลกระทบทางลบในระดับน้อยร้อยละ 16.0 (ตารางที่ 4) เนื่องด้วยเพราะ เมื่อเปิดดำเนินการจะมีคนนอกเข้ามาในหมู่บ้านเพิ่มมากขึ้นทำให้คนในหมู่บ้าน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน จะไม่สื่อสารกันด้วยภาษาปกากะญอแต่จะใช้ภาษาคำเมืองหรือภาษากลางใน การสื่อสารทั้งภายในกลุ่มและกับคนภายนอกกลุ่มกันมากขึ้น และจะทำให้ภาษาปกากะญอค่อย ๆ หายไปเนื่องจากการติดต่อสื่อสารกับคนภายนอกหมู่บ้านมากขึ้นซึ่งเป็นผลมาจากการเดินทางที่สะดวกขึ้นจากโครงการฯ ซึ่งพ่อลุงดิเรก บอกว่า

“...กลัวว่าภาษากะเหรี่ยงจะหายไปในวันข้างหน้า ลูกหลานจะไม่พูดไม่เขียน ไม่สืบสานต่อ...”

ผลกระทบทางบวก ผู้วิจัยเห็นว่าชาวบ้านสามารถที่จะพัฒนาภาษาพูดเพื่อติดต่อสื่อสารกับคนภายนอกทั้งชาวไทยและต่างประเทศได้ โดยเฉพาะเด็กเยาวชนในหมู่บ้าน และจากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า ชาวบ้านมีการปรับตัวมากพอสมควรกับการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมเมืองปาย โดยผู้เฒ่าผู้แก่ เด็ก ๆ ในหมู่บ้านสามารถพูดภาษาคำเมืองเพื่อสื่อสารกับคนภายนอกได้ ซึ่งเป็นการปรับตัว

เพื่อให้ตนเองสามารถที่จะสื่อสารเพื่อการดำรงอยู่ในสังคมเมืองเช่นเมืองปายนี้ได้ ชาวบ้านสามารถที่จะเรียนรู้ภาษาสากล เช่น ภาษาอังกฤษเพื่อติดต่อกับคนภายนอกโดยเฉพาะเด็กและเยาวชน

วิถีการดำรงชีวิตในเรื่องอาหารการกิน พบว่าจะไม่มีผลกระทบต่ออาหารการกินร้อยละ 48.0 เนื่องจากปัจจุบันชาวบ้านมีการปรับเปลี่ยนวิถีการกินตามพืชผักที่หาได้ทั้งที่ปลูกเองภายในบ้านและจากป่า แต่มีชาวบ้านบางส่วนมีความเห็นว่าโครงการฯ จะมีผลกระทบทางลบต่ออาหารในระดับมากที่สุดร้อยละ 20.0 และผลกระทบทางลบในระดับน้อยร้อยละ 15.0 (ตารางที่ 4) แหล่งอาหารที่สำคัญของชาวบ้านนั้นอยู่ในพื้นที่ป่าชุมชนซึ่งมีทั้งผักต่าง ๆ เห็ด หน่อไม้ สัตว์ต่าง ๆ ซึ่งพื้นที่ป่าชุมชนบางส่วนจะต้องใช้เพื่อก่อสร้างเสาส่งผลทำให้แหล่งอาหารของชาวบ้านลดลงซึ่งจะกระทบต่อวิถีชีวิต ชาวบ้านจะเข้าไปหาอาหารจากป่าไม่ได้จะต้องซื้ออาหารกินซึ่งจะมีรายจ่ายที่เพิ่มมากขึ้น ชาวบ้านอาจจะลี้ภัยเข้าไปในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์เพื่อหาอาหารมาเลี้ยงครอบครัวซึ่งทางหมู่บ้านไม่อนุญาตให้มีการล่าสัตว์หรือหาของป่าจะส่งผลให้เกิดความขัดแย้งขึ้นในหมู่บ้าน

วิถีการดำรงชีวิตในเรื่องการทอผ้าซึ่งเป็นภูมิปัญญาของชาวปกากะญอ พบว่าจะไม่มีผลกระทบต่อการทอผ้าร้อยละ 47.0 เพราะว่าเป็นหมู่บ้านได้มีการรวมกลุ่มทอผ้าของกลุ่มแม่บ้านเพื่ออนุรักษ์ไว้ไม่ให้สูญหาย ส่วนชาวบ้านบางส่วนเห็นว่าโครงการฯ จะส่งผลกระทบทางลบต่อการทอผ้าในระดับมากที่สุดร้อยละ 15.0 และส่งผลกระทบทางลบในระดับน้อยร้อยละ 14.0 (ตารางที่ 4) โดยเฉพาะชาวบ้านที่เป็นผู้หญิงเห็นว่าหากมีการเปิดดำเนินการโครงการฯ จะส่งผลกระทบต่อกรทอผ้าของสตรีในหมู่บ้าน เพราะกลุ่มผู้หญิงจะเข้าสู่ภาคบริการมากขึ้นต้องออกไปหางานทำนอกบ้านเพื่อให้เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นในครอบครัวทำให้การทอผ้าในหมู่บ้านลดลง ถึงแม้จะมีการอนุรักษ์ไว้ก็ตามแต่ก็ทนต่อแรงของการพัฒนาที่ดึงให้คนภายนอกเข้ามาในอำเภอปายมากขึ้น และดึงให้คนในหมู่บ้านออกไปสู่ภาคบริการมากขึ้นเช่นกัน จากการพูดคุยกับชาวบ้านผู้วิจัยพบว่าบางกลุ่มเห็นว่าโครงการฯ จะส่งผลกระทบในด้านบวก เมื่อมีคนเข้ามาในเมืองปายเพิ่มมากขึ้น ด้วยทางที่สะดวกและรวดเร็วขึ้นจะทำให้ชาวบ้านสามารถขายผลิตภัณฑ์จากผ้าทอให้กับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในหมู่บ้าน และพ่อค้าแม่ค้าในเมืองปายเพื่อนำไปแปรรูปให้มีความทันสมัยจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวในช่วงฤดูหนาวซึ่งเป็นฤดูของการท่องเที่ยวในเมืองปายเป็นช่วงที่ชาวบ้านจะมีรายได้เสริม ป้าบัวคำบอกว่

“...ดีถ้ามีกระเช้า ทำให้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเมืองปายมากขึ้น เราจะได้ขายผ้าที่ทอไว้ จะมีพ่อค้าแม่ค้าในปายมารับซื้อผ้าในหมู่บ้านจะได้มีรายได้อีกเพิ่มขึ้น...”

นอกจากนั้นแล้วผู้วิจัยเห็นว่าหน่วยงานต่าง ๆ อาจเข้ามาสนับสนุนให้เกิดการอนุรักษ์การทอผ้าของหมู่บ้านกับเด็กและเยาวชนเพื่อให้สามารถสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ไม่ให้สูญหายและเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาในเมืองปายเพิ่มขึ้น

วิธีการดำรงชีวิตในเรื่องประเพณีและวัฒนธรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้าน พบว่าจะไม่มีผลกระทบร้อยละ 45.0 โดยชาวบ้านมีความเชื่อมั่นว่าการที่ทุกคนยังเป็นปกากะญอจะสืบสานและสืบทอดประเพณีและวัฒนธรรมต่างๆ เอาไว้ไม่เกิดการสูญหาย ชาวบ้านบางส่วนมีความเห็นว่าการโครงการฯ จะมีผลกระทบทางลบต่อประเพณีและวัฒนธรรมต่าง ๆ ในระดับน้อย ร้อยละ 21.0 และผลกระทบในระดับมากที่สุดร้อยละ 19.0 (ตารางที่ 4) ซึ่งชาวบ้านมีความกังวลว่าเยาวชนคนหนุ่มสาวในหมู่บ้านอาจหลงความเจริญที่เข้ามาและการไปทำงานรับจ้างนอกหมู่บ้าน โดยเฉพาะในโครงการฯ ที่จะรับพนักงานที่เป็นคนในหมู่บ้านนั้นจะไม่มีเวลาเข้าร่วมประเพณีและวัฒนธรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้านหรือเข้าร่วมน้อยลงจะทำให้เกิดการลืมประเพณีและวัฒนธรรมไม่มีการสืบทอดและสืบสานต่อและสูญหายไปมากที่สุดพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในเมืองปายที่มาพร้อมกับโครงการฯ จากการสังเกตผู้วิจัยพบว่ามีผลกระทบในทางบวก เนื่องด้วยบ้านแม่ปิงเป็นหมู่บ้านปกากะญอจะทำให้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาศึกษาเรียนรู้ประเพณีและวัฒนธรรมต่าง ๆ ตามปฏิทินกิจกรรมของหมู่บ้านซึ่งจะทำให้มีคนเข้ามาท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นทำให้ชาวบ้านต้องธำรงประเพณีและวัฒนธรรมเอาไว้เพื่อให้คนภายนอกได้เข้ามาสัมผัสและเรียนรู้ และหน่วยงานในท้องถิ่นจะเข้ามาสนับสนุน ส่งเสริมให้เกิดการสืบทอดวัฒนธรรมและประเพณีของชนเผ่าเอาไว้

นอกจากนั้นสิ่งที่ชาวบ้านกังวลถึงผลกระทบในอนาคตหากมีการเปิดดำเนินการคือบ้านแม่ปิงอยู่ใกล้กับสถานีขึ้นลงระหว่างทางอำเภอปายซึ่งเป็นสถานีระหว่างทางจุดที่ 2 นั้น กลุ่มผู้หญิงในหมู่บ้านเห็นว่าในอนาคตอาจมีสถานบันเทิงต่าง ๆ ตามมาปลูกสร้างในพื้นที่ใกล้เคียงสถานีและใกล้เคียงกับหมู่บ้านซึ่งจะต้องมีคนแปลกถิ่นทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ จะมีการดื่มสุรายาเมา การค้าประเวณีเพิ่มมากขึ้นหรือเสพติดสิ่งเสพติดที่เป็นอันตรายจะทำให้เป็นตัวอย่างที่ไม่ดีกับเยาวชนในท้องถิ่นได้ และการที่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวเพราะการเดินทางที่สะดวกขึ้นจากการมีโครงการระบบขนส่งด้วยสายพานจะทำให้เด็กและเยาวชนในหมู่บ้านเกิดการเลียนแบบวัฒนธรรม นิสัยใจคอ กิริยาท่าทางต่าง ๆ จากคนต่างถิ่น เช่นเยาวชนที่ไปเรียนในตัวอำเภอกลับมาบ้านรับสิ่งที่ไม่ดีกลับมาในเรื่องการพูดจา การไม่เคารพผู้ใหญ่ เป็นต้น และที่สำคัญเมื่อการเดินทางที่สะดวกขึ้นอาจจะทำให้เมืองปายสูญเสียเอกลักษณ์เฉพาะของเมืองปายไป

ระบบความเชื่อของหมู่บ้าน พบว่าจะไม่มีผลกระทบทั้งความเชื่อในศาสนาพุทธและศาสนาคริสต์ร้อยละ 69.0 และร้อยละ 54.0 แต่ยังมีชาวบ้านบางส่วนมีความกังวลว่าหากมีการเปิดดำเนินการโครงการฯ จะส่งผลกระทบทางลบต่อทั้งสองความเชื่อหมู่บ้านในระดับน้อย

ร้อยละ 13.0 และร้อยละ 17.0 และผลกระทบทางลบในระดับมากที่สุดร้อยละ 10.0 และร้อยละ 15.0 (ตารางที่ 4) เนื่องด้วยเพราะการเดินทางที่สะดวกสบายและรวดเร็วมากขึ้นทำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในอำเภอปาย เพิ่มมากขึ้นอาจทำให้มีการพาลัทธิอื่น ๆ อาทิ ลัทธิโหยเร เข้ามาในหมู่บ้าน จะส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านความเชื่อและการนับถือศาสนาดั้งเดิม พี่ศรีบุตรบอกว่า

“...คนต่างชาติเข้ามาในหมู่บ้านอาจทำให้เกิดการเปลี่ยนศาสนาได้ ชาวบ้านต้องไปมีความสัมพันธ์กับคนภายนอกซึ่งจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความเชื่อของคนในบ้านแม่ปิง”

นอกจากนั้นยังมีความเชื่อที่ว่าผู้หญิงที่ขึ้นนั่งบนกระเช้าไฟฟ้าจะอยู่สูงกว่าวัด ศาสนสถานและผู้ชายนั่งไม่ดีไม่เหมาะสม เพราะกระเช้าไฟฟ้าจะวิ่งอยู่ข้างบน โดยมีผู้หญิงเป็นผู้โดยสารซึ่งขัดกับความเชื่อของคนในหมู่บ้าน และยังมีความกังวลว่าระบบเงินตราจะมีส่วนทำให้ความศรัทธาในความเชื่อทางศาสนาตกลง เช่น การไปเป็นลูกจ้าง โครงการหรือบริษัท เกสต์เฮาส์ จะไม่ได้หยุดในวันอาทิตย์ หรือวันสำคัญทางศาสนาเพราะอาจได้เงินมากกว่าการทำงานในวันปกติธรรมดาซึ่งจะทำให้ไม่ไปโบสถ์หรือเข้าวัดเพื่อทำบุญ

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละผลกระทบด้านวิถีการดำรงชีวิตและระบบความเชื่อเมื่อโครงการเปิดดำเนินการ

วิถีการดำรงชีวิต	ผลกระทบทางลบ			ไม่มีผลกระทบ	ผลกระทบทางบวก		
	มากที่สุด	มาก	น้อย		มากที่สุด	มาก	น้อย
- การแต่งกาย	14 (14.0)	13 (13.0)	13 (13.0)	48 (48.0)	11 (11.0)	1 (1.0)	-
- ภาษา	11 (11.0)	17 (17.0)	16 (16.0)	51 (51.0)	4 (4.0)	-	1 (1.0)
- อาหาร	20 (20.0)	12 (12.0)	15 (15.0)	48 (48.0)	4 (4.0)	1 (1.0)	-
- การทอผ้า	9 (9.0)	15 (15.0)	14 (14.0)	47 (47.0)	7 (7.0)	8 (8.0)	-
- ประเพณีและวัฒนธรรม	19 (19.0)	9 (9.0)	21 (21.0)	45 (45.0)	1 (1.0)	5 (5.0)	-

ตารางที่ 4 (ต่อ)

วิธีการดำรงชีวิต	ผลกระทบทางลบ			ไม่มีผลกระทบ	ผลกระทบทางบวก		
	มากที่สุด	มาก	น้อย		มากที่สุด	มาก	น้อย
- การนับถือผี (ศาสนาพุทธ)	10 (10.0)	8 (8.0)	13 (13.0)	69 (69.0)	-	-	-
- การเข้าโบสถ์ (ศาสนาคริสต์)	15 (15.0)	7 (7.0)	17 (17.0)	54 (54.0)	4 (4.0)	3 (3.0)	-

4.3.2 ผลกระทบทางสังคมด้านความสัมพันธ์ทางสังคมของคนในหมู่บ้าน

ระบบความสัมพันธ์ของบ้านแม่ปิงชาวบ้านยังคงรักษาความสัมพันธ์แบบดั้งเดิมไว้ โดยระบบครอบครัวยังคงอยู่รวมกันเป็นครอบครัวใหญ่ในบ้านหลังเดียวกันคือมี พ่อ แม่ ลูก ปู่ย่า ตายาย หรือแม่จะมีการแต่งงานแยกครอบครัวแต่ก็ยังคงปลูกสร้างบ้านในบริเวณเดียวกัน เพื่อคอยช่วยเหลือกัน ส่วนระบบเครือญาติ สายตระกูลใหญ่ๆ ในหมู่บ้านมีทั้งหมด 4 ตระกูลได้แก่ ตระกูลปี๊ด ตระกูลน้อยมู ตระกูลจาเก๊ะและตระกูลจามู โดยจะปลูกบ้านอยู่ใกล้กันของแต่ละ กลุ่มเครือญาติ มักจะมีการแต่งงานข้ามสายตระกูลกันทำให้มีความสัมพันธ์กันทางเครือญาติที่ใหญ่ขึ้น ซึ่งยังคงมีการไปมาหาสู่กัน คอยช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหมู่เครือญาติหรือแม้แต่บ้านคนที่ไม่ใช่ญาติพี่น้อง ชาวบ้านจะคอยดูแลสอดส่องช่วยเหลือกันด้วย

การรวมกลุ่มทำกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้านจะมีคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นแกนหลักจะมีการประชุมประจำเดือนทุกเดือน โดยจะมีกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ เข้าร่วม ซึ่งกลุ่มกิจกรรมนั้นได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานท้องถิ่น ซึ่งได้แก่ คณะกรรมการหมู่บ้าน กองทุนหมู่บ้าน กองทุน กข.คจ. บ้านแม่ปิง กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มทอผ้าบ้านแม่ปิง กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) หรือแม้กระทั่งการรวมกลุ่มกันปกป้องการดูถูกรายของนายทุนซึ่งเป็นทรัพยากรของหมู่บ้านได้สำเร็จ

ผลกระทบช่วงก่อสร้างโครงการ

เมื่อมีโครงการก่อสร้างระบบขนส่งด้วยสายพานเชียงใหม่ – แม่ฮ่องสอนในช่วงของการก่อสร้างโครงการจะมีผลกระทบในด้านความสัมพันธ์ทางสังคมของคนในหมู่บ้านแม่ปิง ผลการศึกษาพบว่าความสัมพันธ์ในครอบครัวในช่วงก่อสร้างโครงการฯ จะไม่มีผลกระทบ ร้อยละ 49.0 เพราะชาวบ้านยังคงเชื่อมั่นในความสัมพันธ์ของสถาบันครอบครัวของตนเองที่ ยังคงอาศัยอยู่รวมกันเป็นครอบครัวเดียวตามวิถีของชาวปกากะญอ โดยในครอบครัวยังคงมีปู่ย่าตายาย พ่อแม่

ลูกหลานอยู่ด้วยกันภายใต้หลังคาเดียวกันหรือรั้วเดียวกัน แต่ยังมีชาวบ้านบางส่วนเห็นว่าในช่วงก่อสร้างโครงการฯ จะมีผลกระทบทางลบต่อความสัมพันธ์ในครอบครัวในระดับน้อย ร้อยละ 26.0 และมีผลกระทบทางลบในระดับมาก ร้อยละ 11.0 (ตารางที่ 5) เพราะในช่วงก่อสร้างโครงการฯ ทางโครงการฯ จะมีการจ้างแรงงานไปเป็นกรรมกรรับจ้างจากชาวบ้านในหมู่บ้าน คาดว่าจะมีแรงงานในหมู่บ้านออกไปทำงานกับโครงการฯ ซึ่งต้องออกไปทำงานตั้งแต่เช้าแล้วกลับบ้านตอนเย็นจะทำให้คนในครอบครัวไม่มีเวลาพูดคุยกันเหมือนแต่ก่อนเพราะเหนื่อยล้าจากการทำงานทำให้ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวห่างเหินกัน โดยเฉพาะวัยรุ่นที่แต่งงานแล้วก็จะให้แม่เลี้ยงลูกไม่มีเวลาให้ครอบครัว พี่เพิ่มศักดิ์บอกว่า

“...เด็กวัยรุ่นในหมู่บ้านแต่งงานแล้วมีลูก ไม่ได้ดูแลลูกแล้วแต่ไปทำงาน ไม่มีเวลาให้ลูกทั้งลูกไว้กับพ่อแม่...”

ส่วนความสัมพันธ์ในกลุ่มเครือญาติ ในช่วงก่อสร้างโครงการฯ พบว่าจะไม่มีผลกระทบ ร้อยละ 51.0 เพราะในปัจจุบันความสัมพันธ์ในกลุ่มเครือญาติก็มีความห่างกันบ้างอยู่แล้วเพราะต่างคนต่างทำงานถึงแม้จะไม่มีโครงการฯ ก็ตามเพราะเมืองปายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สถานบริการต่าง ๆ ต้องการแรงงานเข้าไปทำงานทำให้แรงงานวัยหนุ่มสาวในหมู่บ้านเข้าไปเป็นแรงงานในสถานบริการต่าง ๆ ในเมืองปาย แต่มีชาวบ้านบางส่วนเห็นว่าในช่วงก่อสร้างโครงการฯ จะมีผลกระทบทางลบต่อความสัมพันธ์ในกลุ่มเครือญาติในระดับน้อย ร้อยละ 16.0 และมีผลกระทบทางลบต่อความสัมพันธ์ในกลุ่มเครือญาติในระดับมาก ร้อยละ 16.0 (ตารางที่ 5) เพราะเมื่อคนในหมู่บ้านออกไปทำงานข้างนอกหมู่บ้านจะทำให้เกิดมีความคิดที่แตกต่างกันกับคนที่ไม่ได้ออกไปทำงานข้างนอก ทำให้คิดไม่เหมือนกันจะทำให้เกิดการทะเลาะกันในทางความคิดในหมู่เครือญาติได้

ในส่วนของการรวมกลุ่มทำกิจกรรมต่าง ๆ ในหมู่บ้าน ในช่วงก่อสร้างโครงการฯ พบว่าจะไม่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในหมู่บ้าน ร้อยละ 45.0 เพราะคาดว่าคงจะมีชาวบ้านบางส่วนที่เท่านั้นที่ออกไปรับจ้างกับโครงการฯ ซึ่งต้องเป็นคนที่ฝีมือและความชำนาญในเรื่องของการก่อสร้าง ซึ่งคงจะมีส่วนน้อยแต่คนส่วนใหญ่ก็ยังคงทำดำเนินชีวิตของตนเองตามปกติ แต่ยังมีชาวบ้านบางส่วนเห็นว่าในช่วงก่อสร้างโครงการฯ จะมีผลกระทบทางลบต่อการรวมกลุ่มทำกิจกรรมต่าง ๆ ในหมู่บ้านในระดับน้อย ร้อยละ 31.0 และมีผลกระทบทางลบในระดับมาก ร้อยละ 15.0 (ตารางที่ 5) เพราะในระยะแรกนี้ชาวบ้านในหมู่บ้านมีทั้งคนที่เห็นด้วยกับไม่เห็นด้วยที่จะให้มีการก่อสร้างโครงการฯ ซึ่งก็จะทำให้เกิดการขัดแย้งทางความคิดขึ้นมา เกิดความคิดที่แตกต่างกัน อาจทำให้การรวมกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้านทำได้ยากขึ้น และอีกประการหนึ่งคือ

ทางโครงการฯ จะรับแรงงานจากภายในหมู่บ้านเข้าไปทำงานในช่วงก่อสร้างโครงการฯ จะทำให้ชาวบ้านส่วนหนึ่งที่มีความสามารถในด้านที่โครงการฯ ต้องการเข้าไปทำงานดังกล่าว จะทำให้การรวมกลุ่มทำกิจกรรมต่าง ๆ มีคนเข้าร่วมน้อยเพราะไม่มีเวลาที่จะเข้าร่วมทำให้ความสัมพันธ์ของคนในหมู่บ้านลดลงหรือแม้กระทั่งจะทำให้ชาวบ้านที่ไปทำงานกับโครงการฯ เสียโอกาสที่จะได้รับผลประโยชน์จากกิจกรรมต่าง ๆ ยกตัวอย่างเช่น การพิจารณาการกู้เงินของกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งพี่เนตรบอกว่า

“ถ้าหากคนในหมู่บ้านออกไปทำงานกับโครงการฯ แล้วในหมู่บ้านมีการพิจารณาการกู้เงินของกองทุนหมู่บ้านขึ้นแล้วชาวบ้านไม่ได้หยุดงานเพื่อจะมาทำเรื่องกู้ก็จะทำให้เสียโอกาสในการกู้เงินครั้งนั้นไป จะต้องรออีก 1 ปีถึงจะทำเรื่องกู้ได้ ญาติพี่น้องก็ไม่สามารถกู้แทนได้”

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละผลกระทบด้านความสัมพันธ์ทางสังคมของคนหมู่บ้านในช่วงก่อสร้างโครงการ

ความสัมพันธ์ทางสังคม	ผลกระทบทางลบ			ไม่มีผลกระทบ	ผลกระทบทางบวก		
	มากที่สุด	มาก	น้อย		มากที่สุด	มาก	น้อย
- ในครอบครัว	7 (7.0)	11 (11.0)	26 (26.0)	49 (49.0)	6 (6.0)	-	1 (1.0)
- ในกลุ่มเครือญาติ	5 (5.0)	16 (16.0)	19 (19.0)	51 (51.0)	7 (7.0)	1 (1.0)	1 (1.0)
- การรวมกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้าน	6 (6.0)	15 (15.0)	31 (31.0)	45 (45.0)	2 (2.0)	-	1 (1.0)

ผลกระทบเมื่อเปิดดำเนินการ

เมื่อโครงการก่อสร้างระบบขนส่งด้วยสายพานเชียงใหม่ – แม่ฮ่องสอน เปิดให้มีการดำเนินการแล้วจะส่งผลกระทบในด้านความสัมพันธ์ทางสังคมของคนในหมู่บ้านแม่ปิง ผลการศึกษาพบว่าเมื่อเปิดดำเนินการโครงการฯ จะไม่มีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ในครอบครัวร้อยละ 43.0 เพราะชาวบ้านยังคงเชื่อมั่นในความสัมพันธ์ของสถาบันครอบครัวของตนเองที่ยังคงอาศัยอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวเดี่ยวตามวิถีของชาวปกากะญอ โดยในครอบครัวยังคงมีปู่ย่าตายาย พ่อแม่ ลูก หลานอยู่ด้วยกันภายใต้หลังคาเดียวกันหรือรั้วเดียวกัน แต่ยังมีชาวบ้านบางส่วนเห็นว่าเมื่อเปิดดำเนินการโครงการฯ จะส่งผลกระทบทางลบต่อความสัมพันธ์ในครอบครัวในระดับน้อย

ร้อยละ 20.0 และจะมีผลกระทบทางลบในระดับมาก ร้อยละ 16.0 (ตารางที่ 6) เนื่องด้วยเพราะว่าเมื่อมีการเปิดดำเนินการโครงการฯ จะทำให้ภาคธุรกิจในเมืองปายเจริญและขยายกิจการมากขึ้น เนื่องจากการเดินทางที่สะดวกขึ้นจะทำให้ชาวบ้านในหมู่บ้านเข้าสู่ภาคบริการทำงานประจำในตัวเมืองปายเพิ่มมากขึ้นจะทำให้ชาวบ้านไม่มีเวลาได้พักผ่อน ไปมาหาสู่กันในครอบครัวทำให้ต่างคนต่างอยู่ไม่ช่วยเหลือกันเหมือนเดิม

ส่วนความสัมพันธ์ทางเครือญาติ เมื่อเปิดดำเนินการโครงการฯ พบว่าจะไม่มีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ทางเครือญาติ ร้อยละ 40.0 เพราะชาวบ้านมีความเชื่อมั่นในสายสัมพันธ์ของญาติพี่น้องที่ยังคงจะช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อแบ่งซึ่งกันและกันเหมือนเมื่อครั้งที่ยังไม่มีโครงการฯ แต่ยังมีชาวบ้านบางส่วนเห็นว่า เมื่อเปิดดำเนินการโครงการฯ จะมีผลกระทบทางลบต่อความสัมพันธ์ทางเครือญาติในระดับน้อย ร้อยละ 22.0 และมีผลกระทบทางลบในระดับมาก ร้อยละ 16.0 (ตารางที่ 6) เพราะว่าจะอาจจะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันในเรื่องของโครงการกระเช้าไฟฟ้าที่ชาวบ้านส่วนหนึ่งไม่อยากจะสร้างแต่อีกส่วนหนึ่งอยากเห็นและอยากให้สร้างเมื่อมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันจะนำมาซึ่งความขัดแย้งกันในหมู่เครือญาติได้ นอกจากนั้นแล้วการช่วยเหลือกันในการทำการเกษตรอย่างเช่นการเอามือ (การลงแขก) ที่จะมาช่วยกันทำงานจะลดน้อยลง เพราะเมื่อชาวบ้านเข้าไปการทำงานข้างนอกมากขึ้นจะทำให้ต่างคนต่างอยู่ไม่ช่วยเหลือกันเหมือนเดิมและโครงการฯ ยังส่งผลให้ภาคธุรกิจในเมืองปายเจริญและขยายกิจการมากขึ้นเนื่องจากการเดินทางที่สะดวกขึ้นจะทำให้ชาวบ้านในหมู่บ้านเข้าสู่ภาคบริการทำงานประจำจะทำให้ชาวบ้านไม่มีเวลาได้พักผ่อนไปมาหาสู่กันในหมู่เครือญาติ

ในส่วนความสัมพันธ์ในการรวมกลุ่มทำกิจกรรมต่าง ๆ ในหมู่บ้าน เมื่อมีการเปิดดำเนินการโครงการฯ พบว่าจะไม่มีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ในการรวมกลุ่มทำกิจกรรมต่าง ๆ ร้อยละ 40.0 แต่ยังมีชาวบ้านบางส่วนเห็นว่าเมื่อมีการเปิดดำเนินการโครงการฯ จะส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ในการรวมกลุ่มทำกิจกรรมต่าง ๆ ในระดับมาก ร้อยละ 23.0 และมีผลกระทบทางลบในระดับน้อย ร้อยละ 18.0 (ตารางที่ 6) เพราะชาวบ้านยังมองว่าเมื่อชาวบ้านในหมู่บ้านมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันในเรื่องการก่อสร้างโครงการฯ ตั้งแต่ต้นจะส่งผลกระทบต่อเนื่องซึ่งจะทำให้การทำกิจกรรมต่าง ๆ ในหมู่บ้านไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร ซึ่งจะทำให้ความคิดของคนในหมู่บ้านเปลี่ยนไปจะคิดไม่เหมือนกันคิดแตกต่างกัน จะทำให้การรวมกลุ่มทำกิจกรรมต่าง ๆ ในหมู่บ้านลำบากขึ้นตามไปด้วย และเมื่อชาวบ้านไปทำงานข้างนอกมากขึ้นจะทำให้ต่างคนต่างอยู่ไม่ช่วยเหลือกันเหมือนเดิม

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละผลกระทบด้านความสัมพันธ์ทางสังคมของคนหมู่บ้านเมื่อโครงการเปิดดำเนินการ

ความสัมพันธ์ทางสังคม	ผลกระทบทางลบ			ไม่มีผลกระทบ	ผลกระทบทางบวก		
	มากที่สุด	มาก	น้อย		มากที่สุด	มาก	น้อย
- ในครอบครัว	12 (12.0)	16 (16.0)	20 (20.0)	43 (43.0)	5 (5.0)	4 (4.0)	-
- ในเครือญาติ	12 (12.0)	16 (16.0)	22 (22.0)	40 (40.0)	6 (6.0)	4 (4.0)	-
- การรวมกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้าน	11 (11.0)	23 (23.0)	18 (18.0)	40 (40.0)	6 (6.0)	2 (2.0)	-

4.3.3 ผลกระทบทางสังคมด้านระบบเศรษฐกิจ

ในด้านเศรษฐกิจของชาวบ้านบ้านแม่ปิงนั้นมีความสัมพันธ์กับสภาพภูมิประเทศที่เป็นที่ราบเชิงเขาซึ่งมีแหล่งน้ำที่อุดมสมบูรณ์ไหลผ่านหมู่บ้านซึ่งเหมาะแก่การทำเกษตร ซึ่งส่วนใหญ่ชาวบ้านมีอาชีพทำเกษตร ได้แก่ การทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ ได้แก่ วัวและควาย ซึ่งเป็นอาชีพดั้งเดิมของชาวบ้านที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ โดยส่วนใหญ่ชาวบ้านจะทำนาปีละหนึ่งครั้ง หลังจากฤดูการทำนาเสร็จสิ้น ชาวบ้านจะทำการปลูกถั่ว กระเทียมต่อทันที โดยอาศัยน้ำในน้ำแม่ปิงมาใช้ประโยชน์ ส่วนการเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ การเลี้ยงวัวและควาย โดยในช่วงหน้าฝนซึ่งเป็นฤดูทำนา ชาวบ้านจะนำวัวและควายเข้าไปเลี้ยงในป่าเพื่อให้พวกมันหาอาหารกินจากต้นพืชหรือหญ้าที่ขึ้นในช่วงฤดูฝนจะได้ไม่ไปรบกวนการทำนาและสร้างความเสียหายให้ชาวบ้าน ส่วนในฤดูแล้ง ชาวบ้านจะปล่อยวัวและควายไว้ตามทุ่งนาไม่ให้เข้าป่า เพราะหลังจากเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จทีนจะถูกทิ้งไว้ เพื่อให้ดินได้พัก และจะมีดินข้าวหลงเหลือจากการเก็บเกี่ยวซึ่งเป็นอาหารของวัวและควายได้

ในส่วนของรายได้ในส่วนใหญ่มักจะมาจากการทำไร่และการเลี้ยงวัวเลี้ยงควายเป็นการทำเพื่อขายเอาเงินมาเลี้ยงครอบครัวซึ่งเป็นรายได้หลักของครอบครัว ส่วนข้าวนั้นชาวบ้านจะไม่ขายจะเก็บไว้กินเอง นอกจากนี้ยังมีรายได้จากการเก็บหาของป่ามาขาย เช่น หน่อไม้ ผักต่าง ๆ

การถือครองที่ดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญในฐานะเป็นฐานการผลิตขนาดใหญ่ของหมู่บ้านในการทำเกษตร การเพาะปลูกพืชไร่ การเลี้ยงสัตว์และยังรวมถึงการปลูกสร้างที่อยู่อาศัย ในการถือครองที่ดินนั้นชาวบ้านส่วนใหญ่จะไม่มียกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย โดยแบ่งเป็นที่อยู่อาศัย จำนวน 38 ครอบครั้ว ที่มีเอกสารสิทธิ์เป็น นส.3 และอีกจำนวน 88 ครอบครั้ว ไม่มีเอกสารสิทธิ์ ส่วนพื้นที่ทำกินหรือพื้นที่การเกษตร แบ่งเป็นที่นา มีเอกสารสิทธิ์

จำนวน 30 ครอบครัว ไม่มีเอกสารสิทธิ์จำนวน 66 ครอบครัว และที่สวนซึ่งปลูกถั่วเหลืองและ
กระเทียม จำนวน 126 ครอบครัว ไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดิน

ผลกระทบช่วงก่อสร้างโครงการ

เมื่อมีโครงการก่อสร้างระบบขนส่งด้วยสายพานเชียงใหม่ – แม่ฮ่องสอนในช่วงของ
การก่อสร้างโครงการจะมีผลกระทบในด้านระบบเศรษฐกิจในหมู่บ้านแม่ปิง ผลการศึกษาพบว่า
ในช่วงก่อสร้างโครงการฯ จะไม่มีผลกระทบต่ออาชีพ ร้อยละ 33.0 เพราะว่าชาวบ้านยังคงดำเนินวิถี
ของตนเองในการทำการเกษตรกรรม ทั้งการทำนา ทำไร่และเลี้ยงสัตว์ซึ่งเป็นอาชีพที่สืบทอดกันมา
ตั้งแต่บรรพบุรุษซึ่งเชื่อมั่นว่าจะยังคงดำรงอยู่และไม่ได้รับผลกระทบถูกลานที่ไม่ได้เรียนหนังสือ
และไม่มีความชำนาญด้านอื่นไม่สามารถที่จะเข้าสู่ภาคบริการหรือแรงงานในช่วงนี้ได้ก็จะสืบทอด
อาชีพดั้งเดิมได้ แต่ยังมีชาวบ้านบางส่วนเห็นว่าช่วงก่อสร้างโครงการฯ จะมีผลกระทบทางลบต่อ
อาชีพของชาวบ้านในระดับมาก ร้อยละ 22.0 และผลกระทบทางลบในระดับมากที่สุดและน้อย
ร้อยละ 17.0 (ตารางที่ 7) เนื่องด้วยเพราะว่า ปัจจุบันชาวบ้านประกอบอาชีพเกษตรกรรมทั้ง
การทำนา ทำไร่และเลี้ยงสัตว์ซึ่งเป็นอาชีพหลักที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ สิ่งที่ชาวบ้านกังวล
ก็คือ ในช่วงก่อสร้างโครงการฯ ชาวบ้านจะออกไปรับจ้างโครงการฯ ในช่วงของฤดูการทำนาจะทำ
ให้ไม่มีคนมาช่วยกันทำนา ทำไร่และส่งผลให้ชาวบ้านอาจจะไม่มีข้าวกินหรือข้าวไม่พอกินในปีนั้น
เพราะบางรายต้องลดการทำนาหรือไม่ได้ทำนาลงไปนอกจากนั้นจะส่งผลต่อการเลี้ยงสัตว์เพราะไม่
มีอาหารกินในช่วงหน้าแล้งซึ่ง โดยปกติหน้าแล้ง วัวและควายจะหากินอยู่ตามทุ่งนาหลังการเก็บ
เกี่ยวจะมีต้นข้าวที่หลงเหลือจากการเกี่ยวเอาไว้เป็นอาหารของพวกมัน พวกมันอาจจะเข้าไปหา
แหล่งอาหารใหม่ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ชาวบ้านปลูกพืชไร่ไว้โดยจะเข้าไปทำลายพืชไร่ของชาวบ้านที่ปลูก
ไว้ ผลกระทบทางบวก ผู้วิจัยเห็นว่าในช่วงนี้ชาวบ้านมีอาชีพเสริมโดยการขายอาหารให้กับคนงาน
ก่อสร้างของโครงการเพื่อเป็นรายได้เสริมให้กับครอบครัว

ระบบเศรษฐกิจในด้านรายได้ ในช่วงก่อสร้างโครงการฯ พบว่าจะไม่มีผลกระทบต่อ
รายได้ ร้อยละ 35.0 เพราะว่า ชาวบ้านยังคงดำเนินวิถีของตนเองในการทำการเกษตรกรรม ทั้งการ
ทำนา ทำไร่และเลี้ยงสัตว์ซึ่งเป็นอาชีพที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษซึ่งเป็นรายได้ที่เลี้ยง
ครอบครัวมาตั้งแต่สมัยอดีต และมองว่ารายได้จากการหาของป่านั้นสามารถที่จะเข้าไปหาในพื้นที่
อื่นๆ ได้นอกจากพื้นที่ป่าชุมชน แต่ยังมีชาวบ้านบางส่วนเห็นว่าช่วงก่อสร้างโครงการฯ จะมี
ผลกระทบทั้งทางลบต่อรายได้ของชาวบ้านในระดับน้อย ร้อยละ 20.0 และมีผลกระทบทางลบใน
ระดับมาก ร้อยละ 19.0 (ตารางที่ 7) เนื่องจากว่าชาวบ้านมองว่าจะเกิดการจ้างแรงงานที่มีราคาสูง
กว่าปกติที่คนในหมู่บ้านเคยจ้างในการทำนา ทำไร่ซึ่งที่ศรีธนบอกว่า

“โดยปกติชาวบ้านจะจ้างงานในหมู่บ้านในราคา 100-120 บาทต่อวัน ถ้าโครงการฯ มีการจ้างงานโดยให้ค่าแรงมากกว่าจะทำให้ไม่มีใครมารับจ้างทำนาทำไร่ จะออกไปทำงานข้างนอกกันหมด”

ซึ่งจะทำให้แรงงานในหมู่บ้านขาดแคลนเพราะเข้าสู่การจ้างงานจากภายนอกซึ่งได้รายได้ที่ดีกว่าในการก่อสร้างโครงการฯ นั้นจะต้องใช้พื้นที่ในการก่อสร้างเสาดและบ้านแม่ปิงเสาดจะอยู่ในพื้นที่ป่าชุมชนจะทำให้ชาวบ้านไม่สามารถเข้าไปหาอาหารตามฤดูกาลเพื่อนำไปเลี้ยงคนในครอบครัวและขายเพื่อเป็นรายได้เสริมในครอบครัวเพราะพื้นที่ป่าที่เป็นแหล่งอาหารลดลงหรือแม้กระทั่งพื้นที่ใกล้เคียงกับพื้นที่ก่อสร้างก็ไม่สามารถเข้าไปหาอาหารเพราะในการก่อสร้างจะเกิดเสียงดัง มีฝุ่นละออง มีคนงานซึ่งเป็นคนภายนอกเข้า ๆ ออก ๆ พื้นที่ นอกจากนั้นแล้วพบว่าในช่วงก่อสร้างโครงการฯ มีผลกระทบในด้านบวก โดยจะเกิดการจ้างแรงงานในหมู่บ้านเพื่อไปเป็นกรรมกรโครงการฯ ในช่วงของการก่อสร้างโดยเฉพาะช่วงที่ชาวบ้านว่างงานไม่ได้ทำนา ทำไร่ และทำให้มีรายได้เสริมนอกจากอาชีพการเกษตรทั้งในหมู่บ้านและหมู่บ้านใกล้เคียง

ในด้านการถือครองที่ดิน ในช่วงก่อสร้างโครงการฯ พบว่าจะไม่มีผลกระทบต่อ การถือครองที่ดินของชาวบ้าน ร้อยละ 40.0 เพราะว่าการถือครองที่ดินของชาวบ้าน โดยเฉพาะพื้นที่ ทำการเกษตรและที่อยู่อาศัยเป็นที่ที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์เป็นที่ดินของป่าสงวนคงจะทำให้ชาวบ้านไม่กล้าขายที่ดินและอีกประการคือถ้าหากชาวบ้านมีการเปลี่ยนสิทธิ์ในที่ดินแล้วจะทำให้ชาวบ้านไม่สามารถที่จะทำอาชีพเกษตรดั้งเดิมได้อีกและจะไม่มีที่อยู่อาศัยต้องบุกรุกเข้าไปหาที่อยู่อาศัยใหม่ซึ่งชาวบ้านปกากะญอจะกลัวการบุกรุกไม่กล้าที่จะบุกรุกพื้นที่ใหม่ซึ่งคิดว่าจะไม่มีการเปลี่ยนสิทธิ์ในที่ดิน แต่ยังมีชาวบ้านบางส่วนที่เห็นว่าจะมีผลกระทบทางลบต่อการถือครองที่ดินในระดับที่ใกล้เคียงกันคือ มากที่สุดและน้อย ร้อยละ 21.0 และร้อยละ 20.0 (ตารางที่ 7) ซึ่งในขณะนี้แม้โครงการฯ จะยังไม่เกิดขึ้นก็ตาม ได้เกิดเหตุการณ์คนจากภายนอกทั้งคนไทยและชาวต่างชาติได้เข้ามากว้านซื้อที่ดินในละแวกใกล้เคียงกับหมู่บ้านแล้ว ซึ่งชาวบ้านกังวลว่าถ้ามีการก่อสร้างโครงการฯ ขึ้นจริงจะทำให้ชาวบ้านขายที่ดิน ถึงแม้ว่าในหมู่บ้านจะมีมาตรการป้องกันไม่ให้มีการซื้อขายที่ดินในหมู่บ้านแต่ชาวบ้านยอมรับว่าจะด้านต่อกระแสของการพัฒนาและการเพิ่มมูลค่าของที่ดินไม่ไหว พี่เนตร เล่าว่า

“แต่เดิมเคยมีชาวบ้านคิดขายที่ดินให้กับคนภายนอก กรรมการหมู่บ้านรู้เข้า จึงเข้าพูดคุยและรับซื้อที่ดินผืนนั้น ไว้ทำเป็นที่สาธารณะประโยชน์ของหมู่บ้าน ... แต่ถ้าอนาคตที่ดินราคาสูงขึ้นมากหมู่บ้านคงจะรับภาระนี้ไม่ไหว ถ้าหากชาวบ้านมีความจำเป็นหรือความต้องการที่จะขายที่ดิน”

ถ้าเกิดการขายที่ดินขึ้นจะส่งผลกระทบต่ออาชีพดั้งเดิมของหมู่บ้านจะไม่มีพื้นที่ทำเกษตร ทำนา ทำไร่และเลี้ยงสัตว์จะเกิดการสูญหายของอาชีพที่เป็นมรดกจากบรรพบุรุษได้สืบทอดมาจนถึงปัจจุบันซึ่งไม่ใช่อาชีพและที่ดินจะสูญหายเท่านั้นยังส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตดั้งเดิมและภูมิปัญญาในการทำเกษตรจะสูญหายไปด้วย และต่อจากนั้นจะมีคนภายนอกเข้ามาอยู่ในหมู่บ้านซึ่งไม่สามารถที่จะควบคุมได้

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละผลกระทบด้านระบบเศรษฐกิจในหมู่บ้านช่วงก่อสร้างโครงการ

ระบบเศรษฐกิจ	ผลกระทบทางลบ			ไม่มีผลกระทบ	ผลกระทบทางบวก		
	มากที่สุด	มาก	น้อย		มากที่สุด	มาก	น้อย
- อาชีพ	17 (17.0)	22 (22.0)	17 (17.0)	33 (33.0)	8 (8.0)	1 (1.0)	2 (2.0)
- รายได้	12 (12.0)	19 (19.0)	20 (20.0)	35 (35.0)	11 (11.0)	3 (3.0)	-
- การถือครองที่ดิน	21 (21.0)	16 (16.0)	20 (20.0)	40 (40.0)	3 (3.0)	-	-

ผลกระทบเมื่อเปิดดำเนินการ

เมื่อโครงการก่อสร้างระบบขนส่งด้วยสายพานเชิงใหม่ – แม่ฮ่องสอน เปิดให้มีการดำเนินการแล้วจะส่งผลกระทบด้านระบบเศรษฐกิจในหมู่บ้านแม่ปิง ผลการศึกษาพบว่าในด้านอาชีพจะไม่มีผลกระทบ ร้อยละ 30.0 ชาวบ้านบางส่วนเห็นว่าเมื่อเปิดดำเนินโครงการฯ จะมีผลกระทบทางลบและทางบวกในระดับที่ใกล้เคียงกัน คือ ผลกระทบทางลบในระดับมากที่สุด ร้อยละ 20.0 (ตารางที่ 8) เนื่องด้วยเพราะว่าในทางด้านลบ ถึงแม้ว่าเศรษฐกิจในเมืองปายจะดีขึ้น แต่ชาวบ้านมองว่าทุกคนคงจะไม่ได้มีเศรษฐกิจดีอย่างเท่าเทียมกัน คนที่มีกำลังอยู่แล้วอาจจะดีขึ้นไปอีกซึ่งก็ขึ้นอยู่กับตัวของบุคคลแต่ละคนที่จะก้าวเข้าไปสู่ระบบนั้น ในส่วนของหมู่บ้าน สิ่งที่ชาวบ้านกังวลคือเรื่องของอาชีพดั้งเดิมจะสูญหายไป เพราะเมื่อมีโครงการฯ เกิดขึ้นคนวัยหนุ่มสาวจะไม่ทำอาชีพการเกษตร ทั้งการทำนา ทำไร่ และเลี้ยงสัตว์หรือแม้แต่การหาของป่ามาขาย จะหันตัวเองเข้าสู่ภาคบริการมากขึ้นจากความเจริญที่ตามมาทั้งโครงการฯ และรายได้ที่ดีกว่า พี่ศรีบุตรบอกว่า

“ถ้าหากเกิดการเปลี่ยนอาชีพขึ้นในหมู่บ้าน จะทำให้วิถีชีวิตของหมู่บ้านเปลี่ยนไปด้วย จะไปเป็นข้าและอยู่ภายใต้คำสั่งของคนอื่น ต้องทำตามที่เขาสั่งไม่เป็นอิสระ”

และจากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอาจทำให้เกิดพวกมีงานอาชีพเพิ่มมากขึ้นด้วยเพราะมีคนต่างถิ่นเข้ามาอยู่มากขึ้น กลุ่มผู้หญิงในหมู่บ้านมีความกังวลในเรื่องการที่มีชาวต่างชาติเข้ามามากทำให้เกิดธุรกิจการขายบริการเกิดขึ้นในหมู่บ้านหญิงโดยกลัวว่าผู้หญิงในหมู่บ้านจะเข้าไปสู่ธุรกิจนี้ และสิ่งที่สำคัญคือ จะเกิดการแข่งขันระหว่างธุรกิจของชาวบ้านกับธุรกิจของนายทุนขนาดใหญ่ที่เข้ามาลงทุนในเมืองปาย พี่อำพันบอกว่า

“ทุกวันนี้คนที่เข้ามาทำธุรกิจ โดยเฉพาะเกสต์เฮ้าท์ในเมืองปายเป็นคนภายนอกซึ่งไม่ได้จดทะเบียน ปัจจุบันธุรกิจดังกล่าวมีแค่ 30 % ที่ทำถูกต้องและรายได้เข้าสู่ท้องถิ่น ส่วนรายได้ที่เหลือไม่ได้เข้าสู่ท้องถิ่น เพื่อนำมาพัฒนาให้เมืองปายดีขึ้นแต่ถูกกอบโกยออกไปหมด”

ส่วนผลกระทบในทางบวกพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 19.0 (ตารางที่ 8) เมื่อเปิดดำเนินการ จะเกิดการจ้างงานในหมู่บ้าน จะทำให้ชาวบ้านในหมู่บ้านมีอาชีพใหม่และมีอาชีพเสริมจากการทำนา ทำไร่และเลี้ยงสัตว์โดยเฉพาะในช่วงหน้าแล้งทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น และหนุ่มสาวที่ออกไปทำงานต่างจังหวัดในปัจจุบัน เมื่อเปิดดำเนินการทางโครงการฯ ต้องการแรงงานที่เป็นคนในหมู่บ้านเข้าไปทำงานจะทำให้คนหนุ่มสาวกลับมาทำงานใกล้บ้านมากขึ้น ได้อยู่พร้อมหน้ากับคนในครอบครัว นอกจากนี้ชาวบ้านยังได้มีโอกาสในการที่จะพัฒนาทักษะความรู้ ความชำนาญงานในโครงการฯ เพิ่มขึ้น

ในส่วนของรายได้ เมื่อมีการเปิดดำเนินโครงการฯ พบว่าจะไม่มีผลกระทบต่อรายได้ของชาวบ้าน ร้อยละ 23.0 ชาวบ้านบางส่วนเห็นว่าเมื่อเปิดดำเนินโครงการฯ จะมีผลกระทบทางบวกและทางลบในระดับที่ใกล้เคียงกัน คือ ผลกระทบทางบวกในระดับมากที่สุด ร้อยละ 21.0 เพราะว่าจากภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันที่ราคาน้ำมันแพงขึ้นอย่างจุ๊ดไม่อยู่นั้น ชาวบ้านมองว่าโครงการฯ นี้จะเป็นทางเลือกทางหนึ่งในการลดใช้น้ำมันเพราะโครงการฯ ใช้การขับเคลื่อนด้วยระบบไฟฟ้าซึ่งจะทำให้หนักท้องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นโดยไม่ต้องกังวลในเรื่องของราคาน้ำมันที่ไม่คงที่ โครงการฯ จะทำให้เศรษฐกิจในเมืองปายดีขึ้น คนในเมืองปายมีรายได้เพิ่มขึ้น จากการเดินทางที่สะดวกขึ้นทำให้นักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นและชาวบ้านสามารถมีรายได้เสริมจากการนำสินค้าพื้นบ้านมาขายให้กับนักท่องเที่ยว ส่วนผลกระทบทางลบในระดับ มากที่สุด ร้อยละ 18.0 (ตารางที่ 8) จะส่งผลให้เกิดการแข่งขันระหว่างชาวบ้านกับนายทุนในการทำธุรกิจซึ่งสุดท้ายแล้วชาวบ้านจะถูกนายทุนเบียดออกจากภาคธุรกิจ และความเจริญที่เข้ามาส่งผลให้เศรษฐกิจเมืองปายดี

ขึ้นนั้นในส่วนของชาวบ้านมองว่าจะไม่ได้รับผลประโยชน์จากความเจริญ คนที่ได้ผลประโยชน์คือ คนที่เข้าไปสู่ภาคธุรกิจซึ่งวิถีชีวิตของชาวบ้านในหมู่บ้านไม่ใช่วิถีของ การผลิตเพื่อธุรกิจ

ส่วนการถือครองที่ดิน เมื่อมีการเปิดดำเนินโครงการฯ พบว่าจะไม่มีผลกระทบต่อ การถือครองที่ดิน ร้อยละ 31.0 เพราะว่าที่ดินส่วนใหญ่เป็นที่ดินที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์เป็นที่ดินของ อุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดังซึ่งชาวบ้านไม่สามารถที่จะขายสิทธิ์นั้นได้นอกจากทางอุทยานฯ เรียกเอา พื้นที่คืนเท่านั้น และเชื่อมั่นในกฎกติกาของหมู่บ้านที่จะไม่ขายสิทธิ์ให้กับคนภายนอกหมู่บ้าน แต่ ยังมีชาวบ้านบางส่วนที่เห็นว่าเมื่อเปิดดำเนิน โครงการฯ จะทำให้เกิดผลกระทบทางลบต่อการถือ ครองที่ดินในระดับมากที่สุด ร้อยละ 29.0 และมีผลกระทบทางลบในระดับที่น้อย ร้อยละ 18.0 (ตารางที่ 8) เนื่องจากพื้นที่สร้างสถานีอยู่ใกล้กับหมู่บ้านและพื้นที่ด้านหน้าซึ่งเป็นพื้นที่ทำ การเกษตรและตีดน้ำแม่ปิงและห้วยทรายนอกจากนั้นยังอยู่ติดกับน้ำปายโดยพื้นที่เป็นที่ราบติดกับ ถนนสาย 1095 เชียงใหม่ – ปาย จัดได้ว่าเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การพัฒนาในด้านธุรกิจการท่องเที่ยว เป็นอย่างยิ่ง โดยชาวบ้านกังวลว่าจะเกิดการขายที่ดินที่เป็นที่ทำกินให้กับนายทุนเนื่องจากราคาที่ดิน ที่มีราคาสูงขึ้น ถ้าเป็นที่ที่มีเอกสารสิทธิ์ซึ่งเป็นที่ดินส่วนบุคคลนั้นค่อนข้างที่จะควบคุมลำบาก เพราะถือว่าเป็นสิทธิ์ของเจ้าบ้าน และจะเกิดการเข้ามาของคนต่างถิ่นที่เพิ่มมากขึ้นซึ่ง ลูกกระจ่าง บอกว่า

“...จะเกิดการขายที่ดิน ถ้ามีคนรู้ว่ามีการโครงการฯ จะมีคนเข้าซื้อที่ดินทำ เกสต์เฮาส์ homestay ชาวบ้านจะขายที่ดินซึ่งน่ากลัวมาก.... ที่นาที่มีโฉนด คนจะขายที่นาง่ายขึ้น แต่ที่นาที่ไม่มีโฉนดคนอาจจะขายยากขึ้นเพราะเป็น ที่ของอุทยานแห่งชาติ”

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละผลกระทบด้านระบบเศรษฐกิจในหมู่บ้านเมื่อโครงการเปิดดำเนินการ

ระบบเศรษฐกิจ	ผลกระทบทางลบ			ไม่มีผลกระทบ	ผลกระทบทางบวก		
	มากที่สุด	มาก	น้อย		มากที่สุด	มาก	น้อย
- อาชีพ	20 (20.0)	16 (16.0)	13 (13.0)	30 (30.0)	19 (19.0)	-	2 (2.0)
- รายได้	18 (18.0)	13 (13.0)	15 (15.0)	23 (23.0)	21 (21.0)	10 (10.0)	-
- การถือครองที่ดิน	29 (29.0)	11 (11.0)	18 (18.0)	31 (31.0)	10 (10.0)	1 (1.0)	-

4.3.4 ผลกระทบทางสังคมด้านการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร

บ้านแม่ปิงถือได้ว่าเป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของทรัพยากรน้ำที่มีทั้งน้ำแม่ปิง ห้วยทราย ที่มาไหลมารวมกันบริเวณด้านหน้าของหมู่บ้านและน้ำป่าที่ไหลรวมกับน้ำแม่ปิงบริเวณท้ายหมู่บ้าน ซึ่งชาวบ้านยังคงสามารถนำน้ำจากน้ำแม่ปิงมาอุปโภคและบริโภคได้เพราะยังไม่มีการปนเปื้อนจากของเสียอันตราย โดยชาวบ้านได้ร่วมกันอนุรักษ์ต้นน้ำแม่ปิงไว้ โดยได้นำน้ำแม่ปิงมาผลิตเป็นน้ำประปาหมู่บ้านเพื่อใช้ในครัวเรือนและหล่อเลี้ยงพืชผลทางการเกษตรของชาวบ้านให้เจริญเติบโต

ด้านทรัพยากรป่าไม้ บ้านแม่ปิงมีพื้นที่ป่าทั้งหมด 32,200 ไร่ อยู่ในเขตพื้นที่อุทยานห้วยน้ำดัง มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งสำหรับคนในหมู่บ้าน โดยเป็นทั้งแหล่งอาหารของคนและสัตว์เลี้ยง โดยชาวบ้านจะเข้าไปหาหน่อไม้ เห็ด และผักต่าง ๆ เพื่อดำรงชีวิตตนเองและครอบครัว ทั้งนำมาปรุงเป็นอาหารและขายเพื่อเป็นรายได้เสริมให้กับครอบครัว ส่วนสัตว์เลี้ยง ได้แก่ วัวและควายนั้นจะเข้าไปหาอาหารในช่วงหน้าฝน นอกจากนั้นยังเป็นแหล่งสมุนไพรของหมู่บ้านในยามที่เจ็บไข้ได้ป่วยชาวบ้านจะเข้าไปเพื่อไปหาสมุนไพรมารักษา ทั้งยังเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านระบบนิเวศให้กับเยาวชนในหมู่บ้านอีกด้วย ป่ายังเป็นแหล่งต้นน้ำของหมู่บ้านคือน้ำแม่ปิง โดยชาวบ้านได้มีการอนุรักษ์พื้นที่ป่าหรือที่เรียกว่า “ป่าหน้าหมู่บ้านหรือป่าชุมชน” ขึ้น โดยแบ่งพื้นที่ป่าออกเป็นป่าอนุรักษ์และป่าใช้สอย ซึ่งพื้นที่ป่าอนุรักษ์นั้นเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่หมู่บ้านใช้ประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งพื้นที่บริเวณดังกล่าวนี้เป็นป่าศักดิ์สิทธิ์โดยจะมีพิธีกรรมความเชื่อ “หลือป่า” ในการปกป้องรักษาดูแลผืนป่าแห่งนี้เอาไว้ ส่วนพื้นที่ป่าใช้สอย คือพื้นที่ที่ชาวบ้านสามารถเข้าไปใช้ประโยชน์จากป่าในการเก็บหาของป่า เช่น หน่อไม้ เห็ด ผักต่าง ๆ เพื่อดำรงชีวิตและเป็นรายได้ในครอบครัว นอกจากนั้นยังสามารถตัดต้นไม้ออกมาใช้สอยในหมู่บ้านได้และยังเป็นพื้นที่เพื่อปลูกพืชไร่ พืชสวนของชาวบ้านในหมู่บ้านอีกด้วย

ในส่วนการใช้ประโยชน์จากที่ดินของบ้านแม่ปิงเป็นไปในลักษณะเพื่อที่อยู่อาศัยจำนวน 268 ไร่ และเพื่อการเกษตร การทำนาทำไร่ทำสวนและเลี้ยงสัตว์ จำนวน 1,582 ไร่ การเกษตรถือเป็นอาชีพดั้งเดิมตั้งแต่บรรพบุรุษจนถึงรุ่นปัจจุบัน โดยในช่วงฤดูฝนที่ดินถูกใช้ประโยชน์เพื่อการทำนา ปลูกข้าว ในหน้าแล้งที่ดินถูกใช้ประโยชน์เพื่อการทำไร่ ทำสวน เช่น ถั่ว กระเทียม เป็นต้น

ผลกระทบช่วงก่อสร้างโครงการ

เมื่อมีโครงการก่อสร้างระบบขนส่งด้วยสายพานเชิงใหม่ – แม่ฮ่องสอนในช่วงของการก่อสร้าง โครงการจะมีผลกระทบในด้านการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรของหมู่บ้านแม่ปิง

ผลการศึกษาพบว่า การใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำอุปโภคบริโภคในช่วงก่อสร้างโครงการฯ จะมีผลกระทบทางลบในระดับมากที่สุด ร้อยละ 33.0 รองลงมาผลกระทบทางลบในระดับมาก ร้อยละ 24.0 และผลกระทบทางลบในระดับน้อย ร้อยละ 19.0 และการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำในการเกษตร ชาวบ้านส่วนใหญ่เห็นว่าจะมีผลกระทบทางลบในระดับมากที่สุด ร้อยละ 28.0 รองลงมาผลกระทบทางลบในระดับมาก ร้อยละ 27.0 และมีผลกระทบทางลบในระดับน้อย ร้อยละ 23.0 (ตารางที่ 9) เนื่องด้วยเพราะว่าทรัพยากรน้ำและแหล่งน้ำของหมู่บ้านที่ใช้เพื่อการอุปโภคบริโภคและเพื่อทำการเกษตรซึ่งเป็นอาชีพหลักของชาวบ้านนั้นใช้น้ำจากห้วยทราย ห้วยแม่ปิงและน้ำปาย โดยโครงการฯ จะใช้พื้นที่ในการก่อสร้างทั้งหมดจำนวน 2 ไร่ หนึ่งไร่แรกเพื่อการก่อสร้างเสาและไร้ที่สองกันพื้นไว้เพื่อไม่ให้ไฟฟ้าเข้ามาถึงเสา โดยจุดตั้งเสาของโครงการอยู่ในบริเวณพื้นที่ป่าชุมชนของหมู่บ้านซึ่งห่างจากแหล่งน้ำประมาณ 178 เมตร ใน จุด MP58 เป็นจุดตั้งเสาโครงเหล็ก 1 จุดที่ MP57 ซึ่งเป็นที่ก่อสร้างสถานี Pulley ห่างจากแหล่งน้ำ 262 เมตรและบริเวณที่ตั้งเสาเดี่ยว จุดที่ MP60 ซึ่งห่างจากแหล่งน้ำประมาณ 141 เมตร (ที่มา : บริษัทปาย เคเบิลทรานสปอร์ต จำกัด, 2550) ดังนั้นสิ่งที่ชาวบ้านกังวลก็คือ ก่อนที่จะมีการก่อสร้างทางบริษัทจะต้องมีการปรับพื้นที่เพื่อให้สะดวกต่อการก่อสร้างและในระหว่างการก่อสร้างอาจจะมีเศษหิน ดิน ทราย ปูนชะล้างลงในแหล่งน้ำหรือสารเคมีปนเปื้อนลงในแหล่งน้ำจะทำให้ชาวบ้านไม่สามารถนำน้ำมาทำน้ำประปาเพื่ออุปโภคบริโภคและนำไปใช้ทำการเกษตรในการทำนา ทำไร่ไม่ได้ เหมือนเมื่อครั้งที่มีการก่อสร้างถนนหมายเลข 1095 ที่ทำให้น้ำในห้วยแม่ปิงและห้วยทรายขุ่นใช้ในการอุปโภคบริโภคไม่ได้ ซึ่งลุงกระจำงเล่าให้ฟังว่า

“...น้ำจะได้รับผลกระทบแน่นอน ดูอย่างตอนที่มีการสร้างถนนสายปาย - เชียงใหม่ น้ำในห้วยแม่ปิงขุ่น กินไม่ได้กว่าจะกินได้ต้องใช้เวลาาน ชาวบ้านเดือดร้อน”

ทั้งยังส่งผลทำให้สัตว์น้ำที่อาศัยอยู่ในน้ำได้รับผลกระทบอาจมีการปนเปื้อนสารเคมีในตัวสัตว์และส่งผลกระทบต่อมายังชาวบ้านในหมู่บ้านทำให้ไม่สามารถจับสัตว์น้ำมาเป็นอาหารเพื่อดำรงชีวิตได้ ในการขนส่งวัสดุอุปกรณ์ซึ่งส่วนหนึ่งมีการขนส่งโดยทางรถยนต์นั้นอาจก่อให้เกิดผลกระทบโดยเศษวัสดุโดยเฉพาะเศษหิน ดิน ทราย จะตกลงสู่แหล่งน้ำในระหว่างการขนส่ง

ในส่วน of แหล่งน้ำเพื่อการท่องเที่ยว ในช่วงก่อสร้างโครงการฯ พบว่าจะไม่มีผลกระทบต่อแหล่งน้ำเพื่อการท่องเที่ยว ร้อยละ 37.0 เพราะแหล่งน้ำเพื่อการท่องเที่ยวของเมืองปายคือแม่น้ำปายที่ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติสามารถมาล่องแก่งโดยทัศนียภาพสองฝั่งแม่น้ำปาย

ยังคงสวยงามซึ่งสามารถที่จะล่องแก่งในพื้นที่ข้างบนซึ่งไม่มีผลต่อการก่อสร้างโครงการฯ แต่ยังมีชาวบ้านบางส่วนเห็นว่าในช่วงก่อสร้างโครงการฯ จะก่อให้เกิดผลกระทบทางลบต่อแหล่งน้ำเพื่อการท่องเที่ยวในระดับมากที่สุด ร้อยละ 29.0 และมีผลกระทบทางลบในระดับน้อย ร้อยละ 16.0 (ตารางที่ 9) เนื่องด้วยเพราะว่าในช่วงก่อสร้างจะมีเศษวัสดุจากการขนส่งทางรถยนต์ตกลงในแหล่งน้ำทำให้น้ำสกปรกไม่สามารถล่องแก่งได้และเป็นอันตรายเวลาล่องแก่ง ทั้งยังทำให้บรรยากาศในการล่องแก่งไม่เป็นธรรมชาติเพราะในช่วงการก่อสร้างจะมีการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองจากรถยนต์บรรทุกวัสดุจะทำให้ไม่มีใครมาล่องแก่งในช่วงนี้

การใช้ประโยชน์จากที่ดินเพื่อการทำการเกษตรกรรมในช่วงก่อสร้างโครงการฯ พบว่าจะเกิดผลกระทบทางลบต่อที่ดินเกษตรกรรมในระดับมากที่สุด ร้อยละ 33.0 รองลงมาคือมีผลกระทบทางลบในระดับมาก ร้อยละ 30.0 และมีผลกระทบทางลบในระดับน้อย ร้อยละ 19.0 (ตารางที่ 9) เพราะพื้นที่ที่ชาวบ้านทำไร่นั้นส่วนหนึ่งอยู่ในเขตป่าชุมชนในส่วนของป่าใช้สอยและอยู่ในบริเวณหมู่บ้าน ชาวบ้านกังวลว่าจะทำให้ไม่สามารถเข้าไปทำไร่ในบริเวณที่อยู่ในเขตป่าใช้สอยได้เนื่องจากเสี่ยงจากเครื่องยนต์ในการก่อสร้างและการขนส่งวัสดุต่างเข้าไปโดยทางรถยนต์ นอกจากนั้นในการก่อสร้างอาจจะมีการชะล้างวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ จะทำให้เกิดการซึมเปื้อนของสารเคมีที่อยู่ในวัสดุอุปกรณ์เหล่านั้นซึมลงสู่พื้นดิน

ส่วนการใช้ประโยชน์จากที่ดินที่เป็นที่อยู่อาศัย ในช่วงก่อสร้างโครงการฯ พบว่าจะเกิดผลกระทบทางลบในระดับมากที่สุด ร้อยละ 40.0 รองลงมาคือมีผลกระทบทางลบมาก ร้อยละ 22.0 และมีผลกระทบทางลบในระดับน้อย ร้อยละ 18.0 (ตารางที่ 9) ซึ่งสิ่งที่ชาวบ้านกังวลคือการกว้านซื้อที่ดินเพื่อเก็งกำไรหรือการลงทุนทำที่พักหรือร้านอาหารของนายทุนต่างถิ่นทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เพราะเห็นว่ามีโครงการเกิดขึ้นและที่สำคัญที่ตั้งสถานี่อยู่ในเขตบ้านแม่ปิงจะทำให้เกิดการซื้อขายที่ดินและมีคนต่างถิ่นเข้ามาอาศัยอยู่ในหมู่บ้านสิ่งที่จะตามมาก็คือคนในหมู่บ้านลยร่นออกไปจากหมู่บ้านแล้วจะไปบุกรุกที่ป่าเพิ่มมากขึ้นเพื่อทำเป็นที่อยู่อาศัย เพราะโดยวิถีของชาวปกากะญอแล้วชอบที่จะอยู่สันโดษไม่อาศัยปะปนอยู่กับใครหรือชนเผ่าใด

ในด้านของการใช้ประโยชน์จากที่ดินที่เป็นที่เลี้ยงสัตว์ ในช่วงก่อสร้างโครงการฯ พบว่าจะเกิดผลกระทบทางลบต่อที่ดินที่เป็นที่เลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 40.0 รองลงมาคือมีผลกระทบทางลบในระดับมาก ร้อยละ 28.0 และมีผลกระทบทางลบในระดับน้อย ร้อยละ 18.0 (ตารางที่ 9) ชาวบ้านกังวลว่าที่ดินเพื่อการเลี้ยงสัตว์นั้นจะลดพื้นที่ลงเพื่อก่อสร้างเสาของโครงการและส่งผลกระทบต่อแหล่งที่เป็นอาหารของสัตว์ ซึ่งพื้นที่เลี้ยงสัตว์ส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่ป่าชุมชนนอกจากนั้นยังส่งผลกระทบต่อกรเลี้ยงสัตว์เพราะชาวบ้านจะไม่สามารถนำสัตว์เข้าไปหาอาหารในพื้นที่บริเวณนั้นได้ซึ่งการก่อสร้างจะต้องมีเครื่องจักรเครื่องมือขนาดใหญ่จะเกิดเสียงดังทำให้สัตว์ตื่นกลัว

และการใช้ประโยชน์จากที่ดินที่เป็นป่าชุมชน ในช่วงก่อสร้างโครงการฯ พบว่าจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อพื้นที่ป่าชุมชน ร้อยละ 40.0 รองลงมาคือมีผลกระทบทางลบในระดับมาก ร้อยละ 28.0 และมีผลกระทบทางลบในระดับน้อย ร้อยละ 18.0 (ตารางที่ 9) เนื่องด้วยเพราะว่าในการก่อสร้างโครงการฯ จะต้องมีการตัดต้นไม้ ปรับพื้นที่ให้โล่งถึง 2 ไร่เพื่อที่จะก่อสร้างเสา จะทำให้เกิดการสูญเสียทรัพยากรป่าไม้ สูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ สูญเสียแหล่งอาหารและแหล่งสมุนไพรของชาวบ้านส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของบ้านในการพึ่งพาป่าชุมชนชาวบ้านจะไม่สามารถเข้าไปหาและเก็บของป่าในพื้นที่ในช่วงก่อสร้างได้เพราะการทำงานของเครื่องจักรขนาดใหญ่จะเกิดเสียงดัง ทั้งยังมีคนแปลกหน้าซึ่งเป็นคนงานรับจ้างก่อสร้างเข้าออกในพื้นที่ชาวบ้านกลัวจะเกิดอันตรายจากคนแปลกหน้า ป่าเป็นแหล่งต้นน้ำที่สำคัญโดยเฉพาะป่าอนุรักษ์ที่ชาวบ้านกันเขตไว้ไม่ให้ใครเข้าไปยุ่งเพื่อที่จะรักษาแหล่งต้นน้ำให้มีตลอดไปทั้งยังเป็นที่พักพิงของชาวบ้าน โดยเชื่อว่ามีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ปกป้องคุ้มครองอยู่ มีการเลี้ยงผี การบวชป่า กันเป็นประจำและต่อเนื่องซึ่งเป็นความเชื่อที่ส่งผ่านกันจากรุ่นสู่รุ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรของหมู่บ้านเอาไว้แต่ถ้ามีโครงการเกิดขึ้นจะทำให้เกิดการลบเลือนความเชื่อเหล่านี้เพราะพื้นที่ป่าถูกทำลายไปและส่งผลกระทบต่อวิถีวัฒนธรรมของชาวบ้านอีกด้วย ซึ่งพ่อหลวงวัฒนะบอกว่า

“...ป่ามีความเชื่อหลายอย่าง ถ้ามีป่าก็มีน้ำ มีสัตว์น้ำ มีสัตว์ป่า ให้ชาวบ้าน
ในหมู่บ้านได้ดำรงชีวิตต่อไป”

และจากการก่อสร้างพื้นที่ตั้งเสาของโครงการนั้นจะมีเศษขยะต่าง ๆ จากวัสดุการก่อสร้างตกค้างอยู่ในพื้นที่ป่าชุมชนจะส่งผลให้ระบบนิเวศบริเวณนั้นเปลี่ยนไป

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรช่วงก่อสร้างโครงการ

การใช้ประโยชน์ จากทรัพยากร	ผลกระทบทางลบ			ไม่มี ผลกระทบ	ผลกระทบทางบวก		
	มากที่สุด	มาก	น้อย		มากที่สุด	มาก	น้อย
- แหล่งน้ำอุปโภค บริโภค	33 (33.0)	24 (24.0)	19 (19.0)	18 (18.0)	5 (5.0)	1 (1.0)	-
- แหล่งน้ำในการ ทำการเกษตร	28 (28.0)	27 (27.0)	23 (23.0)	16 (16.0)	5 (5.0)	1 (1.0)	-
- แหล่งน้ำในการ ท่องเที่ยว	29 (29.0)	11 (11.0)	16 (16.0)	37 (37.0)	5 (2.0)	5 (5.0)	-

ตารางที่ 9 (ต่อ)

การใช้ประโยชน์ จากทรัพยากร	ผลกระทบทางลบ			ไม่มี ผลกระทบ	ผลกระทบทางบวก		
	มากที่สุด	มาก	น้อย		มากที่สุด	มาก	น้อย
- ที่ดินที่ทำ การเกษตร	33 (33.0)	30 (30.0)	19 (19.0)	12 (12.0)	1 (1.0)	5 (5.0)	-
- ที่ดินเพื่อที่อยู่ อาศัย	40 (40.0)	22 (22.0)	18 (18.0)	17 (17.0)	-	2 (2.00)	1 (1.0)
- ที่ดินที่เป็นที่เลี้ยง สัตว์	40 (40.0)	28 (28.0)	18 (18.0)	11 (11.0)	-	2 (2.0)	1 (1.0)
- ที่ดินที่เป็นป่า ชุมชน	40 (40.0)	28 (28.0)	18 (18.0)	11 (11.0)	2 (2.0)	-	1 (1.0)

ผลกระทบเมื่อเปิดดำเนินการ

เมื่อโครงการก่อสร้างระบบขนส่งด้วยสายพานเชียงใหม่ – แม่ฮ่องสอน เปิดให้มีการดำเนินการแล้วจะส่งผลกระทบด้านการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในหมู่บ้านแม่ปิง ผลการศึกษาพบว่า การใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภคของหมู่บ้านอาจเกิดผลกระทบทางลบในระดับที่มากที่สุดร้อยละ 41.0 รองลงมาเกิดผลกระทบในระดับมากร้อยละ 22.0 และเกิดผลกระทบทางลบในระดับน้อย ร้อยละ 16.0 และการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำในการทำ การเกษตร ชาวบ้านเห็นว่าอาจเกิดผลกระทบทางลบในระดับมากที่สุด ร้อยละ 40.0 รองลงมา อาจเกิดผลกระทบทางลบในระดับที่มาก ร้อยละ 24.0 และส่งผลกระทบทางลบในระดับน้อย ร้อยละ 18.0 (ตารางที่ 10) เนื่องด้วยเพราะว่าเมื่อมีการเปิดดำเนินการทางโครงการฯ จะใช้น้ำจาก แหล่งน้ำที่ใกล้เคียงกับสถานีที่ 2 นั่นก็คือแม่น้ำปายในกิจการของโครงการฯ ทั้งหมดโดยจะทำการ ใช้น้ำ 36 ลบ.ม ต่อวัน จะมีการการปล่อยน้ำเสียประมาณ 36 ลบ.ม. ต่อวันเช่นกัน (บริษัทปาย เคเบิล โทรานสปอร์ต จำกัด, 2550) ที่ผ่านการบำบัดจากสถานีลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติคือน้ำปายซึ่งจะไหล มาบรรจบกับห้วยแม่ปิงตรงท้ายหมู่บ้าน ซึ่งชาวบ้านกังวลว่าในช่วงหน้าแล้งน้ำปายจะเกิดการแห้ง เนื่องจากมีการนำน้ำไปใช้ที่สถานี จะส่งผลกระทบถึงชาวบ้านที่ทำการเกษตรจะมีน้ำใช้ใน ปริมาณที่น้อยเพราะถูกดึงน้ำไปใช้ภายในสถานี และถึงแม้จะมีระบบบำบัดแต่ก็จะไม่สะอาดซึ่งจะ ส่งผลให้น้ำในแหล่งน้ำดังกล่าวเกิดการสะสมของของเสียและเกิดการเน่าเสียไม่สามารถนำมาใช้ ประโยชน์ในการเกษตรกรรมของชาวบ้านทั้งในบ้านแม่ปิงและหมู่บ้านใกล้เคียงได้

การใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำเพื่อการท่องเที่ยว เมื่อมีการเปิดดำเนินการโครงการฯ ชาวบ้านส่วนใหญ่เห็นว่าจะไม่มีผลกระทบ ร้อยละ 40.0 รองลงมาชาวบ้านเห็นว่ามีผลกระทบทางลบต่อแหล่งน้ำเพื่อการท่องเที่ยวในระดับมากที่สุด ร้อยละ 37.0 และมีผลกระทบทางลบในระดับมาก ร้อยละ 10.0 (ตารางที่ 10) เพราะว่าจะไม่มีนักท่องเที่ยวมาล่องแพในน้ำปายเพราะน้ำปายมีความสกปรกมากขึ้น ทั้งจากการปล่อยของเสียจากสถานรวมทั้งบรรดาเกสต์เฮาส์ต่าง ๆ ที่มาพร้อมกับการพัฒนาเมืองปายซึ่งหลังจากมีสถานีกระเช้าไฟฟ้าคาดว่าจะมี เกสต์เฮาส์เพิ่มมากขึ้นกว่าเดิมผลที่ตามมาคือของเสียที่ปล่อยลงสู่น้ำปายรวมทั้งขยะที่จะตามมาด้วยเพราะปัจจุบันเมืองปายมีปัญหาเรื่องขยะล้นอยู่แล้วและจะส่งผลกระทบต่ออากาศทำให้อากาศเสียได้ พี่ศรีบุตรบอกว่า

“กลัวว่านักท่องเที่ยวจะทิ้งขยะเพิ่มมากขึ้นตามแหล่งน้ำ บริเวณถนนหลวง ซึ่งปัจจุบันก็มีขยะที่ไม่สามารถที่จะนำไปทิ้งได้ซึ่ง อบต. ก็ไม่สามารถแก้ปัญหาได้ถึงแม้จะมีค่าปรับแต่ก็มีการทิ้ง.....เมืองปายยังแก้ปัญหาขยะไม่ได้แล้วจะเอาขยะที่เพิ่มขึ้นจากโครงการฯ ไปทิ้งไว้ที่ไหนกลัวว่าจะมาทิ้งที่บ้านแม่ปิง”

ผลกระทบทางบวก ผู้วิจัยเห็นว่าเมื่อมีโครงการฯ เกิดขึ้นจะทำให้นักท่องเที่ยวเข้ามามากขึ้น โดยส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวต้องการมาชมธรรมชาติจะทำให้ประชาชนในพื้นที่อำเภอปายตื่นตัวและรวมกลุ่มกันที่จะรักษาสภาพแวดล้อมของตนเองไม่ให้มีการปล่อยของเสีย เช่น มีการบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงสู่น้ำปาย

การใช้ประโยชน์จากที่ดินเพื่อการเกษตรของหมู่บ้าน เมื่อมีการเปิดดำเนินการโครงการฯ พบว่าจะเกิดผลกระทบทางลบต่อที่ดินเพื่อการอยู่อาศัยในระดับมากที่สุดร้อยละ 49.0 รองลงมา มีผลกระทบทางลบในระดับมาก ร้อยละ 25.0 และมีผลกระทบทางลบในระดับน้อย ร้อยละ 14.0 (ตารางที่ 10) สิ่งที่จะส่งผลกระทบตามหลังจากเปิดดำเนินการนั้น คือการขยายการพัฒนาภาคธุรกิจท่องเที่ยวในเมืองปายซึ่งปัจจุบันบริเวณเมืองปายนั้นเริ่มแออัด ซึ่งจะทำให้เห็นนักลงทุนมองพื้นที่ที่ยังเป็นธรรมชาติในการสร้างที่พัก โรงแรม ซึ่งพื้นที่ของหมู่บ้านแม่ปิงยังคงความเป็นธรรมชาติและอยู่ใกล้กับสถานีอาจทำให้นักลงทุนมุ่งเป้าหมายที่ที่ดินบริเวณนี้ซึ่งอยู่ติดกับน้ำปายมีลักษณะเป็นที่ที่ราบติดน้ำปายและพื้นที่ขึ้นบันได จะทำให้ชาวบ้านในหมู่บ้านขายที่ดินให้กับนายทุนเพื่อทำธุรกิจและที่กังวลคือกลัวว่าจะมีการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ ตามมาพร้อมกับการพัฒนา

การใช้ประโยชน์จากที่ดินเพื่อการอยู่อาศัยของหมู่บ้าน เมื่อมีการเปิดดำเนินการโครงการฯ พบว่าจะเกิดผลกระทบทางลบต่อที่ดินเพื่อการอยู่อาศัยในระดับมาก ร้อยละ 38.0 รองลงมา มีผลกระทบทางลบในระดับมากที่สุด ร้อยละ 37.0 และมีผลกระทบทางลบในระดับน้อย ร้อยละ

13.0 (ตารางที่ 10) เมื่อสถานีอยู่ใกล้บ้านแม่ปิงจะทำให้มีคนภายนอกติดต่อเข้ามาซื้อที่ดินเพื่ออยู่อาศัยซึ่งให้ราคาที่ดินที่สูงจะทำให้ชาวบ้านยอมแบ่งที่ดินขายให้คนภายนอกเข้ามาอยู่หรือขายสิทธิของตนเองให้กับคนภายนอกและจะทำให้ชาวบ้านเข้าไปบุกกรุกแผ้วถางที่ดินแห่งใหม่เพื่อทำการอยู่อาศัยซึ่งจะทำให้เกิดปัญหาสังคมและปัญหาการบุกรุกทรัพยากรตามมาเพราะ โดยความเป็นชนเผ่าปกากะญอชอบที่จะอยู่เฉพาะภายในกลุ่มของตนเอง ชอบสัน โดยไม่ชอบอยู่ร่วมกับคนภายนอก

การใช้ประโยชน์จากที่ดินเพื่อการเลี้ยงสัตว์ของหมู่บ้าน เมื่อมีการเปิดดำเนินการโครงการฯ พบว่าจะมีผลกระทบทางลบต่อที่ดินเพื่อการเลี้ยงสัตว์ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 49.0 รองลงมาจะมีผลกระทบทางลบในระดับมาก ร้อยละ 30.0 และจะมีผลกระทบทางลบในระดับน้อย ร้อยละ 12.0 (ตารางที่ 10) เนื่องด้วยเพราะว่าพื้นที่ที่เป็นที่เลี้ยงสัตว์ของชาวบ้านได้สูญเสียไปบางส่วนจากการก่อสร้างเสาซึ่งจะส่งผลกระทบต่อแหล่งอาหารของสัตว์ และกลัวว่าสัตว์เลี้ยงจะเข้าไปในพื้นที่ก่อสร้างเสาจะสร้างความเสียหายให้กับโครงการฯ และตัวเจ้าของสัตว์เอง เพราะว่าการเลี้ยงสัตว์ของชาวบ้านจะปล่อยสัตว์เลี้ยงไว้ในป่าให้หาอาหารกินเอง สัตว์จะจำแหล่งอาหารของพวกมันได้ว่าอยู่ตรงไหน แหล่งน้ำอยู่ตรงไหน เจ้าของจะเข้าไปดูแลแต่อาทิตย์ละครั้งเดียวเท่านั้น

การใช้ประโยชน์จากที่ดินที่เป็นป่าชุมชนของหมู่บ้าน เมื่อมีการเปิดดำเนินการโครงการฯ พบว่าจะมีผลกระทบทางลบต่อที่ดินที่เป็นป่าชุมชนในระดับมากที่สุด ร้อยละ 49.0 รองลงมาจะมีผลกระทบทางลบในระดับมาก ร้อยละ 30.0 และจะมีผลกระทบทางลบในระดับน้อย ร้อยละ 13.0 (ตารางที่ 10) เพราะพื้นที่ที่ตั้งเสาของโครงการฯ ชาวบ้านคาดว่าอยู่ในเขตป่าชุมชนของหมู่บ้าน ซึ่งจะทำให้เกิดการสูญเสียพื้นที่ป่าชุมชนไปซึ่งเป็นพื้นที่ที่ชาวบ้านร่วมกันอนุรักษ์และดูแล ทั้งยังเป็นแหล่งอาหารแหล่งสมุนไพรของชาวบ้านและเป็นพื้นที่เลี้ยงสัตว์ของชาวบ้านอีกด้วย เมื่อมีการตั้งเสาจะทำให้ระบบนิเวศและความหลากหลายในบริเวณนั้นหายไปเพราะการก่อสร้างต้องการตัดต้นไม้ออกไปซึ่งต้นไม้จะไม่สามารถฟื้นคืนมาได้ ส่งผลกระทบต่อชีวิตของคน สัตว์ ต้นไม้ที่เคยพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และสิ่งที่ชาวบ้านกังวลก็คือ ที่ผ่านมามีชาวบ้านมีข้อตกลงร่วมกันว่าถ้ามีการตัดต้นไม้ในเขตป่าใช้สอยแล้วต้องมีการปลูกทดแทนซึ่งก็เป็นเรื่องที่ยากจะควบคุมกันอยู่แล้วยังมีโครงการฯ ก็อาจทำให้ชาวบ้านไม่สามารถที่จะควบคุมกันได้หรือควบคุมกันไม่ได้ยากขึ้นและที่สำคัญการก่อสร้างโครงการฯ นั้นจะคุ้มค่ากับการลงทุนหรือไม่หรือมีอะไรแอบแฝงหรือไม่ ซึ่งสุชาติบอกว่า

“การก่อสร้างมีวัตถุประสงค์อะไรแอบแฝงหรือไม่ เช่นการก่อการร้ายซึ่งยากแก่การตรวจสอบและควบคุม เพราะดูจากการลงทุนแล้วไม่น่าจะคุ้มค่ากับการลงทุน แต่มีผลกระทบกับคนในเมืองปายและคนทั่วประเทศ ไม่มีใครสนใจเลย คนลงทุนหวังอะไรบ้างจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศหรือไม่”

ผลกระทบทางบวก ผู้วิจัยเห็นว่าจะก่อให้เกิดการรวมกลุ่มขององค์กรเครือข่ายในหมู่บ้านและก่อให้เกิดการเฝ้าระวังของหน่วยงานภาครัฐในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรเมื่อโครงการเปิดดำเนินการ

การใช้ประโยชน์ จากทรัพยากร	ผลกระทบทางลบ			ไม่มี ผลกระทบ	ผลกระทบทางบวก		
	มากที่สุด	มาก	น้อย		มากที่สุด	มาก	น้อย
- แหล่งน้ำอุปโภค บริโภค	41 (41.0)	22 (22.0)	16 (16.0)	15 (15.0)	2 (2.0)	4 (4.0)	-
- แหล่งน้ำในการ ทำการเกษตร	40 (40.0)	24 (24.0)	18 (18.0)	12 (12.0)	2 (2.0)	2 (2.0)	2 (2.0)
- แหล่งน้ำในการ ท่องเที่ยว	37 (37.0)	10 (10.0)	5 (5.0)	40 (40.0)	3 (3.0)	4 (4.0)	1 (1.0)
- ที่ดินที่ทำ การเกษตร	49 (49.0)	25 (25.0)	14 (14.0)	8 (8.0)	2 (2.0)	2 (2.0)	-
- ที่ดินเพื่อการอยู่ อาศัย	37 (37.0)	38 (38.0)	13 (13.0)	5 (5.0)	4 (4.0)	2 (2.0)	1 (1.0)
- ที่ดินเพื่อการ เลี้ยงสัตว์	49 (49.0)	30 (30.0)	12 (12.0)	6 (6.0)	-	2 (2.0)	1 (1.0)
- ที่ดินที่เป็นป่า ชุมชน	49 (49.0)	30 (30.0)	13 (13.0)	5 (5.0)	2 (2.0)	-	1 (1.0)

4.4 ข้อเสนอแนะทางการบริหารเทศบาลทางลบ

จากการวิเคราะห์ปัญหาที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากโครงการก่อสร้างระบบขนส่งด้วยสายพาน เชียงใหม่ – แม่ฮ่องสอน จากการประชุมกลุ่มย่อย การสัมภาษณ์และการใช้แบบสอบถาม มีข้อเสนอแนะในการลดผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นของชาวบ้านบ้านแม่ปิงโดยผู้วิจัยได้แบ่งเป็นประเด็นดังนี้

4.4.1 ข้อเสนอลดผลกระทบเชิงนโยบาย

1) การประกอบธุรกิจของนายทุนจะต้องมีการจดทะเบียนการค้าในเมืองปาย

เนื่องจากการประกอบธุรกิจในเมืองปายที่ผ่านมาไม่ได้มีการจดทะเบียนการค้าประกอบธุรกิจประเภทต่าง ๆ ในเขตพื้นที่อำเภอปาย ซึ่งนายทุนส่วนใหญ่ที่เขาประกอบธุรกิจเป็นคนมาจากข้างนอกเข้ามาใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในท้องถิ่นแต่ไม่ได้มีส่วนในการพัฒนาเมืองปาย ยิ่งถ้ามีโครงการฯ เข้ามาจะมีนักลงทุนเข้ามาลงทุนเพิ่มมากขึ้นจะต้องมีการเก็บภาษีที่เกิดจากรายได้ใน การประกอบธุรกิจเพื่อที่ภาษีจะได้เข้าสู่ท้องถิ่นและพัฒนาท้องถิ่นต่อไป พี่อำพันบอกว่า

“ ทุกวันนี้คนที่เข้ามาทำธุรกิจ โดยเฉพาะเกสท์เฮาส์ในเมืองปายเป็นคน ภายนอก ซึ่งไม่ได้จดทะเบียน ปัจจุบันธุรกิจดังกล่าวมีแค่ 30 % เท่านั้น ที่ทำถูกต้องและเงินเข้าท้องถิ่นส่วนรายได้ที่เหลือไม่ได้เข้าท้องถิ่นเพื่อนำมาพัฒนาเมืองปายแต่ถูกกอบโกยออกไปหมด ภาครัฐควรที่จะมีการเก็บภาษีกับสถานประกอบการเหล่านี้อย่างจริงจังและคนที่เข้ามาลงทุนในเมืองก็ต้องควรที่จะมีความรับผิดชอบด้วย”

2) รัฐต้องมีมาตรการทางกฎหมายอย่างเข้มงวดในการเข้ามาเมืองปายของนักท่องเที่ยว

การเข้ามาของนักท่องเที่ยวที่หลากหลายเชื้อชาติ ภาษา และวัฒนธรรมจะทำให้เมืองปายเกิดการเปลี่ยนแปลงเอกลักษณ์ของตนเอง จะต้องมีการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับหมู่บ้านในการรักษาเอกลักษณ์ โดยการออกกฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับหรือมาตรการทางกฎหมายในการเข้ามาของนักท่องเที่ยว ยกตัวอย่างเช่น ห้ามมีการใส่เสื้อสายเดี่ยวเข้ามาในบ้านแม่ปิง เป็นต้น โดยมาตรการต่าง ๆ ต้องถูกยอมรับจากสังคมเมืองปายและต้องมีการเอาจริงเอาจังในการปฏิบัติและยกระดับชุมชนให้เป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยว

3) ควรมีการสอบถามความคิดเห็นถึงผลกระทบของโครงการฯ กับคนหลายๆ กลุ่ม ก่อนที่จะมีการดำเนินโครงการก่อสร้าง

เนื่องจากโครงการนี้เป็นโครงการพัฒนาขนาดใหญ่และที่สำคัญจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทย ทรัพยากรของเมืองแม่ฮ่องสอนถือเป็นทรัพยากรของชาติที่ทุกคนต้องมีส่วนในการดูแลรักษา ควรที่จะมีการสอบถามความคิดเห็นของคนทั้งประเทศว่าคิดอย่างไรกับโครงการฯ นี้มีผลดีผลเสียอย่างไร สุชาติบอกว่า

“...คนที่มาลงทุนหวังอะไรบ้างหรือแค่การขนส่งก็อาจไม่คุ้มแต่เค้าไม่คำนึงถึงทรัพยากรของชาติ แม่ฮ่องสอนเป็นของประเทศไทย ทำไมไม่มีการสอบถามความต้องการของคนในประเทศด้วยว่าคิดอย่างไร เพราะถือว่าเป็นทรัพยากรของชาติเหมือนกัน ควรมีการศึกษาผลกระทบกับคนในประเทศเรื่องนี้ด้วย”

4.4.2 ข้อเสนอลดผลกระทบเชิงการพัฒนา

1) ชุมชนต้องมีระบบสหกรณ์หมู่บ้าน

หน่วยงานท้องถิ่นควรสนับสนุนให้หมู่บ้านมีการจัดตั้งระบบสหกรณ์ขึ้นมาไม่ว่าจะเป็นสหกรณ์การค้า สหกรณ์การเกษตร เป็นต้นเพื่อเสริมสร้างให้องค์กรชุมชนมีความเข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเองได้ภายในหมู่บ้านลดการพึ่งพาระบบจากภายนอก ซึ่งพี่อำพันบอกว่า

“ระบบสหกรณ์จะทำให้หมู่บ้านสามารถเกาะกลุ่มกันและเกิดความเข้มแข็งในการพัฒนาและพึ่งพาตนเองได้”

2) ควรเปิดให้มีการประชาพิจารณ์ในระดับหมู่บ้าน ตำบลและจังหวัด

โดยให้ชาวบ้านทุกกลุ่มได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นและระดมความคิดเห็นรวมทั้งรับฟังข้อเสนอของชาวบ้านถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นทั้งที่เป็นข้อดีและข้อเสียต่อพื้นที่

“เจ้าของโครงการฯ ควรที่จะเปิดโอกาสให้ชาวบ้านได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อโครงการฯ ตั้งแต่เริ่มต้นซึ่งควรได้รับความเห็นชอบจากชุมชนที่เป็นเจ้าของพื้นที่ก่อนที่จะลงมือก่อสร้างและต้องมีกระบวนการที่ทำให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารให้มากที่สุด เพื่อเป็นการเตรียมพร้อมของชุมชนในการรองรับการเปลี่ยนแปลงและรู้เท่าทันกระแสทุนและกระแสโลก”

3) ควรที่จะมีการชี้แจงรายละเอียดในการบริหารจัดการพื้นที่โครงการ

ทางโครงการฯ ควรที่จะชี้แจงรายละเอียดในการบริหารจัดการพื้นที่ที่ทางโครงการฯ ได้เข้าไปก่อสร้าง ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นพื้นที่ที่ชาวบ้านร่วมกันดูแลรักษาโดยเฉพาะป่าชุมชนและป่าอนุรักษ์ซึ่งถือได้ว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญ จะมีการบริหารจัดการอย่างไรและจะมีผลดี ผลเสียต่อหมู่บ้านอย่างไรซึ่งจะทำให้ชาวบ้านยอมรับการพัฒนาที่จะเกิดขึ้น

4) เพื่อไม่ให้มีปัญหาต่าง ๆ ตามมาไม่ควรมีการก่อสร้างโครงการฯ

การก่อสร้างโครงการฯ อาจทำให้ชาวบ้านในหมู่บ้านรวมถึงทรัพยากรในท้องถิ่นถูกทำลายซึ่งก่อให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดีและอาจจะมีปัญหาต่าง ๆ ติดตามมามากมายภายหลังการเปิดดำเนินการโครงการ ดังนั้นเพื่อไม่ให้มีปัญหาเกิดขึ้นตามมามากมายหลังจึงไม่ควรที่จะมีการก่อสร้างโครงการฯ ดังกล่าว

“...ไม่สร้างโครงการนี้จะดีที่สุด ถ้าสร้างมาแล้วมาแก้ปัญหาปลายเหตุ จะไม่ดีเท่าที่ควรและความหายนะจะเกิดขึ้นทุกหย่อมหญ้าถ้าเกิดเมกะโปรเจก”